

Provinciale Staten

Notulen van 25 januari 2013

(vastgesteld tijdens de vergadering van Provinciale Staten van Zeeland op
15 maart 2013)

1. Opening en berichten van verhindering	3
2. Mededelingen.....	3
3. Vaststellen agenda.....	3
4. Benoeming en beëdiging nieuwe gedeputeerde.....	3
5. Vaststellen notulen PS van 23 november 2012	4
6. Vaststellen notulen PS van 21 december 2012	4
7. Ingekomen stukken	4
8. Brief ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 11 december 2012 met Koninklijk Besluit tot benoeming van de heer Polman tot CvdK Zeeland (12077622)	4
9. Brief voorzitter werkgroep aandeelhoudersstrategie DELTA NV van 17 december 2012 met aanvullende informatie met betrekking tot het initiatiefvoorstel ontwikkelen aandeelhoudersstrategie DELTA NV nieuwe stijl (12078422)	4
10. Brief van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 14 december 2012 over financieel toezicht: vorm en bevindingen (12078143)	5
11. Brief van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 27 december 2012 over agressie en geweld Openbaar Bestuur (13000458)	5
12. Brief van Nederlandse Melkveehouders Vakbond, Nederlandse akkerbouw Vakbond, Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging en Nederlandse Organisatie voor Jacht en Grondbeheer van 8 januari 2013 over een gezamenlijke reactie op het ganzenakkoord G7-IPO (13000480)	5
13. Brief van de gemeente Middelburg van 4 januari 2013 over de motie over het ..(dreigende) vertrek van Rijksdiensten (13000309).....	5
14. E-mail van 22 januari 2013 met brief van de Dierenbescherming over het Ganzenakkoord (13002120)	5
15. Ingekomen stukken GS en CdK.....	5
16. Brief van de CdK van 18 december 2012 inzake jaarverslag 2012 (12078154)	5
17. Brief GS van 7 januari 2013 met twee bijlagen over Krimpgelden (13001527)	7
18. Brief GS van 22 januari 2013 met het onderhandelingsakkoord IPO-financiën (13002158)	11
19. Brief GS van 15 januari 2013 over het Ganzenakkoord (13001252)	11
20. Voorstellen	11
21. Initiatiefvoorstel van de (werkgroep-) leden Bierens, Beekman, Dorst, Evertz en Van Unen over..... ontwikkelen "Aandeelhoudersstrategie DELTA NV nieuwe stijl" (SGR-28).....	11
22. Statenvoorstel aanbevelingen rapport Rekenkamer Zeeland over aanbesteding OV-concessies	(SGR-38) 23
23. Statenvoorstel Start- en Kadernota Openbaar Vervoer	(E&M-070) 23
24. Kadernota Leefbaarheid 2013-2016	(SBO-071A) 39
25. Statenvoorstel Land in Zee	(E&M-076) 46
26. Rekenkamerrapport promotie in de provincie Zeeland	(SGR-37) 49
27. Statenvoorstel oorspronkelijk meerjarige budget Waterdunen beschikbaar stellen door onttrekken aan algemene reserve	(RMW-079) 53
28. Hamerstukken	54
29. Statenvoorstel Voortgang Provinciaal Verkeer- en Vervoersplan	(PVVP E&M-072) 54
30. Statenvoorstel benoeming lid werkgeverscommissie SGR-40	54
31. Vragensessie.....	54

Index behorende bij de notulen van 25 januari 2013

32. Vragen van het lid Haaze inzake spanningen vissers Franse kust	54
33. Moties niet behorend bij een agendapunt.....	55
34. Motie van het lid Harpe inzake de Beneluxtrein.....	55
35. Motie van de leden Babijn en Robesin inzake een einde aan het ontpoldergeweld in Zeeland	56
36. Motie van het lid Van Unen inzake de salarissen van de Veiligheidsregio.....	58
37. Vaststellen notulen PS van 3 december 2012	59
38. Resumptie van de besluiten. Statengriffier gemachtigd.....	59
39. Sluiting.....	59

**Twintigste vergadering
van de
Provinciale Staten van Zeeland**
vrijdag, 25 januari 2013

voorzitter mevrouw drs. K.M.H. Peijs,
commissaris der Koningin in Zeeland.

Aanwezig zijn de leden T.H. Aalfs, F. Babijn (CDA), A.P. Beekman, C.W. Bierens, J.J. van Burg, J. van Dijen, A.I.G. Dorst, ing. B. Erbisim, mr. A. Evertz, H.J. van Geesbergen, dr. T. van Gent, R.M. Haaze, drs. E. Hageman, P.A. Hamelink, A.M.M. van Haperen, ing. L. Harpe MSc, A. Hijgenaar, F. de Kaart, R.P.M. de Kort, A.J. van der Maas, W.P.H. Markusse, J.M. Meulenberg-op 't Hof, P.C.A. De Milliano-van den Hemel, R. Muste, J.R. Oudeman, C.M. de Paepe, B.J.M. Pauwels, J.C. Robesin, G.D. Roeland, R. Ruissen, C.M.M. Schönknecht-Vermeulen, H.C.M. Thomaes, R. van Tilborg en G. van Unen, te zamen 36 leden, Alsmede de heer P. Joosse, griffier der Staten.

Verder zijn aanwezig de heren C. van Beveren, G.R.J. van Heukelom en drs. B.J. de Reu, leden van gedeputeerde Staten.

Opening: 09.30 uur.

1. Opening en berichten van verhindering

De **voorzitter**. Dames en heren hier in de Statenzaal en thuis. Wij gaan beginnen aan een heel volle agenda. Ik verzoek u allen vandaag de sokken er een beetje in te houden om op tijd aan de eindstreep te komen.

Bericht van verhindering is ingekomen van de leden Van Dijk (PVV), Colijn (CU) en François Babijn (PvZ) die ten offer is gevallen aan griep. De heer Hijgenaar is vanwege zijn vaderlijke plichten tot 11.30 uur aanwezig.

2. Mededelingen

Voor verschillende mensen is het vandaag een gedenkwaardige dag. Wij benoemen een nieuwe gedeputeerde en zelf zit ik ook met wat gemengde gevoelens, omdat het mijn laatste "echte" Statenvergadering is.

Op de agenda staan een aantal heel belangrijke onderwerpen, zoals de toekomst van het

energiebedrijf DELTA aan de hand van een initiatiefvoorstel van een aantal Statenleden. Ook gaan wij praten over het openbaar vervoer in de komende jaren, over leefbaarheid en over Zeeland als Land in Zee.

We hebben een lege stoel in het college van GS en wij zullen vandaag iemand verzoeken, daarop plaats te nemen.

3. Vaststellen agenda

Op uw tafel vindt u enkele nagekomen stukken voor de agenda van vandaag en de gedrukte versie van de Economische agenda.

Ten aanzien van agendapunt 3 stel ik voor, dat wij Statenvoorstel 2 en 3 weliswaar samen behandelen, maar dat de gedeputeerde niet hoeft te reageren op vragen en opmerkingen over het rapport van de Rekenkamer. Dat is een zaak van Provinciale Staten. De gedeputeerde zal alleen reageren op de Start- en Kadernota openbaar vervoer.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Aan het einde van deze vergadering moeten de notulen van de vergadering over de verkiezing van de nieuwe CdK in een besloten vergadering worden vastgesteld. Ik zal u op dat moment verzoeken uw telefoons, laptops en camera's uit te zetten. Ook de mensen thuis zullen dit missen.

De agenda wordt vervolgens vastgesteld.

4. Benoeming en beëdiging nieuwe gedeputeerde

De **voorzitter**. Ingekomen is een brief van de Statenfractie van de VVD van 3 januari 2013 over de benoeming van mevrouw C. Schönknecht. Ik geef het woord aan de heer Bierens.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Met zeer gemengde gevoelens zijn wij tot deze voordracht gekomen. De aanleiding is het onverwachte overlijden van gedeputeerde Sjoerd Heijning.

Aan de andere kant zijn wij blij dat wij Carla Schönknecht-Vermeulen kunnen voordragen. Zij geniet breed vertrouwen in onze fractie. Tegelijkertijd zien wij een zeer gewaardeerd fractielid vertrekken als zij door de Staten wordt benoemd. Ook dat is een gemengd gevoel, maar

aan de andere kant menen wij dat zij een waardevolle toevoeging aan het college van Gedeputeerde Staten zal worden. Om die reden bevelen wij mevrouw Schönknecht van harte voor benoeming aan.

De **voorzitter**. Zijn er nog andere kandidaten? Naar mij blijkt, zijn die er niet.

De VVD-fractie draagt mevrouw C.M.M. Schönknecht-Vermeulen dus als kandidaat voor. Hierbij kan ik melden dat voor deze kandidaat-gedeputeerde door de dienst Justis van de afdeling COVOG van het ministerie van Veiligheid en Justitie een verklaring omtrent het gedrag is afgegeven en dat zij dus kan worden benoemd tot gedeputeerde.

Wij gaan over tot stemming. Ik benoem de leden Beekman als voorzitter en Van Unen als lid van het stembureau.

Wij gaan schriftelijk stemmen. U krijgt allemaal een formulier waarop u de naam van mevrouw Schönknecht kunt schrijven. Stemming geschiedt bij gesloten en ongetekende briefjes. Verder mag u niets opschrijven en niet tekenen, want dat maakt uw stem ongeldig.

De briefjes worden dadelijk opgehaald en dan zal het stembureau controleren of iedereen het briefje heeft ingevuld. Na telling zal de uitslag bekend worden gemaakt.

De vergadering wordt enkele minuten geschorst.

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter. Het stembureau heeft 33 stembriefjes ontvangen, waarvan 32 geldige stemmen, alle voor mevrouw Schönknecht. Van harte gefeliciteerd, Carla! (Applaus)

De **voorzitter**. Ik concludeer dat mevrouw C.M.M. Schönknecht-Vermeulen benoemd is tot gedeputeerde. Ik nodig haar uit naar voren te komen voor de beëdiging. Mevrouw Schönknecht heeft aangegeven, de eed te willen afleggen. Haar kleindochter heeft kenbaar gemaakt, daar dicht bij aanwezig te willen zijn. Ik wed, dat dit de eerste keer is in Nederland dat een lid van GS wordt beëdigd met het kleinkind op de arm!

Door mevrouw Schönknecht-Vermeulen wordt in handen van de voorzitter de volgende eed afgelegd:

Ik zweer dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel dan ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer

dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als gedeputeerde naar eer en geweten zal vervullen.

De voorzitter. Van harte gefeliciteerd! (applaus)

De vergadering wordt enkele minuten geschorst.

5. **Vaststellen notulen PS van 23 november 2012**

De notulen van de vergadering van Provinciale Staten van 23 november 2012 worden vastgesteld.

6. **Vaststellen notulen PS van 21 december 2012**

De notulen van de vergadering van Provinciale Staten van 21 december 2012 worden vastgesteld.

7. **Ingekomen stukken**

8. **Brief ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 11 december 2012 met Koninklijk Besluit tot benoeming van de heer Polman tot CvdK Zeeland (12077622)**

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten deze brief voor kennisgeving aan te nemen.

9. **Brief voorzitter werkgroep aandeelhoudersstrategie DELTA NV van 17 december 2012 met aanvullende informatie met betrekking tot het initiatiefvoorstel ontwikkelen aandeelhoudersstrategie DELTA NV nieuwe stijl (12078422)**

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten deze brief te betrekken bij het initiatiefvoorstel ontwikkelen aandeelhoudersstrategie DELTA NV nieuwe stijl.

10. Brief van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 14 december 2012 over financieel toezicht: vorm en bevindingen (12078143)

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, de afhandeling van deze brief over te dragen aan de commissie BFW.

11. Brief van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 27 december 2012 over agressie en geweld Openbaar Bestuur (13000458)

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, GS te GS verzoeken de behandeling over te nemen.

12. Brief van Nederlandse Melkveehouders Vakbond, Nederlandse akkerbouw Vakbond, Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging en Nederlandse Organisatie voor Jacht en Grondbeheer van 8 januari 2013 over een gezamenlijke reactie op het ganzenakkoord G7-IPO (13000480)

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, de afhankelijk van deze brief over te dragen aan de commissie REW.

13. Brief van de gemeente Middelburg van 4 januari 2013 over de motie over het (dreigende) vertrek van Rijksdiensten (13000309)

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, de afhankelijk van deze brief over te dragen aan de commissie BFW.

14. E-mail van 22 januari 2013 met brief van de Dierenbescherming over het Ganzenakkoord (13002120)

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, de afhankelijk van deze brief over te dragen aan de commissie REW.

15. Ingekomen stukken GS en CdK

16. Brief van de CdK van 18 december 2012 inzake jaarverslag 2012 (12078154)

Afdoeningsvoorstel: behandelen.

Voorzitter: Roeland

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Voorzitter. Het jaarverslag van de Commissaris van de Koningin heeft nu een ander tintje dan dat van de afgelopen jaren. Een terugblik op 2012, maar toch ook een beetje afscheid van de afgelopen zes jaren. Een stoere provincie, misschien wel passend bij Land in Zee. Ondernemende inwoners met een sterke identiteit. Onmogelijk om niet van Zeeland te houden. Dat zijn de woorden van de Commissaris in haar laatste jaarverslag voor onze provincie.

Het verslag geeft een mooi overzicht van de activiteiten die de Commissaris heeft verricht. Het straalt betrokkenheid uit en zorg over het verdwijnen van banen in Zeeland. Ook haar mening over de langetermijnvisie, niet van 2040 maar 2030, voor het Schelde-estuarium komt aan de orde, het Masterplan Zeeland. En als Bourgondiër is het natuurlijk niet vreemd dat zij de Zilte Academie op Schouwen-Duiveland van harte toejuicht.

Afscheidswaarden volgen over twee weken. Voor nu willen wij u dank zeggen voor uw inzet en ambassadeursfunctie voor Zeeland.

De heer **Dorst** (SGP): Voorzitter. Vriendelijk bedankt voor het jaarverslag, ook dit jaar weer. Het heeft voor ons waarde. Het heeft waarde om inzicht te hebben in het werk en de arbeid van onze voorzitter van Provinciale Staten en van onze Commissaris van de Koningin, niet zozeer vanwege onze nieuwsgierigheid, maar meer natuurlijk vanwege onze oprechte belangstelling.

Onze Commissaris heeft het afgelopen jaar een bijzondere agenda gehad. Dat hebben wij kunnen vaststellen. 's Morgens vroeg voorlezen in Rilland, maar ook een paar weken later een intensieve karateles op het normaliter rustige en vredige eiland Tholen. Het is functioneel om te weten dat we ook in die zin rekening moeten houden met mevrouw Peijs in de toekomst.

De vele uitgereikte onderscheidingen, de benoeming van burgemeesters, het leggen van kransen, het lobbywerk en – niet te vergeten – het meeleven met onze Zeeuwen in goede, in minder goede en ook droevige omstandigheden. Er is opnieuw meegeleefd en gesproken met de nabestaanden van verkeersslachtoffers. Wij denken ook terug aan het overlijden van onze gedeputeerde Sjoerd Heijning: u was er met uw rol die daarbij behoort.

Ik zei al dat dit soort jaarverslagen waarde heeft, waarde voor ons maar niet minder voor de Commissaris zelf. Wie zijn eigen geschiedenis

vergeet, is onbekwaam om nog iets te leren. Het is waardevol en nuttig om regelmatig terug te kijken. Dat geeft reflectie en bezinning. Het is ook nuttig en waardevol om ook verwonderd om te zien. Ik denk aan de predikant professor Douma toen hij gedwongen werd om bij een 25-jarig ambtsjubileum ook even achterom te kijken. Hij zei bij zijn herdenkingsdienst: ik ben verwonderd en dankbaar voor alles wat ik onder Gods rijke zegen heb mogen doen.

De **voorzitter**. Ik heb gehoord van de karatelessen. Ik voel me nu wat veiliger in deze Staten!

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Hoera, de Karla is uit! Jammer, dat het het laatste exemplaar is. Het is ook jammer, omdat het altijd heel mooie, waardevolle en lezenswaardige verslagen waren. Het activiteitenoverzicht geeft een heel mooi inzicht hoe u, mevrouw Peijs, Commissaris van de Koningin, hebt bestuurd. Een dag- en soms een nachtvoll programma. Lief en leed wordt erin vermeld. Het blijkt zelfs al een beetje vooruit naar wat komen gaat: leuke dingen – het burgemeestersdiner – taaie dingen, GS-vergaderingen – we horen het zo wel – en veel serieuze zaken, zoals op 1 februari de herdenking van de Watersnoodramp.

Het boek is opgesierd met prachtige foto's. Een van de foto's die mij het meeste opviel, is die op bladzijde 47 waar onze minister-president bijna omringd wordt door alle koffiedames. En wat kijkt hij dan toch aardig! Dat was me nog nooit opgevallen. Misschien is het een voorwaarde als je omringt wordt door koffiedames. Dat moet hij vaker doen.

De Grevelingen staat op de voorpagina. Niet zomaar een foto, zij geeft heel veel van de problemen van Zeeland aan. De Deltadijk, ooit bejubeld, maar tegenwoordig staan er toch wat vraagtekens bij. Aan de ene kant het Grevelingenmeer met in de diepere lagen zuurstofloos water – dat moet opgelost worden en daarom een doorlaatmiddel – en aan de andere kant de Noordzee met het prachtige zandstrand, de groene oase erachter en in de verte de stedelijke bebouwing en de industrie. Dat is Zeeland. Laten we vooral de stedelijke bebouwing die als een ring om ons heen ligt, daar houden.

Wat haar misschien het meest typeert, is het feest dat op de Dijk aan de gang is. U houdt volgens mij wel van een feestje. Zo is dat althans bij mij altijd overgekomen. Een prachtige plaat op de voorpagina.

Op de achterkant staat een nog mooiere foto. Als ik u zo aanzie, kijkt u met een heel tevreden blik over de periode die binnenkort achter u ligt. Dat schrijft u ook in de brief. Dat doet goed.

Ik heb nog een vraag. Het verslag is heel goed leesbaar, maar helemaal achterin staat een

tekening. Daarop bent u met de vlag van de marinekazerne bezig. Die vlag staat nog niet vast. Doet u hem nu omhoog of gaat hij omlaag? En een Kipcaravan hebt u volgens mij niet. U moet maar eens uitleggen wat nu eigenlijk de bedoeling van dat plaatje is.

Mevrouw Peijs, Commissaris van de Koningin, dit jaarverslag krijgt bij mij een ereplaatsje in de boekenkast. Als ik later denk over de Staten en naar uw foto kijk, zal ik u nog wel eens vertellen hoe het in uw afwezigheid vergaan is.

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter. De fractie van de ChristenUnie heeft met veel waardering kennis genomen van het jaarverslag van de Commissaris. Het verslag blikt terug op het afgelopen jaar en zeker ook op de afgelopen periode.

Als we terugkijken naar de verslagen van de afgelopen jaren, wil onze fractie daarvoor graag een groot compliment maken. U hebt het jaarverslag persoonlijk gemaakt, met name door de noten. Ik zal maar eerlijk bekennen dat ik die altijd het eerst las. Velen zullen dat herkennen.

Het resultaat was de afgelopen jaar een heel leesbaar stuk en daarmee hebt u de burgers uw bezigheden en activiteiten inzichtelijk gemaakt. Dat helpt zeker met het verkleinen van de kloof tussen politiek en burger. Daarmee is het jaarverslag wat onze fractie betreft veel meer dan een verplicht nummer.

U sluit het jaarverslag af met een kort "Trugkieke", ook zo'n programma van onze Zeeuwse omroep. Daaruit blijkt veel liefde voor het Zeeuwse en de Zeeuwen. Dat is wederzijds, ook al blijkt dat niet altijd uit de reacties op de regionale digitale klaagmuren. Maar daar hebben we allemaal wel eens mee te maken. We zullen ons Zeeuws Meisje nog missen!

Mevrouw **Peijs**. Dames en heren. Op de allereerste plaats wil ik u vertellen dat deze jaarverslagen wel in heel nauwe samenwerking tot stand zijn gekomen met Annet de Bruijn. Annet is een NAR en de NARren hebben ons verlaten, maar misschien zit ze thuis toch wel te kijken. Ik wil haar even zeggen dat ik de samenwerking met Annet en de manier waarop ze het altijd gedaan heeft buitengewoon op prijs hebt gesteld. Elise, misschien wil jij het doorgeven aan Annet? Jij hebt haar functie zo'n beetje overgenomen. Het was echt een feest om met Annet samen te werken en tot het jaarverslag te komen.

Mijnheer Dorst, ik moet u zeggen dat karatelessen, ook in verband met de brief die wij vanmorgen van het ministerie van Binnenlandse Zaken hebben gekregen over agressie en geweld in het openbaar bestuur, mij natuurlijk zeer van pas komen. De heer Roeland was al bang dat ik karate op hem ging toepassen. Dat doe ik niet; ik ben in

een buitengewoon vreedzame bui vandaag. Karate doe je in de gymzaal en niet op straat. Dat is het eerste dat je daar leert. Dat gaat dus helemaal goed komen.

Ik heb de foto van Concert at SEA op de voorpagina gezet, omdat ik dit Zeeland ten voeten uit vind. Alleen al de plek waar het wordt gehouden, maar ook dat je daar 40.000 mensen bij elkaar kunt hebben en er helemaal niets gebeurt, waarvan we later zouden zeggen dat we dat eigenlijk liever niet hadden gehad. Bij het laatste Concert at SEA heb ik in de regiewagen gekeken: ieder plekje wordt in de gaten gehouden. Die mensen zitten bijna met de benen op tafel, want er gebeurt helemaal niets. Het enige is misschien dat iemand een glaasje te veel op heeft, maar die komt even binnen zitten en dan gaat het weer goed. Als het gaat regenen, kruipt iedereen onder het plastic en dan nog steeds gaat alles helemaal goed. Ik vind dat met deze foto wordt aangegeven dat in Zeeland nog wel kan wat in heel veel streken van Nederland niet meer kan. Zo veel mensen, zo enthousiast, onze eigen BLØF en dan op zo'n plek waar je zo langs het grote podium heen kijkt naar de zee. Dan denk je "wat een land!"

De heer Harpe vraagt mij of het burgemeestersdiner leuk is. Ja, we hebben ontzettend gelachen. De burgemeesters hadden een koor gevormd en zij hadden een tekst gemaakt. De tekst klopte niet met de muziek en dat leidde tot grote hilariteit. Ik heb ze wel aangeraden om professioneel te worden en mee te doen aan The Voice of Holland, want het lijkt mij echt een aanwinst voor Nederland als deze burgemeesters het land in trekken met hun koor.

De heer Harpe meent ook dat GS-vergaderingen taai zijn. Dat zijn ze niet. We zijn heel serieus, maar we lachen ook heel wat af. Dat kan ik hem verzekeren. PS vind ik echt genieten. Ik kijk iedere maand uit naar de vergaderingen van PS. Ik vind dat echt leuke vergaderingen. Ik heb daar nog nooit enige tegenzin in gehad. Prima! Overigens moet de heer Harpe zijn opmerkingen over RO en die stad bij de volgende Commissaris maken, want ik geloof niet dat ik direct nog in de gelegenheid ben om de bebouwing tegen te houden. Ik laat dat graag aan hem en de nieuwe Commissaris over.

Die vlag gaat overigens omhoog. Daar wil ik geen misverstand over laten ontstaan. De marinekazerne komt er. Ik wil niet zeggen dat het goedschiks of kwaadschiks is, want dan denkt iedereen weer aan die krater. Maar die vlag gaat omhoog en die kazerne komt er. Dat kan ik hem verzekeren.

Ik dank de heer Beekman voor de complimenten en voor de samenwerking. Ik kijk terug op zes heel bijzondere jaren. Ik kijk terug op de samenwerking met heel bijzondere mensen en op ontmoetingen met heel bijzondere mensen. Er

zijn in Zeeland heel bijzondere mensen. Als je met ze aan de praat raakt, zijn het vaak bijna unieke mensen die dicht bij de natuur leven en allemaal veel van Zeeland houden. Wat mij het meest getroffen heeft in ons provinciale apparaat is dat het allemaal mensen zijn die voor Zeeland gaan. Wat dat betreft, kunt u nergens trotser op zijn dan op deze provincie en op de ambtenaren van deze provincie. U hoort het mij zeggen, maar ik hoor het ook van mensen die van buitenaf komen, bijvoorbeeld degenen die ons geholpen hebben met de reorganisatie. Je kunt maar één ding zeggen van het Zeeuwse ambtenarenapparaat en dat is dat iedereen van Zeeland houdt. Een betere basis voor het werk dat zij daar moeten doen, is er niet.

De **voorzitter**: Naar mijn mening heeft mevrouw Peijs niet zodanige uitdagende uitspraken gedaan dat er behoefte is aan een tweede termijn en kunnen wij overgaan naar het volgende punt.

Voorzitter: Peijs

17. Brief GS van 7 januari 2013 met twee bijlagen over Krimpgelden (13001527)

De heer **Robesin** (PvZ). Voorzitter. Het is u misschien niet bekend, maar er is ooit een burgemeesterskoor met 32 leden geweest in Zeeuws-Vlaanderen. Toen hadden we nog 32 gemeenten. Dat koor stond onder leiding van de bekende Marie-Cécile Moerdijk. Dat is overigens niet lang goed gegaan, want ze zongen vals. Het was echter fantastisch om het bezig te zien.

De **voorzitter**. Het is beter om vals te zingen dan om vals te zijn!

De heer **Robesin** (PvZ). Het was in ieder geval een basis om elkaar te ontmoeten en ook een basis voor samenwerking. Dat zijn ze nu ook weer van plan, zo heb ik begrepen, dus de boodschap was duidelijk ook op de toekomst gericht.

In deze Statenzaal hebben we al verschillende keren gediscussieerd over de zogeheten Krimpgelden. Eerst was het bedrag van ruim 9 miljoen er wel, zo bleek in de discussie met de heer Van Heukelom in november, maar in de discussie met de heer Van Beveren in december bleek dat toch anders te liggen. Het college zegt dat deze uitkering uit het Provinciefonds van 9 miljoen niet specifiek voor het bestrijden van de Krimp is. De intentie van onze motie destijds was dat deel waarvan het Rijk het vertrouwen heeft dat het besteed wordt aan acties ter bestrijding van de Krimp daadwerkelijk ook daaraan besteed worden. Dat kunnen Provinciale Staten alleen maar

controleren als die budgetten geoormerkt zijn. Dat was en blijft de essentie van onze motie, die wij hier opnieuw aan de orde willen stellen. We kunnen er uitvoerig over gaan discussiëren, maar heel simpel gezegd, zou die uitkering uit het Provinciefonds geen 9 miljoen zijn geweest als we geen Krimpregio's hadden gehad. Om die reden willen wij nogmaals aandringen op het oormerken van de bedragen in dit totale bedrag. Ik heb namelijk de indruk dat dit gehele bedrag in de begroting is "ingezonken" en wordt gebruikt als een algemeen dekkingsmiddel. Wij zien graag dat de ruimte in het bedrag voor de bestrijding van Krimp en de acties daarvoor concreet wordt gemaakt. Dat kan alleen maar door die ruimte te oormerken. Bij dezen dien ik onze motie hiertoe in. Deze motie wordt gesteund door Natuurlijk Zeeland.

De voorzitter: Door het lid Robesin en leden van de fracties van Natuurlijk Zeeland, PvdA, GL, SP, PVV, CDA en D66 is de volgende motie ingediend:

*Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering
bijeen op 25 januari 2013;*

constaterende dat:

- de rijksoverheid geld beschikbaar stelt aan de provincie Zeeland voor bestrijding van de Krimp;
- die middelen niet geoormerkt zijn;

overwegende dat:

- de impact van dit fenomeen op de leefbaarheid binnen onze Zeeuwse samenleving en de noodzaak om daartegen op te treden het meer dan wenselijk maken om dat geld wel te oormerken;

dragen het college op:

- de middelen die de rijksoverheid ongeoormerkt aan de provincie Zeeland beschikbaar stelt met als doel de Krimp te bestrijden, per omgaande voor de toekomst te oormerken;

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 1.

De heer **Van Beveren** (GS). Voorzitter. Over de motie die in de vorige vergadering is ingediend, heb ik een paar opmerkingen gemaakt. In een brief aan de Staten heb ik uitgelegd hoe het nu zit met die Krimpgelden, in de hoop dat wij elkaar nu wel begrijpen, maar nu betwijfel ik dat toch een beetje.

We hebben een taak wat betreft volkshuisvesting en ruimtelijke ordening. De bestrijding van Krimp hoort daarbij. De heer Robesin voteert een bedrag daarvoor via de begroting. Dat is het budgetrecht van de Staten. Dat is nu 12 miljoen en dat neemt de komende jaren af naar 6 miljoen, waarna het weer iets stijgt naar 6,5 miljoen. Als u vanuit de algemene uitkering

bedragen oormerkt en dat alleen maar voor het onderdeel Krimp doet, is dat wel selectief. De algemene uitkering bevat namelijk meer onderdelen, bijvoorbeeld wegen. De bedragen zijn niet zodanig geoormerkt dat zij aan niets anders kunnen worden uitgegeven en daarom worden zij gezien als algemeen dekkingsmiddel, zoals de heer Robesin zojuist heeft aangegeven. Dat is op zichzelf correct. Wij ramen het bedrag in de begroting echter ruimschoots binnen de taak volkshuisvesting en ruimtelijke ordening, onder andere ook voor Krimp. Als deze motie wordt aangenomen, lopen wij het risico dat straks minder aan Krimp wordt uitgegeven dan de Staten wensen. Leg ik het namelijk heel precies uit, dan zouden wij nog 4,6 miljoen aan Krimp uitgeven terwijl wij nu ongeveer op 6,5 miljoen zitten.

Wij ontraden de motie niet. Dat hebben wij ook niet in de brief gedaan. De Staten moeten dit heel goed afwegen, maar wij vinden het niet verstandig omdat dit ook niet de bedoeling is van de algemene uitkering. Als de Staten op een onderdeel afwijken van de systematiek en niet op andere, ontstaat toch een wat rare situatie.

We kunnen het op twee manieren uitleggen. We kunnen zeggen dat de Staten wensen dat we gelden echt apart zetten voor bestrijding van de Krimp. Dat zou dan die 4,6 miljoen zijn, die ergens anders vandaan moeten komen, bijvoorbeeld uit de algemene reserve, door minder investeringsgeld voor de gemeenten of door misschien nog een bezuinigingsronde. Deze optie lijkt mij echter niet de voor de hand liggende uitleg.

De uitleg die wel voor de hand ligt is om nu 12 miljoen te ramen. Dat is ruimschoots voldoende om te voldoen aan de motie, waarin wordt gevraagd om de gelden te bestemmen voor de bestrijding voor Krimp. Wij doen dus eigenlijk al wat de motie aangeeft. Als de motie op deze manier wordt uitgelegd, kunnen wij ermee leven.

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter. Kan de heer Robesin aangeven hoe de motie moet worden uitgelegd? Dat vind ik dan wel van wezenlijk belang.

De heer **Robesin** (PvZ). In de eerste zin van de brief van GS staat dat de provincie jaarlijks geen 9 miljoen van het Provinciefonds ontvangt voor de bestrijding van Krimp. De heer Van Heukelom heeft destijds geantwoord dat er weliswaar ruim 9 miljoen is, maar dat wij moeten beseffen dat dit zowel voor de Krimpregio Zeeuws-Vlaanderen als voor Schouwen-Duiveland besteed wordt. Op mijn vraag of hij kon aangeven wat de acties zouden zijn, heeft de heer Van Heukelom toegezegd om voor het einde van het jaar een overzicht te geven. Als ik dat afzet tegen het antwoord van GS dat nu zwart op wit staat en de uitspraak dat de provincie jaarlijks geen 9 miljoen ontvangt van het Provinciefonds

voor de bestrijding van Krimp, moet ik concluderen dat het er op de een of andere manier wel in zit, maar vraag ik mij af hoe de Staten ooit kunnen controleren of het geld dat is bedoeld voor de Krimpactie daar ook daadwerkelijk aan wordt besteed. De motie heeft tot doel dat klip en klaar wordt met welk geld we de Krimp gaan bestrijden. Anders ben ik bang dat het echt "afgezonken" blijft in de begroting.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. Een van de argumenten van de gedeputeerde is dat het niet mogelijk is om meer geld uit te geven als het bedrag geormerkt is. Dat is een non-argument: als er op een ander onderdeel te weinig geld is, vraagt de gedeputeerde de Staten ook om meer geld.

De heer **Van Beveren** (GS). Het college van GS legt elk jaar in de rekening verantwoording af van de middelen zoals die zijn besteed. Op basis daarvan kunnen de Staten heel goed controleren of wij dat geld ook daadwerkelijk aan Krimp besteden. We zullen er ook graag wat extra aandacht aan besteden in de jaarrekening als de Staten dat willen, door precies aan te geven wat er precies aan Krimp wordt uitgegeven. Gisteren is er bijvoorbeeld in Terneuzen een overeenkomst getekend voor 3,5 miljoen voor het stimuleren van de woningmarkt. Dat is een upgrade. De vraag rijst of dat nu allemaal Krimp is of niet. Dat wordt een heel lastige discussie, maar wij gaan daar wel van uit. We kunnen dat ook goed verantwoorden.

In antwoord op de opmerking van mevrouw van Unen merk ik op dat we natuurlijk wel meer geld kunnen uitgeven, maar als we het heel precies uitleggen, zullen we door de motie alleen maar ramen wat we krijgen. We kunnen meer geld uitgeven, maar dat leggen we natuurlijk netjes aan de Staten voor. Die moeten er een besluit over nemen en er ergens anders ook weer een dekking voor vinden.

De heer **Bierens** (VVD). Ik heb een vraag aan de heer Robesin. Gelet op de uitleg van de gedeputeerde en zijn eigen opmerkingen van zojuist vraag ik mij af of hij de motie handhaaft dan wel of hij de uitleg van de gedeputeerde accepteert en daarmee het doel van de motie is bereikt.

De heer **Robesin** (PvZ). Voorzitter. GS schrijven in de brief dat de Staten tot op heden de uitkering uit het Provinciefonds binnen de provinciale begroting als een algemeen dekkingsmiddel behandelen. Het Rijk spreekt het vertrouwen uit dat het geld daar ook voor gebruikt wordt, maar de provincie staat daar vrij in. Ik zeg dat heel kort door de bocht, maar zo bedoel ik het niet helemaal. Natuurlijk vertrouwen wij er ook op dat het geld ook voor dit doel wordt besteed. De vraag is echter niet alleen of de ruimte in dat bedrag van 9 miljoen echt

concreet besteed wordt aan acties tegen Krimp, maar ook of dat niet alleen kan voor 2013 en 2014. Daar is de motie eigenlijk voor bedoeld. Wij zijn van mening dat het concreet gemaakt moet worden en dat het niet zomaar ergens mag blijven "hangen". Er kan wel gezegd worden dat er afzonderlijke voorstellen komen, maar wij hebben geconstateerd dat het als het ware "verborgen" zit in de begroting. Ik handhaaf daarom de motie.

De heer **Van Beveren** (GS). De algemene uitkering is een algemeen dekkingsmiddel. Als de heer Robesin daarvan wil afwijken, is het toch vreemd dat hij dat wel op één onderdeel doet en niet op andere. We komen in een heel rare situatie terecht, terwijl wij al doen wat hij vraagt. Dat vinden wij toch wat bijzonder.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. Mijn fractie zal deze motie niet steunen, om uiteenlopende redenen. In de eerste plaats gebeurt er al meer dan de motie in feite vraagt. Wij hechten ook aan een integrale afweging van jaar tot jaar, waarbij de belangen gewogen worden. Dan moet het ook mogelijk zijn dat er meer geld wordt uitgegeven voor Krimp dan de 9,2 miljoen, die eerder in de motie stond. Er mag bovendien geen misverstand over bestaan dat de Krimpgebieden grote aandacht moeten hebben – dat houden wij staande – maar dat gebeurt ook al. De motie is wat ons betreft dus overbodig.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Ik sluit mij graag aan bij de woorden van de heer Roeland en wil daaraan toevoegen dat de VVD principieel tegen het oormerken van niet-geormerkte middelen is, om dezelfde reden die de gedeputeerde aangaf. Als we dat ook op andere onderwerpen gaan doen, zouden we een integrale financiële afweging helemaal overboord gooien. Ik begrijp echter wat de motie beoogt, maar die uitleg is ook gegeven. In dat licht vragen wij ons af of het niet verstandiger is om de motie in te trekken. Door de motie aan te nemen, kan ook de uitleg worden gegeven dat er een maximumbedrag is dat voor Krimpgelden wordt besteed. De VVD acht de extra investeringsruimte die we over enkele jaren door de ombuigingen willen realiseren, bij uitstek geschikt om ook voor Krimp en de stimulering van de regionaal-ruimtelijke en economische ontwikkeling in te zetten. Het kan ook tegen de Krimpgebieden werken.

De heer **Hijgenaar** (D66). Voorzitter. Ik wil graag reageren op wat de heer Bierens naar voren brengt. Zijn opmerking is niet juist dat door deze motie de suggestie wordt gewekt dat er een maximum is. Dat is onterecht, het staat er niet in en het is ook niet de bedoeling. Mevrouw Van Unen maakte al heel duidelijk dat we hier een ondergrens

vaststellen met geormerkte gelden. Niemand verbiedt ons om meer uit te geven aan de genoemde onderwerpen.

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter. Als ik de discussie zo hoor en goed heb geluisterd naar de uitleg van de gedeputeerde, is de ondergrens al heel helder en wordt er juist meer aan uitgegeven. De gedeputeerde wil in de toekomst inzichtelijk maken waaraan het wordt uitgegeven. De fractie van ChristenUnie is van mening dat de Staten daarmee voldoende sturingsmechanismen hebben om via hun budgetrecht ervoor te zorgen dat de gelden ook daadwerkelijk aan de Krimpregio besteed worden. Wij hebben er geen behoefte aan om dat nu te oormerken.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Het is natuurlijk gemakkelijk gezegd dat het een ondergrens is en dat we niet meer uitgeven, maar als je dat op verschillende onderwerpen toepast, loop je echt vast. Er is nu geld op en te kort. De uitleg van de heer Hijgenaar is erg gemakkelijk. We mogen er verschillend over denken, maar we moeten ook realistisch zijn in de tijd waarin we nu verkeren. Soms moeten we proberen het ene gat met het andere te dekken.

De heer **Hijgenaar** (D66). Dat is wel een heel bijzondere uitleg van mijn woorden. Ik heb niet meer gezegd dan dat het oormerken van gelden aangeeft wat je minimaal aan een bepaald onderwerp denkt te besteden. Dat betekent geenszins dat je vastlegt wat je maximaal aan dat onderwerp denkt te besteden. Dat was de suggestie van de heer Bierens en die weerleg ik. Ik ben overigens helemaal niet bezig met gaten te maken, te dichten of anderszins te bewerken.

De **voorzitter**. Is het misverstand niet de vraag hoe geld voor Krimp moet worden gedefinieerd? De gelden voor de Kanaalzone zijn toch ook Krimpgelden? Middelburg is dit jaar gekrompen, Goes zal binnenkort krimpen en straks zijn Zeeland en heel Nederland aan het krimpen. De inzet voor de economie is toch ook Krimpgeld?

De heer **Robesin** (PvZ). Ik wilde het niet noemen, maar nu doe ik het toch wel. In mijn bijdrage heb ik gewezen op de discussie hierover met de heer Van Heukelom in november. Die ochtend lag er een brief van de drie Zeeuws-Vlaamse gemeenten op onze tafel, waarin zij erop wezen dat de ruim 9 miljoen bestemd was voor Krimpbestrijding in Zeeuws-Vlaanderen. De heer Van Heukelom heeft toen gezegd dat het bedrag wel klopte, maar dat het ook voor Schouwen-Duiveland bestemd was. Dat is een eigen leven gaan leiden en dat is voor ons de basis geweest om ervoor te zorgen dat zo veel mogelijk geld dat door het Rijk wel degelijk

naar Zeeland wordt gestuurd voor de bestrijding van de Krimp, ook daadwerkelijk daaraan besteed wordt. Nogmaals, als de Krimpregio's er niet waren geweest, was dat geld er ook niet geweest, althans niet in deze omvang. Om die reden willen wij dat het geormerkt wordt. Ik blijf daar gewoon bij.

De heer **Van Heukelom** (GS). Ik heb de vorige week overleg gehad met de minister. Een jaar geleden hebben wij met de vorige minister gesproken over de Krimpgebieden. Het MKBA-onderzoek is bijna afgerond, ondertekend en betaald door de toenmalige minister. Wij zijn overeengekomen dat de Krimp langs drie sporen zou worden onderzocht en bestreden: via wonen, voorzieningen en economische vitaliteit. De vorige week vroeg minister Blok mij hoe het ging. Gisteren gebeurde er met de herstructurering van de woningbouw iets unieks in Nederland met de ondertekening door zo veel partijen. Je kunt zeggen dat dit in de begroting voor wonen thuishoort. Dat klopt, maar het is wel Krimp. Je kunt zeggen dat economische vitaliteit en onderwijs ook bij Krimp horen. De heer Van Beveren heeft al toegezegd dat de Staten daarin inzicht krijgen, maar het covenant dat met het Rijk is gesloten, gaat niet alleen over bepaalde onderdelen, maar ook over onderwijs en zorg. Ik was de vorige week bij de Europese Commissie en daar vertelde men mij dat de bevolkingsopbouw, de demografische ontwikkeling in sommige delen van Europa zo'n structureel probleem is dat de gevolgen groter zijn dan van de crisis. Die bestrijd je niet door eenzijdig wat geld te oormerken, maar alleen door de goede acties op het juiste moment te betalen. Daar gaan Provinciale Staten over. Laten zij aan GS de opdracht om inhoudelijk aan het werk te gaan om kansen om te zetten in resultaten. Als we dat met 1 miljoen kunnen doen om een goede kans te creëren, is dat prachtig, maar misschien hebben we er wel 20 nodig. Daar zitten Provinciale Staten zelf bij. Maar laten we voor de inhoud gaan, want het is een enorm ingewikkeld en complex probleem.

De heer **Robesin** (PvZ). Ik vind het schitterend, mijnheer Van Heukelom, prima! Maar we hadden het aanvankelijk over 9 miljoen voor bestrijding van de Krimp. Ik wil niet in herhaling vallen, maar we hebben het nog steeds over die ruim 9 miljoen. In de eerste zin staat dat deze niet bestemd zijn voor het bestrijden van de Krimp. Een deel daarvan moet je eruit vissen en dat zou bestemd zijn voor bestrijding van de Krimp. Ik heb het niet over andere bedragen en nog meer inspanningen. Ik heb het over het deel binnen die ruimte van 9 miljoen.

De heer **Van Heukelom** (GS). Het is een principiële kwestie. De gedeputeerde zegt dat u dat wel kunt doen, maar dat het dan ook op andere onderdelen

moet gebeuren. Daarmee wordt de eigen huishouding in wezen "gesloten" gemaakt en wordt de Staten in wezen het budgetrecht ontnomen om daar geld voor vrij te maken. Dat is wat de gedeputeerde heeft gezegd. Meer zeg ik er niet van en dat vind ik heel verstandig.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Ik hoor de gedeputeerde zeggen dat op deze manier de Staten het budgetrecht wordt ontnomen. Ik heb waardering voor zijn wijze woorden, maar naar mijn mening raken die de motie niet echt. Ik vind dit wel erg ver gaan.

De heer **Van Heukelom** (GS). Natuurlijk gaat het niet ver. Wij moeten toch begroten! Je wringt jezelf op deze manier toch in een bocht? Je kunt toch niet zomaar zeggen dat je telkens wat anders gaat doen? Dan vragen de burgers zich ook af wat we aan het doen zijn. Je wringt jezelf in een bocht waar je niet wilt zijn. Daarvoor is het probleem veel te ernstig, veel te complex. Je gaat iets doen waar je later spijt van krijgt. Dat is het enige wat ik zeg.

De heer **Harpe** (GL). Dan moeten we het daar in de toekomst eens over hebben. Het college ontraadt de motie niet dus zo ernstig is het niet, als ik de termen van het college aanhoudt. De Staten of een deel van de Staten hebben die overtuiging. Daarmee is voldoende gezegd.

De **voorzitter**. Dan gaan wij over tot stemming.

In stemming komt motie nr. 1 van het lid Robesin c.s. over het oormerken van Krimpgelden.

De motie wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de CU, de SGP en de VVD tegen deze motie hebben gestemd. De heer Muste van Natuurlijk Zeeland is niet aanwezig.

18. Brief GS van 22 januari 2013 met het onderhandelingsakkoord IPO-financiën (13002158)

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Ik ben het op zichzelf eens met het afdoeningsvoorstel, maar de materie is dermate ingewikkeld dat ik verzoek de brief ter kennisname en uitleg in de commissie te behandelen.

De heer **Van Beveren** (GS). Prima.

De **voorzitter**: Ik constateer dat Provinciale Staten instemmen met deze brief. Mij blijkt dat tegen

inwilliging van het verzoek van GL geen bezwaren rijzen.

19. Brief GS van 15 januari 2013 over het Ganzenakkoord (13001252)

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, de afhandeling van deze brief over te dragen aan de commissie REW.

20. Voorstellen

21. Initiatiefvoorstel van de (werkgroep-) leden Bierens, Beekman, Dorst, Evertz en Van Unen over ontwikkelen "Aandeelhoudersstrategie DELTA NV nieuwe stijl" (SGR-28)

De **voorzitter**. Ik nodig de heer Bierens uit, aan deze tafel plaats te nemen.

De heer **Hijgenaar** (D66). Voorzitter. D66 is een van de partijen geweest die het initiatief om te komen tot een strategie visie voor DELTA heeft gesteund. Zij steunt ook het voorliggende voorstel, maar ik heb er nog wel een paar opmerkingen over.

Voor D66 zou een strategische visie niet alleen maar moeten gaan over het afsplitsen van de aandelen van een waterleidingbedrijf. Onze strategische versie voor DELTA strekt veel verder. We zouden graag meer aandacht besteden aan de functie van DELTA bij het voorzien van onze provincie van informatienetwerken en het televisiesignaal en de manier waarop dat gebeurt, het mogelijk maken van innovatie en het bestrijden van de grote leemtes tussen de diverse gebruikers van de signalen in onze dunbevolkte provincie. Dat staat hier niet in.

Dat houdt mij niet tegen om er een positief advies over uit te brengen, maar ik merk wel op dat we ook daarover als Staten wat zouden moeten vinden en dat we in de toekomst daar ook een specifieke mening over zouden moeten vormen.

D66 heeft zich ooit een voorstander getoond van het verkopen van de aandelen van DELTA, omdat zij van mening is dat een provincie geen bedrijven behoort te bezitten, ook geen nutsbedrijven. Op dit moment echter verkeert DELTA wel in een heel bijzondere situatie. Er is een grote wijziging gekomen in het gevoerde beleid. Er is een andere directie aangetreden, die een duidelijk andere koers volgt. Om die reden moeten wij bij het vaststellen van onze strategische visie niet alleen maar rekening houden met het zeker stellen van de aandelen van het

waterleidingbedrijf, maar ook met de stabiliteit van de rest van het bedrijf. DELTA mag, als gevolg van onze angst dat ze zullen omvallen en dat onze kostbare wateraandelen verloren zullen gaan, niet omvallen. We moeten niet veroorzaken wat we proberen te bestrijden. Daarom pleiten wij voor grote voorzichtigheid bij het vaststellen van deze aandeelhoudersstrategie en voor een goede timing in dit proces.

We hebben het wat moeilijk met het dictum. In het derde punt van het eerste lid staat twee keer "in principe". Ik vraag me af of het te laat is om nog voor te stellen, dat te schrappen. Weliswaar zijn wij een partij met principes, maar we nemen besluiten zonder het "in principe" daarin. Wij stellen voor om dat met zijn allen te doen.

In de tweede plaats wil ik dat lid niet uitgelegd zien als een poging om koste wat kost, ook wanneer de ontwikkelingen de andere kant op leiden, DELTA te verplichten om dezelfde personele sterkte aan te houden. Zoals het er nu staat, kan dat zo worden gelezen tenzij we de twee keer "in principe" heel erg letterlijk nemen. Ik zou graag zien dat wij ons voornemen dat de strategische visie van deze Staten niet mag leiden tot het verlies van werkgelegenheid. Dat is een betere manier om dezelfde intentie te omschrijven. Natuurlijk gaan wij ervoor zorgen dat de werkgelegenheid bij DELTA niet in gevaar komt, want dat kan Zeeland er echt niet meer bij hebben.

De heer **Markusse** (PVV). Voorzitter. Bij de bepaling van de aandeelhoudersstrategie DELTA NV moet volgens de PVV het onderscheid tussen overheid versus de markt worden gemaakt. Wat aan de markt overgelaten kan worden, moet ook aan de markt worden overgelaten. De markt bepaalt het prijsmechanisme. Het is de prijs die onder mededinging tot stand komt, die waarborgen moet scheppen tegen misbruik van marktmacht. Is er sprake van misbruik van marktmacht, dan is overheidsingrijpen door wetgeving het middel. Slechts bij hoge uitzondering is aandeelhouderschap van een monopolist het middel. Een overheid moet zich beperken tot haar taak als overheid. Een overheid kan in haar hoedanigheid als overheid zich voorzien met overdrachten van andere overheden en belastingen. Inkomsten uit bezit, zoals aandelen, zijn geen passende financieringsbron voor een overheid. De uitzondering hierop is het dividend van een wettelijke overheidsmonopolist.

Bescherming van de consument vindt in de marktsfeer plaats door concurrentie van aanbieders. De consument krijgt een goed product of een goede dienst geleverd, omdat er de mogelijkheid is om een andere dienstverlener te nemen. Bescherming van de burger komt in de overheidsfeer door controle van volksvertegenwoordigers. De burger krijgt een goed

product of een goede dienst geleverd, omdat er hopelijk volksvertegenwoordigers zijn die de belangen van de burger hoog in het vaandel hebben. Zijn die er niet, dan is de enige optie verhuizen.

DELTA is een conglomeraat van verschillende ondernemingen die zich bezighouden met productie, distributie en verkoop van gas, water en elektriciteit. Deze ondernemingen houden zich bezig met kabel, internet en afvaldiensten. Sommige van deze ondernemingen zijn duidelijk publiek; andere zijn duidelijk privaat.

Het initiatiefvoorstel van de werkgroep geeft heel duidelijk aan dat zij handvatten wil geven voor het ontwikkelen van een toekomstige aandeelhoudersstrategie. DELTA NV heeft een raad van bestuur, een raad van commissarissen en een algemene vergadering van aandeelhouders. De provincie Zeeland – de rechtspersoon – is voor 50% aandeelhouder van DELTA NV. De rol van aandeelhouder in de algemene vergadering van aandeelhouders wordt vervuld door het college van GS. De aandeelhouder heeft een eigen verantwoordelijkheid en Provinciale Staten stellen daarvoor het kader.

De raad van bestuur en de raad van commissarissen hebben elk een eigen rol en verantwoordelijkheid. De verantwoordelijkheden zijn anders en verschillen van die van de aandeelhouder. Voor de aandeelhoudersstrategie gaan niet de raad van bestuur en de raad van commissarissen, maar gaat de aandeelhouder. Dat legt de bal waar deze behoort te liggen, namelijk bij Provinciale Staten.

Het zijn Provinciale Staten die de knip privaat versus publiek in het conglomeraat DELTA NV moeten maken. In de optie van de PVV geeft het geen pas voor een provincie – een overheid – om de aandeelhoudersrol te vervullen in een commerciële onderneming. Schoenmaker, houd je bij je leest! De deconfitures van de unieke investeringen van DELTA NV in biodiesel en zonnepanelen, et cetera, laten zien dat de schoenmaker wel heel ver van de leest af zat. Het werd een dure grap. Het is duidelijk dat het multi-utilityconcept niet heeft gewerkt. Daar moeten we van af.

Dividenden van DELTA NV worden als "incidenteel" aangemerkt. Een eventuele opbrengst van een verkoop van een deel van DELTA NV ziet de PVV ook als incidenteel. Voor de PVV betekent dit dat die opbrengst dan ook alleen maar gebruikt mag worden voor aflossing van schulden van de provincie en haar deelnemingen of gelieerde partijen.

Nu hoor ik al zeggen dat de provincie geen schulden heeft. Dat is waar, maar er zijn wel deelnemingen of gelieerde partijen die schulden hebben. De PVV denkt daarbij meer specifiek aan de Westerscheldetunnel. Een vermindering van de

openstaande schuld van de NV Westerscheldetunnel zou daar voor een substantiële tariefsverlaging kunnen zorgen.

De werkgroep komt alle lof toe: een fraai stuk werk is geleverd. Dat verdient een compliment. Met de aandeelhoudersstrategie is een mooie voorzet gegeven. Provinciale Staten moeten nu besluiten om de door de werkgroep geschetste scenario's uitgebreider te laten verkennen. De PVV is daar nieuwsgierig naar.

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter. De heer Markusse schetste een beeld van hoe hij het voor zich ziet. Hij wil tot verkoop overgaan van alle commerciële activiteiten, omdat de PVV van mening is dat ten principale de overheid daar geen rol in speelt. Kan hij aangeven welke activiteiten hij dan nog echt bij een overheid vindt passen en waarbij de overheid wel aandeelhouder moet blijven?

De heer **Markusse** (PVV). Dat zijn die activiteiten die van belang zijn voor alle burgers, bijvoorbeeld de levering van gas. Dat vinden wij een commerciële activiteit die bij het energiebedrijf behoort. Echter, activiteiten op het gebied van afvalverwerking zijn niet specifiek voor iedere burger van belang en die zou de provincie in feite dus van de hand kunnen doen.

De heer **Beekman** (CU). En de productie van elektriciteit?

De heer **Markusse** (PVV). Elektriciteit is een basisbehoefte van iedere Zeeuw, maar het probleem is dat het commercieel ook interessant moet zijn voor DELTA als energiebedrijf om zich te kunnen handhaven in de markt. Wij hebben het gevoel dat dit een moeilijke situatie gaat worden in de toekomst. In principe zouden wij dat echter graag bij DELTA willen houden.

De heer **Feijtel** (CDA). Voorzitter. Vindt u deze discussie nog echt een discussie over de aandeelhoudersstrategie of hebben we het nu echt over de bedrijfsstrategie en zitten we hier op de stoel van de directie als we dit soort vragen aan elkaar gaan stellen?

De heer **Markusse** (PVV). De vragen worden gesteld door de heer Beekman en ik kan hem dat niet verhinderen. Dat zal de heer Feijtel begrijpen.

De heer **Beekman** (CU). Ik voel me toch geroepen om daar even iets over te zeggen, want de heer Markusse geeft duidelijk in zijn bijdrage aan dat het uiteindelijk aan de aandeelhouder is om te bepalen wat nu van publiek belang is en of wij daarin aandeelhouder willen blijven of niet. Dat heb ik toch goed begrepen? Daarom stelde ik de vraag wat de

heer Markusse dan nog publiek belang vindt en wat niet. Misschien is dat ook gelijk een antwoord op de vraag van de heer Feijtel.

De heer **Feijtel** (CDA). Het gaat mij echt te ver dat wij hier in de Staten uit de losse pols discussiëren over wat er met Indaver moet gebeuren. Een aandeelhoudersstrategie is tot daar aan toe, maar hier zie je duidelijk dat we de grens tussen een aandeelhoudersstrategie en een bedrijfsstrategie moeten respecteren en dat dit niet door elkaar mag lopen.

De heer **Beekman** (CU). Dat is volkomen juist.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Mevrouw de voorzitter. Laat DELTA even met rust. Het is al turbulent genoeg in de Zeeuwse economie. Dat is een uitspraak van een gemeentelijk aandeelhouder die wij in het krantenartikel van 29 november 2012 konden lezen. We hebben het hier over de rol als aandeelhouder. Wachten we met de bedrijfsstrategie -- die is inmiddels al bekend -- of spreken we al dan niet het vertrouwen uit als aandeelhouder? Of kiezen we voor een actievere rol als aandeelhouder, geven wij aan wat we belangrijk vinden en gaan we eisen stellen? Alle Statenfracties, met uitzondering van onze CDA-Statenfractie, hebben gekozen voor het laatste door het aannemen van de motie op 3 februari, bijna een jaar geleden. Op dat moment was er nog geen nieuwe bedrijfsstrategie bekend. Wij hebben aangegeven dat we die strategie eerst wilden afwachten om vervolgens te beoordelen. Bovendien is die scheidslijn tussen de bedrijfsstrategie en de aandeelhoudersstrategie soms erg broos, zo getuigt ook juist de discussie van daarnet. Als je niet oppast, lopen deze door elkaar. Het laatste wat wij willen, is op de stoel van het bedrijf zitten. Wij zijn aandeelhouder voor 50%, maar die andere 50% zijn voornamelijk gemeenten. De CDA-fractie vindt het belangrijk dat wij als grootste aandeelhouder een niet te grote broek aantrekken. Afstemming met die andere aandeelhouders is natuurlijk eveneens erg belangrijk.

Inmiddels is de bedrijfsstrategie van DELTA bekend. DELTA vraagt de aandeelhouders de tijd voor bezinning om te laten zien dat DELTA zelfstandig en gezond verder kan. In ruil daarvoor ontvangen de aandeelhouders dividend en behoud van werkgelegenheid. DELTA heeft aangegeven waar zij de komende jaren naartoe gaan: Multi-utility, het langer openhouden van de kerncentrale, het ombouwen van de kolencentrale, behoud en versterken van onderdelen en afstemmen van het personeelsbestand. Een strategie, bedoeld om als zelfstandig Zeeuws bedrijf de werkgelegenheid ook op lange termijn in Zeeland te behouden.

Een aantal Statenleden is in de vorm van een werkgroep aan de slag gegaan, hetgeen heeft geleid tot het initiatiefvoorstel waarover wij nu spreken. Als wij instemmen met het voorstel, zijn we het eens met het streven van een rendement van tenminste 10%. Een nobel streven en wie kan daar nu tegen zijn?

Tevens wordt voorgesteld dat het risico structureel omlaag gaat en dat de werkgelegenheid in principe gelijk moet blijven, waarbij de continuïteit op lange termijn in principe boven de werkgelegenheid op korte termijn gaat. Die werkgelegenheid vindt onze CDA-fractie juist ook in deze recessie van cruciaal belang.

Het initiatiefvoorstel heeft een en ander teweeggebracht, waarbij Gedeputeerde Staten hebben getracht om tot een werkbare oplossing te komen met een voorstel tot het instellen van een ad-hoc klankbordgroep. Het CDA heeft bedenkingen bij deze oplossing. Natuurlijk staat het iedereen vrij om te klankborden en als dit samen is met andere aandeelhouders, vinden wij dat geschikter dan in een kleiner verband. Maar het uitgangspunt voor het CDA is dat de huidige structuur goed functioneert. Immers, de gedeputeerde vertegenwoordigt ons als provinciaal aandeelhouder en wij hebben daar vertrouwen in.

We krijgen graag meer duidelijkheid over de rol en de bevoegdheid van de klankbordgroep. Om die reden wil ik enkele vragen stellen aan de voorzitter van de klankbordgroep, de heer Bierens. Wat is de rol van Provinciale Staten als die groep de roadmap en beslismomenten vaststelt en bovendien voorstellen kan doen voor bijbuigingen? Kan hij wat meer over "bijbuigingen" vertellen? Hoe leggen de leden van de klankbordgroep verantwoording af? Is er ook ruimte voor volksvertegenwoordigers? Immers, Statenleden zijn volksvertegenwoordigers, maar raadsleden zijn dat ook. Nog belangrijker vindt het CDA de vraag of die bijeenkomsten van de klankbordgroep vertrouwelijk zijn. Worden er notulen gemaakt? Is de gewisselde informatie openbaar? Als dat niet het geval is, horen wij als Statenleden naar de mening van het CDA niet in zo'n klankbordgroep thuis. Wij pleiten voor openheid en transparantie. Alleen bij hoge uitzondering komen wij vertrouwelijk bij elkaar. Dat mag absoluut geen structureel karakter krijgen.

Voordat wij tot een definitief standpunt komen, vernemen wij ten slotte graag welke rol de externe adviseur, die aangetrokken zou worden, kan innemen.

De heer **Van Gent** (VVD). Voorzitter, collega's, dames en heren. Ik merk dat er nogal eens onduidelijkheid bestaat over onze rol als volksvertegenwoordiger. Het is eigen aan volksvertegenwoordigers, ongeacht van welke partij, dat zij zich zeer betrokken voelen bij kwesties die belangrijk zijn voor de samenleving. Dit

engagement moet niet verward worden met bemoeizucht.

De VVD-fractie voelt zich ook in dit dossier zeer verantwoordelijk, niet vanuit een behoefte om op de stoel van anderen te gaan zitten, maar juist vanwege onze betrokkenheid bij de toekomst van DELTA. Onze taak is dat wij kaders stellen, op hoofdlijnen sturen, het provinciaal beleid kritisch controleren, maar bovenal het Zeeuwse publieke belang dienen. Niemand stelt de betekenis van DELTA voor de werkgelegenheid, de overheidsfinanciën en het voorzieningenaanbod in Zeeland ter discussie.

Als publieke en grootste aandeelhouder voelen wij ons in het belang van de Zeeuwse samenleving zeer verantwoordelijk voor de toekomst van DELTA. Wij hebben daarover best wat zorgen in het licht van internationale ontwikkelingen, de omvang en bedrijfsstructuur van DELTA. Ik refereer hierbij mede aan de perspectieven op de energiemarkt en de daaraan gekoppelde positie van DELTA als energieproducent, zeker nu de tweede kerncentrale voorlopig van de baan is.

De VVD heeft waardering voor de voorbereidende werkzaamheden van de werkgroep die moeten leiden tot een nieuwe aandeelhoudersstrategie, waarbij uitgangspunten zijn gehanteerd die voor alle aandeelhouders zwaar wegen, namelijk minder risico, meer rendement en duurzame werkgelegenheid. In onze ogen zouden deze belangen meer in balans moeten worden gebracht dan nu het geval is.

De VVD stemt dan ook van harte in met het voorliggende initiatiefvoorstel dat weliswaar nog geen nieuwe aandeelhoudersstrategie is, maar een goede aanzet geeft om te komen tot zo'n strategie. Van DELTA zal worden, gevraagd scenario's te verkennen waarbij ook de aandeelhouders nadrukkelijk betrokken worden. In dit verband heeft dan ook het voorstel van gedeputeerde Van Beveren voor de inrichting en werkwijze van een klankbordgroep, zoals dat is opgenomen in de brief van de werkgroep van 17 december, eveneens onze instemming.

In het kader van de verkenningen die, naar wij mogen aannemen, voortvarend worden opgepakt, zullen ook de splitsing van het netwerkbedrijf en de verhangings van de Evides-aandelen aan bod komen. Tevens kunnen de verkenningen worden voorzien van "plannen B", die in werking treden als voorgenomen opties of beleid, al dan niet gedwongen, afvallen. Tot op heden heeft de VVD deze alternatieven vanuit DELTA gemist.

Het uiteindelijke doel is te komen tot een aandeelhoudersstrategie voor de langere termijn die, naar wij hopen, op een breed draagvlak mag rekenen bij alle aandeelhouders en op begrip bij de directie en Raad van Commissarissen van DELTA.

Aan deze strategie kunnen dan toekomstige voorstellen vanuit DELTA door de aandeelhouders worden getoetst. Wij verwachten dat de aandeelhoudersstrategie een constructieve bijdrage kan leveren aan de behartiging van het Zeeuwse publieke belang.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Voorzitter. DELTA is geen gemakkelijk dossier. Het energiebedrijf is in handen van publieke overheden, waarvan de provincie Zeeland met 50% van de aandelen de grootste is. Is het beheer van de overheidsaandelen een passieve aangelegenheid en de toezichthoudende functie daarop een klusje erbij? De PvdA-fractie ziet dat anders. Onze fractie vindt juist een actieve opstelling van de aandeelhouder belangrijk. Aandeelhouders van DELTA zijn publieke aandeelhouders die de taak hebben om publieke belangen te beschermen, zoals het nastreven van een schone, betaalbare energievoorziening op korte en lange termijn en het behoud van werkgelegenheid voor Zeeland.

Die publieke belangen komen steeds meer in de schijnwerpers te staan en de overheid wordt daar vaker op aangesproken. Een passief aandeelhouderschap, zo meent de PvdA, is niet meer van deze tijd. DELTA is een bedrijf dat op allerlei markten actief is. In de basis is het een energiebedrijf dat zich richt op netwerkbeheer, productie, levering en handel in energie. Daarnaast heeft DELTA een aantal andere activiteiten, zoals afvalverwerking – Indaver – kabelservices, DELTA Kabel en waterlevering Evides. Met name het productie- en leveringsbedrijf heeft het moeilijk. Er moeten allerlei investeringen worden gedaan om de productie en levering van energie op peil te houden en door een overcapaciteit aan energie zijn de prijzen laag. In haar bedrijfsstrategie geeft DELTA aan, vast te houden aan deze multi-utility formule. De gezonde bedrijfsonderdelen – Indaver, Evides en het netwerkbedrijf – moeten het nu kwijnende productie- en leveringsbedrijf door de energiecrisis van overcapaciteit heen helpen. De energiemarkt wordt op Europees niveau bepaald. DELTA is de kleinste speler in het Europese veld: vijf grote energiebedrijven hebben 75% van de energiemarkt in handen. Investeren in nieuwe capaciteit en het creëren van een significante gasinkooppositie moeten op grote schaal gebeuren. Dat is lastig voor DELTA als een kleine speler in de markt van grootschalige opwekking van energie. Kan DELTA nog op tegen die heel grote energiejongens als RWE, EDF en Vattenfall? Gezien die achtergrond is de PvdA-fractie van mening dat de provincie als grootste publieke aandeelhouder samen met de gemeentelijke aandeelhouders hun belangen moeten gaan definiëren, afwegen welke opties er zijn en welke risico's zij willen dragen.

In het initiatiefvoorstel zit hun aanzet tot het definiëren van de aandeelhoudersbelangen. Het

rendement moet op langere termijn structureel omhoog, het risico daarentegen moet in samenhang met de activiteiten omlaag en de werkgelegenheid blijft op langere termijn behouden voor Zeeland. Daarbij heeft de werkgroep ook nog twee opties gegeven om te verkennen, met name het inrichten van een netwerkbedrijf en/of het aangaan van een strategische alliantie met een andere gelijkwaardige partner. Dan wordt gedacht aan het energiebedrijf Eneco.

De PvdA-fractie kan zich vinden in het initiatiefvoorstel en in het vervolg dat daaraan wordt gegeven. Het voorstel van gedeputeerde Van Beveren, geschreven in de brief van 17 december, om een ad hoc klankbordgroep op te richten, kan op onze steun rekenen. Die klankbordgroep – het is al eerder gemeld – bestaat uit een aantal Statenleden en gemeentelijke aandeelhouders en zal onder voorzitterschap van gedeputeerde Van Beveren aan de slag gaan met de roadmap voor de verhangning van de aandelen en de verdere verkenningen uitwerken. Zij wordt tevens bijgestaan door een externe deskundige. Daar zijn wij het ook mee eens.

Tot slot merk ik op dat de PvdA-fractie er wel van uitgaat dat deze ad hoc klankbordgroep op een professionele en constructieve wijze zal samenwerken met het bedrijf DELTA om uiteindelijk tot een goed en breed gedragen aandeelhoudersstrategie te komen, het uiteindelijke doel van dit initiatiefvoorstel.

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter. In de afgelopen tijd is er veel gebeurd rondom DELTA. Ik weet nog goed dat we in december 2011 als Staten uren hebben besteed aan het voorstel voor de bouw van de tweede kerncentrale. Uiteindelijk trok DELTA kort voor de besluitvorming haar voorstel in. Mijn fractie kijkt nog steeds met wat bevreemding terug. De voorzitter van de raad van commissarissen zei duidelijk in het openbaar dat er een relatie was tussen de toekomst van DELTA en de bouw van de tweede kerncentrale, namelijk geen toekomst zonder die centrale. Daarna is die in ieder geval voor onze Staten onzichtbaar gebleven.

De rol van de raad van commissarissen is om toezicht te houden op de directie namens de aandeelhouders. Als dan zulke grote woorden worden gebruikt, was het wat mijn fractie betreft wel zo chique geweest om rechtstreeks een toelichting te komen geven aan diezelfde Staten als het besluit anders uitvalt.

Het is in de ogen van de CU-fractie dan ook zeer terecht en heel verstandig geweest dat Provinciale Staten niet langer volgend willen zijn, maar zelf een aanzet geven voor een nieuwe aandeelhoudersstrategie. Wat het stuk van de werkgroep betreft: dat kan rekenen op de steun van onze fractie.

DELTA heeft een strategie gepresenteerd voor de korte termijn. Zelfs 2013 staat erin. Daar kan mijn fractie zich goed in vinden. Echter, er zal hard gewerkt moeten worden aan een langetermijnstrategie.

De opties die in het voorstel genoemd worden, zijn het waard om nader verkend te worden. In de ogen van mijn fractie is het daarom heel belangrijk dat de aandeelhouders – en niet alleen de provinciale – er nadrukkelijk bij worden betrokken. De manier waarop dit bij brief van 17 december is voorgesteld, heeft onze instemming. Het lijkt ons heel zinvol om dat ook op te nemen in het dictum en het amendement van de SGP zullen wij dan ook steunen.

Onze rol als aandeelhouder is een andere dan die van de directie. Dat deel ik. We mogen echter niet in de fout vervallen om het allemaal al over ons heen te laten komen, zoals dat in het verleden wel gebeurd is, afwachting waar DELTA mee kwam. Daarvoor is het publieke belang te groot. Een gezond bedrijf is gebaat bij een kritische aandeelhouder en ik was dan ook blij om te vernemen uit het artikel in Het Financieel Dagblad van 5 januari jl. dat de raad van commissarissen deze mening deelt.

Ten slotte nog iets over Evides. De uitspraak van de Staten over waar Evides thuishoort, was een niet mis te verstaan signaal. Over de wijze waarop de verhangings van Evides moet plaatsvinden, kunnen we best nog eens goed nadenken. De manier waarop we dat nu hebben geformuleerd, kunnen we nog eens tegen het licht houden. Het moet echter wel duidelijk zijn dat wat onze fractie betreft de aandelen van Evides buiten de commerciële risicosfeer dienen te komen.

We kijken met belangstelling uit naar een nadere uitwerking van de aandeelhoudersstrategie.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. DELTA heeft maatschappelijke waarde – werkgelegenheid – aandeelhouderswaarde – rendement – en de directie en de raad van commissarissen hebben, wellicht mede in het belang van die waarden, een oproep gedaan aandeelhouder om zich meer te verdiepen in DELTA NV. Dat hebben wij kunnen lezen in de onvolprezen Provinciale Zeeuwsche Courant van 21 december 2012. De SGP-fractie beschouwt dat als een steun in de rug voor de werkgroep en voor de Staten om op de ingeslagen weg voort te gaan tot het op een verantwoorde wijze komen tot een aandeelhoudersstrategie.

Wij hebben een eigen verantwoordelijkheid als aandeelhouder om ons te beraden op onze rol als aandeelhouder. Dat beraad dient inderdaad te gaan over de punten die in het initiatiefvoorstel zijn aangeduid: het publieke belang, Evides, het netwerk, duurzame energieopwekking, de private activiteiten in relatie tot het risico dat wordt gelopen en tot het rendement dat het kan opleveren.

Bij brief van 17 december heeft de werkgroep het proces geschetst en de vorm aangegeven om de verkenningen ter hand te nemen en uit te laten voeren. Ons inziens is dat een goede benadering, zoals die in de brief is omschreven. Het is ook een evenwichtige benadering, want de rollen worden duidelijk aangegeven. Er is een rol voor DELTA, een rol voor gedeputeerde Van Beveren, een rol voor de werkgroepleden die, naar wij aannemen, zitting zullen krijgen in de klankbordgroep en een rol voor vertegenwoordigers van gemeenten. De uitkomst van die verkenningen moet straks leiden tot een goede besluitvorming, tot een goede aandeelhoudersstrategie.

Maar ook vandaag moeten we komen tot een heldere besluitvorming. Om die reden heeft onze fractie een amendement voorbereid, waarin het proces zoals dat is omschreven in de brief van de werkgroep als punt 4. aan het dictum wordt toegevoegd en waarbij tevens is aangegeven dat de verkenningen afgerond moeten zijn voor het aanstaande zomerreces.

Wat ons betreft, een compliment aan de werkgroep. Werkendeweg is de groep gekomen tot een goede aanpak, zoals die nu in het initiatiefvoorstel is gecompleteerd met de brief van 17 december. Het is positief dat samenwerking met Gedeputeerde Staten op deze wijze vorm kan krijgen en het is terecht dat een belangrijke rol voor DELTA NV bij de verkenningen is weggelegd. De SGP-fractie rekent op een constructieve samenwerking met alle partijen. Dat is in het belang van DELTA, dat is in het belang van Zeeland en het is in het belang van de Zeeuwen om samen te zorgen voor een goed rendement en voor werkgelegenheid op korte termijn.

Mevrouw de voorzitter. Wij wachten de resultaten van de verkenningen met belangstelling af om vervolgens kennis te nemen van het voorstel dat de werkgroep zal formuleren voor een vervolg op de aandeelhoudersstrategie.

De heer **Feijtel** (CDA). Voorzitter. Ik dacht dat ik de heer Roeland hoorde zeggen dat zijn gedachte is dat de leden van de klankbordgroep doorgaan in de werkgroep of andersom, dat de leden van de werkgroep doorgaan in de klankbordgroep. Als ik dan ook nog ergens heb gelezen dat dit wellicht besloten bijeenkomsten zijn, vraag ik mij af wat de rol van de fracties is die daar niet bij zitten. Dan staan wij toch deels buitenspel.

De heer **Roeland** (SGP). Er is gekozen voor een werkgroep van beperkte omvang. Het moet ook werkbaar zijn. Er zijn keuzes gemaakt wat betreft de samenstelling van de werkgroep. Als de leden zitting nemen in de klankbordgroep betekent dit dat de klankbordgroep als het ware meeloopt met de verkenningen. Vervolgens komen de uitkomsten in

de werkgroep aan de orde om daarna bij de Staten terug te komen. De discussie over de uitkomst van de verkenningen zal straks in alle openbaarheid in deze Staten plaatsvinden. Dan is iedereen gelijk.

De **voorzitter**. Door het lid Roeland is het volgende amendement ingediend:

Ondergetekende stelt de volgende wijziging van het Initiatiefvoorstel van de (werkgroep-) leden Bierens, Beekman, Dorst, Evertz en Van Unen over ontwikkelen "Aandeelhoudersstrategie DELTA NV nieuwe stijl" voor:

Punt vier toe te voegen aan het ontwerpbesluit:

"4. De vervolgstappen te nemen zoals die omschreven staan in de brief van de werkgroep d.d. 17 december 2012 met als kenmerk 12078422 en het proces voor het zomerreces 2013 af te sluiten".

Dit amendement krijgt nr. 2.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter, dames en heren. Dit dossier kent een lange voorgeschiedenis. Voor zover aanwezig geweest, herinneren wij ons allemaal de bijeenkomst in deze zaal toen het niet zo goed dreigde te gaan met DELTA. Ik heb ooit eens gezegd dat het wel eens het einde van DELTA zou kunnen betekenen als zij zo zou doorgaan met de kerncentrale. In deze Staten zijn signalen opgepakt van zorg van iedere fractie. Naar mijn mening is het een heel goed besluit geweest van deze Staten om de commissie-Bierens in te stellen om als aandeelhouders eens goed na te gaan wat nu ons beleid, de aandeelhoudersstrategie is.

Ik ben blij dat het voorstel er nu ligt. Het is natuurlijk een ontzettend weerbarstige materie. De marsroute is uitgezet, de grote lijn is er en het detail van waar we naartoe moeten, moet nog volgen. Het zal uiteraard geen verrassing zijn dat GroenLinks DELTA nog groener wil maken. Ik voel mij daarin gesteund door onze oud-minister-president Lubbers die onlangs voor de televisie zei dat groene groei moet en heel veel banen oplevert. Daar ligt ook de toekomst. Het is noodzakelijk voor onze energievoorziening. Wat dat betreft, moeten we ons ook realiseren dat de kerncentrale – liever vandaag dan morgen, maar goed – er een keer uit gaat. Ook dan zal DELTA verder moeten.

Wat ook heel duidelijk naar voren moet komen, is dat er een uitspraak moet komen over de vraag of DELTA solo als DELTA blijft opereren dan wel of DELTA ook om zich heen kijkt. Het is al vermeld in de notitie van de werkgroep. Mevrouw Evertz heeft al gezegd dat DELTA een heel kleine speler is en dat dit een risico is. Ga googlen en tik in "fusie DELTA" en dan komt direct de naam

Eneco naar voren. Ik doe daar op dit moment zeker geen uitspraken over, maar ik ga ervan uit dat wij de komende tijd inzicht krijgen in welke kant we nu echt opgaan. Dan is er echt een langetermijnvisie.

GroenLinks is het met het voorstel over de klankbordgroep eens, maar het moet wat haar betreft iets meer worden dan alleen maar "klankborden". Er moet ook echt naar geluisterd worden. Nu is dat gebruikelijk, maar ik zeg het nog eens een keer met nadruk dat echt een inbreng van de klankbordgroep richting het college verwacht wordt en uiteindelijk richting DELTA. De aandeelhouders gaan uiteindelijk het beleid – lees: de aandeelhoudersstrategie – bepalen.

Wat betreft het amendement dat door de SGP is ingediend, heb ik hier staan dat ook ik een tijdje wil. Als het haalbaar is binnen de tijd die er staat, zeg ik graag. Ook GroenLinks houdt graag een beetje druk op de ketel.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. De SP denkt anders over energiebedrijven en nutsvoorzieningen dan de meeste partijen hier. Wij zijn van mening dat dit soort bedrijven altijd in publieke handen moeten zijn en altijd moeten blijven. Juist die afwijkende mening was voor de SP reden om plaats te nemen in de werkgroep die dit initiatiefvoorstel heeft voorbereid. Straks, als we alle mogelijkheden hebben onderzocht en we over de inhoud gaan praten, zal de SP weer recht tegenover sommige partijen staan. Maar daar gaat het vandaag niet over.

De vraag is of wij van mening zijn dat wij ons als Staten onafhankelijk een eigen beeld moeten vormen over de wijze waarop het verder moet met DELTA.

De werkgroep heeft tot nu toe best wat weerstand ondervonden in het proces en dan zeg ik het nog netjes. Tegen die mensen zou ik willen zeggen dat nog maar net een jaar geleden de CEO van DELTA hier met droge ogen beweerde dat DELTA geen enkele kans maakte als er geen tweede kerncentrale zou worden geopend en er niet gefuseerd zou worden met een Duitse bruinkolenboer. Nu is het verhaal dat er maar één mogelijkheid is en dat is dat alles moet blijven zoals het is. Dat kan toch niet allebei waar zijn?

Laten we ons fatsoenlijk en onafhankelijk laten informeren om het belang van onze aandelen, de aandelen van de Zeeuwse belastingbetaler, de Zeeuwse nutsvoorzieningen en de Zeeuwse werkgelegenheid veilig te stellen voor de langere termijn. Dit initiatiefvoorstel biedt die mogelijkheid. De SP zal dan ook zeker voor dit voorstel stemmen.

De heer **Robesin** (PvZ). Voorzitter. Mevrouw Evertz heeft zojuist opgemerkt dat de tijd van passief aandeelhouderschap voorbij moet zijn. Ze heeft op zijn minst gezegd dat het niet meer van

deze tijd is dat wij passief aandeelhouder zijn. De Statenfractie van de PvZ is het daar helemaal mee eens. Zij heeft ook gezegd – of het is de heer Van Gent geweest – dat het tijd is voor een duidelijke aanzet tot het definiëren van de aandeelhoudersbelang, het publieke belang. Daar zijn we het helemaal mee eens.

Het zal duidelijk zijn dat ook de Statenfractie PvZ het voorliggende voorstel van harte steunt. In de verdere uitwerking gaat het niet alleen om de stabiliteit, maar vooral om de ontwikkeling van het bedrijf. Voor de toekomst moeten we een langeretermijnstrategie ontwikkelen. De klankbordgroep is een prima voorstel om de uitwerking van de verkenningen en de verschillende scenario's ter hand te nemen. Het is nu nog te vroeg om het daarover te hebben. Het zijn handvatten voor de ontwikkeling die toekomstgericht is. De koers die wordt uitgezet, is een heel goede. We moeten niet op de stoel van de DELTA-directie gaan zitten. Dat is ook niet de bedoeling van de werkgroep. Zelf ben ik een oud-ondernemer en in deze zaal zitten leden die nog actief zijn. Het is niet prettig als je als ondernemer constant in de nek wordt geblazen door de aandeelhouders. Maar dit ligt ook absoluut niet in dit voorstel besloten. Het gaat vandaag ook niet om definitieve keuzes. De uitgewerkte scenario's moeten nog nader worden verkend en de internationale ontwikkelingen op de energiemarkt zijn van wezenlijk belang.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). De heer Robesin zegt dat het natuurlijk niet de bedoeling is van de klankbordgroep om in de nek van het bedrijf te blazen, maar hoe ziet hij precies de rol om dat te voorkomen?

De heer **Robesin** (PvZ). Mevrouw De Milliano mag mij niet hebben horen zeggen dat de werkgroep of de klankbordgroep in de nek blazen van de DELTA-directie.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). U zei dat u niet dacht dat dit de bedoeling was.

De heer **Robesin** (PvZ). Nee, ik had het over ons, als hoofdaandeelhouder of als aandeelhouders. Ook de Zeeuwse gemeenten moeten niet op de stoel gaan zitten van de directie. Dat heb ik bedoeld, dus niet op voorhand. Er moet een gezonde bemoediging zijn met een constructieve behartiging van onze publieke belangen. Daar duidde ik op.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Dat is duidelijk, maar ik had toch iets anders begrepen.

De heer **Robesin** (PvZ). Nee, dat had ik zo niet bedoeld.

Voorzitter. De internationale ontwikkelingen gaan heel erg snel. Er is al gesproken over de spelers op de markt. Natuurlijk moet onze betrokkenheid bij DELTA echt onderstreept worden. De werkgroep beoogt zonder meer een constructieve bijdrage te leveren aan het behartigen van het Zeeuwse belang en een actieve opstelling in de bescherming van die publieke belangen. Kortom, al die goede zaken die verwerkt zijn en die onder dit voorstel liggen, juichen wij van harte toe. Wij wensen de werkgroep veel succes toe voor het vervolg en hebben alle lof voor het werk dat hier is verricht.

De **voorzitter**. Dan is nu het woord aan de heer Bierens, voorzitter van de werkgroep

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Ik mag al in de eerste termijn concluderen dat het initiatiefvoorstel van onze werkgroep op brede steun mag rekenen. Ik zal trachten, die steun voor zover mogelijk nog wat breder te maken. Ik kom daar straks nog op terug in de beantwoording van de inbreng van mevrouw De Milliano.

Uit alle bijdragen leid ik af dat er een grote betrokkenheid is bij DELTA. Voorts klonk ook in veel bijdragen door dat we niet op de stoel van anderen moeten gaan zitten. De werkgroep is het daarmee eens. Dat laat onverlet dat je best de grenzen van je eigen bevoegdheden mag opzoeken. Dat hebben wij ook wel eens gedaan. Een derde onderdeel van de rode draad die door de bijdragen loopt, is dat de Staten een actief aandeelhouderschap voorstaan. Dat is in het verleden wel eens anders geweest.

Dat gezegd hebbende, wil ik puntsgewijze reageren op de inbreng van de diverse sprekers, te beginnen bij de heer Hijgenaar. De heer Hijgenaar is inmiddels vertrokken, maar ik zal mij tot zijn fractiegenoten richten. De heer Hijgenaar gaf in mijn ogen een toch wat beperktere omvang van het initiatiefvoorstel weer dan de leden van de werkgroep ermee hebben beoogd. Hij wilde ruim verkennen. Dat willen wij ook. Wij denken dat dit ook in het initiatiefvoorstel is opgenomen. Hij sprak ook over de werkgelegenheid en het "in principe". Inderdaad, "in principe" vindt u terug in het voorstel en dat is ook niet voor niets. Alleen mag er niet uit worden afgeleid dat maximale werkgelegenheid ten koste van alles in stand moet worden gehouden en dat het nooit op enig moment minder zou mogen zijn als dat in het belang van de onderneming en in het belang van duurzame werkgelegenheid is. Naar mijn mening is dat ook in het voorstel – en niet zozeer in het dictum – tot uitdrukking gebracht. Er staat dat werkgelegenheid belangrijk is, maar dat de focus ligt op de continuïteit voor de lange termijn en derhalve ook op een personeelsomvang die past bij de activiteiten en niet meer. Wat de werkgroep ook voorstaat, is een arbeidsomvang die past bij de

activiteiten. Maar laat het volstrekt helder zijn dat de werkgelegenheid buitengewoon belangrijk wordt gevonden voor Zeeland. Dat onderschrijft de werkgroep en dat is ook een belangrijk element van dit initiatiefvoorstel. De heer Markusse heeft de werkgelegenheid voor de lange termijn nog eens sterk benadrukt. Met de inzet die wij nu plegen, dat wil zeggen de aanzet voor de aandeelhoudersstrategie, zitten wij mijns inziens op de goede weg.

Dan kom ik nu toe aan de beantwoording van de opmerkingen van mevrouw De Milliano. Ik begrijp de inbreng van het CDA. Het is natuurlijk geen geheim dat het CDA vanaf het begin anders in dit dossier zat dan de meeste andere partijen. Dat kan, dat mag en daar had en heeft het CDA ook zijn argumenten voor. Die respecteren wij ook. Er waren partijen die de volgorde wat anders wilden invullen en het CDA wilde wachten op de bedrijfsstrategie. Die is er nu. Andere partijen wilden juist proactief zijn, zodat DELTA haar bedrijfsstrategie kon afstemmen op de aandeelhoudersstrategie. Dat kan ook een goede volgorde zijn. Nogmaals, men kan en mag er verschillend over denken.

Mevrouw De Milliano heeft eveneens uitgesproken dat wij niet op de stoel van anderen mogen gaan zitten. Daar ben ik al op ingegaan. Ook wij zijn van mening dat dit niet mag gebeuren, maar je merkt ook dat je elkaar wel eens op enig moment kunt tegenkomen. Dat is geen waardeoordeel over wie dat vindt, want dat hebben wij ook ondervonden. Aan de andere kant is het goed voor de discussie om eens helder te krijgen wat nu ieders positie is. Daarbij denk ik aan de rol van GS als vertegenwoordiger van de provinciale aandeelhouder en Provinciale Staten die kaders stellen en controleur zijn. Natuurlijk heeft de onderneming DELTA – de directie en de raad van commissarissen – ook haar eigen bevoegdheden. Het is belangrijk dat er op dat punt een goede samenwerking komt en ook begrip voor elkaars bevoegdheden. Vaststaat echter, dat de Staten een actief aandeelhouderschap ambiëren. Daar zijn we volop mee bezig.

Mevrouw De Milliano krijgt graag een andere uitleg over de klankbordgroep. Laat helder zijn dat gedeputeerde Van Beveren leidend is en de regie heeft waar het de klankbordgroep betreft. De klankbordgroep wordt samengesteld uit provinciale en de gemeentelijke aandeelhouders. Het voorstel is om de huidige werkgroepleden, een mix van partijen in deze Staten, ook zitting te laten nemen in de klankbordgroep. Dan hebben we het over vijf leden. Vertalen we dat door naar de gemeentelijke aandeelhouders, dan ligt het ook voor de hand om ook maximaal vijf leden aan te wijzen. Maar de gemeenten gaan erover wie zij willen aandragen en niet wij.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Dat zouden dus ook raadsleden kunnen. Ik vergelijk ons wat dat betreft met raadsleden. We zijn volksvertegenwoordigers.

De heer **Bierens** (VVD). Dat zou kunnen, maar nogmaals, daar gaan de gemeentelijke aandeelhouders zelf over: willen zij een wethouder, raadsleden of een mix van wethouders en raadsleden? Daar gaan wij niet over en ik wil ook niet de indruk wekken dat wij hier ook op de stoel van de gemeenten willen gaan zitten.

In onze brief hebben wij vrij gedetailleerd uiteengezet wat de rol van de klankbordgroep is en wanneer die wordt ingeschakeld. Dat is het voorstel van gedeputeerde Van Beveren. Wij vinden dat een prima invulling. Dat betekent ook dat daarin is opgenomen dat we regelmatig geïnformeerd worden over de voortgang en dat we betrokken zijn bij de verschillende stappen die in het proces gezet moeten worden. Nogmaals, het is de heer Van Beveren die zijn rol ook op dat punt als vertegenwoordiger van de provinciale aandeelhouder zal vervullen. De klankbordgroep moet daarachter worden gezien.

Ik wil nog enkele opmerkingen maken over de openbaarheid of de vertrouwelijkheid. Bij dergelijke onderwerpen als een aandeelhoudersstrategie moet ook voorwerk op de achtergrond worden verricht. Belangrijk in dat hele traject is natuurlijk de communicatie met de Staten en de momenten waarop die plaatsvindt. Dat is een goed aandachtspunt om dat in de klankbordgroep te bespreken. Men zal echter ook begrijpen dat je uit tactische overwegingen niet alles in de openbaarheid kunt bespreken. Dat is ook het belang van de onderneming en dus het belang van Zeeland. Broedende kippen moet je met rust laten en veel publiciteit is dan dikwijls niet welkom.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). De heer Bierens geeft aan dat de bijeenkomsten van de klankbordwerkgroep besloten zullen zijn.

De heer **Bierens** (VVD). Correct.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Ik heb in mijn eerste termijn al aangegeven dat wij voor openheid pleiten. Als volksvertegenwoordigers willen wij niet dat deze vertrouwelijkheid structureel wordt. Ik begrijp dat dit af en toe moet. Dat hebben wij al vaker meegemaakt. Wij zijn er geen voorstander van, maar dat gebeurt dan incidenteel. Ik heb altijd een beetje moeite met de naam “klankbordwerkgroep”, maar vooruit, zij is ad hoc en dus tijdelijk. Wij hebben er grote moeite mee als deze klankbordwerkgroep alleen vertrouwelijk vergadert. Dat is in strijd met de openheid en transparantie die wij nastreven.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter, ik wil graag een driehoekje met mevrouw De Milliano.

De heer **Bierens** (VVD). En met mij ook!

De heer **Harpe** (GL). Ik begrijp dat u mee wilt doen en ik heb daar geen bezwaar tegen.

De **voorzitter**: Maar een driehoekje heeft drie zijden. Wie vormen de driehoek nu?

De heer **Harpe** (GL). Dat is eigenlijk wel genoeg. Ik ben het op zichzelf wel met mevrouw De Milliano eens dat er een zo groot mogelijke openheid moet zijn. Ik realiseer mij echter ook dat er soms onderwerpen aan de orde kunnen komen die nog even het daglicht niet mogen zien. De heer Bierens heeft ook aangegeven dat de discussie later wordt gevoerd en dat dan die openbaarheid er is. Het valt mij echter op dat het per definitie besloten is als wij uitgenodigd worden door de directie van DELTA. Daar heb ik mevrouw De Milliano nooit over gehoord, terwijl ik van mening ben dat dit voor een deel ook openbaar kan zijn. Wordt mevrouw De Milliano ook op dat punt binnenkort een medestander van mij?

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Als vertrouwelijkheid af en toe nodig is, is dat prima en in het verleden is dat ook wel eens gebeurd. Maar een werkgroep zal vaker bij elkaar komen dan een of twee keer en dan krijgt het toch een beetje een structurele aard. Daar zijn wij gewoon tegen. De heer Bierens gaat er bovendien van uit dat de klankbordgroep automatisch wordt samengesteld uit de leden van de huidige werkgroep. Misschien vindt iedereen dat prima, maar doordat het een besloten bijeenkomst is, is de informatie alleen maar beschikbaar voor die vijf mensen en misschien die vijf mensen van de gemeenten erbij. Wij hebben grote moeite met deze constructie. Onze gedeputeerde is afgevaardigde en hij doet dat prima, maar doordat de werkgroep steeds in beslotenheid samenkomt, vraag ik mij af wanneer het terugkomt. Daar heb ik toch wel heel veel vragen over.

De heer **Bierens** (VVD). Dat begrijp ik, maar de voorbereidende werkzaamheden worden door de werkgroep gedaan. Er zal een voorstel komen om een aandeelhoudersstrategie vast te stellen. Dat zal in alle openbaarheid besproken en bediscussieerd worden. Ik neem de opmerkingen van mevrouw De Milliano heel serieus en binnen de klankbordgroep – waar de gedeputeerde leidend is – moeten we goed nadenken over het tijdstip en de manier waarop wij de Staten kunnen informeren. Dat is niet in de zin van achterkamertjes, maar ik hoop dat mevrouw De Milliano er wel begrip voor heeft dat er voorbereidende werkzaamheden

moeten worden gedaan, die zich lang niet altijd voor de openbaarheid lenen. Het woord “strategie” houdt dat ook al in. Als mevrouw De Milliano spreekt over de vertegenwoordiging in de algemene vergadering van aandeelhouders, moet ik opmerken dat daarvoor ook lang niet altijd alles in de openbaarheid gebeurt. Dat is toch ook in het belang van de onderneming.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Ik begrijp het helemaal, maar dan nog zullen wij de discussie over de aandeelhoudersstrategie hier met zijn allen in openbaarheid voeren. Als er iedere week vier mensen bij elkaar gaan zitten en dat een afvaardiging van Provinciale Staten is, hebben wij toch moeite met de mogelijke informatieachterstand voor de Statenleden die niet in de commissie zitten en met de structurele aard van die vertrouwelijkheid.

De heer **Bierens** (VVD). Het is in ieder geval al geen structurele commissie. Het is een tijdelijke commissie totdat de aandeelhoudersstrategie er is. We praten hier niet over een commissie die jaren zal bestaan. Hoe eerder deze commissie kan worden opgeheven, hoe liever ik het heb. Er zat ook veel tijd in, meer dan wij ons vooraf hadden gerealiseerd. Wij willen deze commissie niet zo lang mogelijk in stand houden, maar wij willen het voorwerk op een goede manier doen. Dat doen wij echter niet alleen. Het is een uitbreiding van de werkgroep. De klankbordgroep is breed samengesteld onder leiding van de gedeputeerde. Hij vervult zijn rol in de AVA en in de governance. Daarachter opereert de klankbordgroep om de betrokkenheid van alle aandeelhouders – en niet alleen de provinciale, maar dus ook de gemeentelijke – op een goede manier te waarborgen. Maar laat het volstrekt helder zijn dat het signaal van mevrouw De Milliano duidelijk is. Ik zeg haar ook toe dat de klankbordgroep daar aandacht aan schenkt. We moeten een goede manier zoeken om Provinciale Staten zodanig te informeren dat dit past binnen het proces. Wij zijn ook een voorstander van openheid.

De **voorzitter**: Voor de luisteraars thuis wil ik een opmerking maken. Ik hoor u spreken over een commissie, een werkgroep en een klankbordgroep. Mijnheer Bierens, misschien kunt u na de opmerking van mevrouw Van Unen nog even aangeven wat het nu eigenlijk is?

De heer **Bierens** (VVD). Het voorstel is helder, mevrouw de voorzitter. In het initiatiefvoorstel en in de brief wordt gesproken over een “klankbordgroep” en wat zij gaat doen, wordt ruim omschreven. Het was en is een werkgroep en we gaan naar een klankbordgroep.

De **voorzitter**. Maar laten we dan de terminologie ook helder houden!

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. Ik begrijp het punt van mevrouw De Milliano heel goed. Dat de heer Bierens en ik samen in een werkgroep zitten, betekent dat het om een brede samenstelling gaat.

De heer **Bierens** (VVD). Letterlijk en figuurlijk!

Mevrouw **Van Unen** (SP). Maar dat de fracties die er niet in zitten, op de hoogte gehouden willen worden, begrijp ik. Als ik er geen deel van uitmaakte, zou ik ook willen weten waar ze allemaal mee bezig zijn. Nu zouden wij de andere fracties op de hoogte kunnen houden over het proces, waar we mee bezig zijn en de dingen die we willen melden in het Presidium.

De heer **Bierens** (VVD). Er komen nu allerlei ideeën en ik stel voor dat wij ook de gedeputeerde betrekken bij een goede manier van informatievoorziening. Ik zeg graag toe dat ik dat zal inbrengen.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Voorgesteld wordt in feite om de leden van de werkgroep te laten plaatsnemen in de klankbordgroep. Ik begrijp dat dit meer vanuit praktische overwegingen is, maar ik neem aan dat dit voorstel niet zo heel statisch is en dat anderen van harte welkom zijn als bijvoorbeeld een lid van de CDA-fractie in de klankbordgroep wil aanschuiven, met name om de informatie goed op orde te houden.

De heer **Bierens** (VVD). Afstemming met de gedeputeerde is leidend. We willen het ook praktisch houden. Er moet ook geen misverstand over bestaan ten opzichte van het CDA, maar de werkgroepleden hebben wel gaande het proces informatie ingewonnen. Het moet ook wel een werkbaar klankbordgroep worden. Vijf leek ons en ook de gedeputeerde een goed werkbaar aantal, zowel van de kant van de provincie als van de gemeenten.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Het gaat ook er niet om of er iemand van het CDA in die werkgroep komt. Ons standpunt is bekend. Ik ben er wel benieuwd naar wie de klankbordgroep vaststelt en naar de opdracht die deze klankbordgroep mee krijgt. Is het ook voor de zomer einde klankbordgroep en is op dat moment ook zodanige informatie vergaard dat wij de aandeelhoudersstrategie na de zomer zullen bespreken?

De heer **Bierens** (VVD). De Staten en de gemeenten stellen de klankbordgroep samen. De Staten wijzen leden aan die plaats mogen nemen in

de klankbordgroep. Hetzelfde wordt aan de gemeenten gevraagd. Voor de werkzaamheden van de klankbordgroep verwijs ik mevrouw De Milliano graag naar de brief. Daarin wordt stapsgewijze beschreven wat zij doet, wat zij niet doet en wie welke rol heeft.

Mevrouw Evertz heeft gepleit voor een actieve opstelling van de provinciale aandeelhouder. Dat is ook de drijfveer van de werkgroep geweest. Het is de bedoeling om een breed gedragen aandeelhoudersstrategie te bepalen. Dat blijft ook onze insteek. Daarvoor is samenwerking nodig met alle betrokken partijen. De heer Roeland heeft daarover gesproken. Het gaat om de provinciale aandeelhouders, de gemeentelijke aandeelhouders, de vertegenwoordigers daarvan, dat wil zeggen de gedeputeerde en de wethouders, maar natuurlijk ook binnen de onderneming de directie en de raad van commissarissen.

De heer Beekman heeft de aandacht gevraagd voor de aandelen Evides. Hij is van mening dat deze buiten de commerciële sfeer moeten worden gebracht. Zoals is te zien in het initiatiefvoorstel maakt Evides deel uit van de verkenningen.

De SGP heeft een amendement ingediend. Naar onze mening is dat een waardevolle aanscherping en aanvulling van het dictum om mogelijke onduidelijkheden te voorkomen. Daarin komt ook tot uitdrukking de voortvarendheid waarmee het werk zou moeten worden uitgevoerd en afgerond, dat wil zeggen voor het zomerreces.

De heer Harpe is het eens met het werk van de werkgroep. Hij signaleerde onder andere dat naar de klankbordgroep geluisterd moet worden. Dat zijn wij met hem eens. Naar zijn mening moet DELTA groener. Als meer mensen dat met hem eens zijn, zullen wij daarover spreken bij de aandeelhoudersstrategie. De verkenningen kunnen daar een waardevolle aanzet toe zijn.

Mevrouw Van Unen heeft gewezen op de onafhankelijkheid en het vormen van een eigen beeld door Provinciale Staten. Ik proef een brede steun daarvoor en naar mijn idee zijn wij daartoe op de goede weg.

Ik dank de Partij voor Zeeland voor haar steun en haar complimenten.

De **voorzitter**. Is er behoefte aan een tweede termijn?

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Voorzitter. Kan de heer Bierens nog ingaan op de rol van de externe adviseur?

De heer **Bierens** (VVD). Dat kan ik. Ik zal dan gewoon uit de brief citeren. De heer Van Beveren trekt onder zijn regie en voor rekening van de provincie een adviseur aan, die het vertrouwen

geniet van de klankbordgroep en daaraan ook kan deelnemen. Het gaat daarbij om de uitwerking van de roadmap en de vormgeving van het onderzoek. Hij kan echter ook adviseren over cruciale beslissingen, bijvoorbeeld Evides. Deze adviseur kan ruim worden ingezet voor het werk van de klankbordgroep.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Voorzitter. Wij zijn nog steeds niet helemaal overtuigd van deze werkwijze. Ik wil nog even terugkomen op de termijn van de werkgroep. Kan de heer Bierens aangeven of het de bedoeling is dat de ad-hocwerkgroep tot de zomer aan het werk is en dat wij daarna in de openbaarheid de discussie aangaan?

De heer **Bierens** (VVD). We moeten onderscheid maken tussen het realiseren van de verkenningen voor het zomerreces -- zoals het amendement van de SGP ook beoogt -- en het werken aan de aandeelhoudersstrategie. Daar is ook enige tijd voor nodig. Die is niet voor de zomer klaar. Daar mogen we niet van uitgaan.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Als aan de aandeelhoudersstrategie wordt gewerkt, kan dat inhouden dat er een initiatiefvoorstel van de klankbordgroep komt. Dat zal echter moeilijk zijn, omdat daar ook de gemeenten in vertegenwoordigd zijn.

De heer **Bierens** (VVD). Er wordt op enig moment een aandeelhoudersstrategie voor de provinciale aandeelhouder voorbereid. Ik ga er op dit moment nog niet van uit dat dit via een initiatiefvoorstel zal gaan. Als de uitkomsten er zijn, deze door GS worden besproken en GS vervolgens een voorstel maken voor de aandeelhoudersstrategie, is er geen rol meer voor de werkgroep. Daar zitten we heel praktisch in. Neen, het is niet onze bedoeling om hiermee zo lang mogelijk bezig te zijn. Er is een voorgeschiedenis, maar we zijn nu op het punt aangekomen dat we naar het vervolg kijken. We proberen dat in goede samenwerking te doen. Zijn de verkenningen klaar, dan kan ik me voorstellen dat de gedeputeerde daarmee aan de slag gaat en dat we hopelijk dit jaar nog een voorstel hebben voor het vaststellen van de provinciale aandeelhoudersstrategie. We kunnen geen strategie voor de gemeentelijke aandeelhouders vaststellen. Als die strategieën overeenkomen, zou dat natuurlijk geweldig zijn. We willen echter niet op de stoel van de gemeenten gaan zitten.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. Ik begrijp dat wij met de tweede termijn bezig zijn en dat mevrouw De Milliano haar tweede termijn gebruikt heeft. Bij interruptie merk ik op dat ik toch wel

belangstelling heb voor het standpunt van het CDA. Dat heb ik in de tweede termijn nog niet gehoord.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Ik heb het even niet gevolgd, omdat wij een spannend onderwerp in beraad hebben.

De heer **Roeland** (SGP). Ik begreep dat wij met de tweede termijn bezig waren. Mevrouw De Milliano heeft haar tweede termijn nu gebruikt, maar ik had verwacht dat zij daarin zou aangeven of de antwoorden bevredigend zijn en wat het standpunt van het CDA wordt.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). U wilt op tijd thuis zijn!

De heer **Roeland** (SGP). Daar gaat het mij niet zo om. Statenleden die dag noch nacht zichzelf niet sparen, geschapen tot eenieders nut! Daar horen we allemaal bij, denk ik. Wat dat betreft, vind ik de tijd niet belangrijk. Het gaat om de inhoud.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Qua inhoud heb ik voldoende bijdragen heb geleverd aan dit onderwerp. Ik heb mij in eerste termijn al afgevraagd wie tegen het initiatiefvoorstel kan zijn. Wij zijn voor de werkgelegenheid, voor een zo hoog mogelijk rendement en voor zo weinig mogelijk risico. Wij zullen het initiatiefvoorstel steunen, maar de oplossing van een klankbordgroep vinden wij moeilijk werkbaar. Daarmee heb ik het met name over de betrouwbaarheid en onduidelijkheid over de samenstelling, wanneer het gereed is en hoe lang het gaat duren. Wij kunnen ons daarom niet verenigen met het instellen van de klankbordgroep.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Ik wil om wat meer duidelijkheid vragen, want als ik het goed begrijp, is mevrouw De Milliano gedeeltelijk voor of gedeeltelijk tegen het voorstel.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Nee. Er ligt nu een initiatiefvoorstel. Daar zullen wij voorstemmen. Er is een amendement ingediend door de SGP om te laten zien hoe het wordt uitgewerkt in de vorm van een klankbordgroep. Daar zullen wij tegen zijn. Overigens wordt in het amendement gesproken over een "werkgroep".

De **voorzitter**: ik stel voor dat wij aan de slag gaan, tenzij de heer Bierens nog een opmerking wil maken.

De heer **Bierens** (VVD). Ik dank de Staten voor de brede steun voor het initiatiefvoorstel. Ik heb ook waardering voor de CDA-fractie. We zitten er anders in, maar ik mag toch concluderen dat er brede steun is voor het initiatiefvoorstel. Tegelijkertijd moet ik vaststellen dat de CDA een

andere opvatting heeft over de klankbordgroep en de wijze van informeren. Ik kan alleen herhalen dat wij dat serieus opnemen. Het is geen open einde. De klankbordgroep is een voorstel van gedeputeerde Van Beveren en wij vinden dat een heel goed voorstel. Misschien kan de CDA-fractie haar steun voor het voorstel van haar eigen gedeputeerde nog eens heroverwegen.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Hij is daarvan op de hoogte!

De heer **Bierens** (VVD). Ik doe maar een poging.

De **voorzitter**: Wij gaan stemmen.

Amendement nr. 2 van het lid Roeland tot toevoeging van punt 4 aan het ontwerpbesluit om 4. de vervolgstappen te nemen zoals die omschreven staan in de brief van de werkgroep d.d. 17 december 2012 en het proces voor het zomerreces 2013 af te sluiten, wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van het CDA tegen dit amendement hebben gestemd.

In stemming komt het gewijzigde initiatiefvoorstel van de (werkgroep-)leden Bierens, Beekman, Dorst, Evertz en Van Unen nr. SGR-28 over ontwikkelen "Aandeelhoudersstrategie DELTA NV nieuwe stijl".

De heer **Roeland** (SGP): Daar komt nu dus het punt 4 bij.

De **voorzitter**: Het amendement maakt onderdeel uit van het voorstel.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Voorzitter. Ik wil graag een stemverklaring afleggen. Ik heb aangegeven dat wij instemmen met het oorspronkelijke initiatiefvoorstel, maar niet met de oplossing van een klankbordgroep. Aangezien dit nu onderdeel is geworden van het initiatiefvoorstel, zullen wij hiertegen stemmen.

Het gewijzigde initiatiefvoorstel wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de PVV, de ChristenUnie, de SGP, de PvZ, de VVD, D66, de SP en de PvdA voor het gewijzigde initiatiefvoorstel hebben gestemd.

De vergadering wordt enige tijd geschorst.

22. Statenvoorstel aanbevelingen rapport Rekenkamer Zeeland over aanbesteding OV-concessies (SGR-38)

23. Statenvoorstel Start- en Kadernota Openbaar Vervoer (E&M-070)

De **voorzitter**. Deze voorstellen zullen wij tegelijkertijd behandelen. Het is de bedoeling, dat de Staten naar elkaar reageren over de aanbevelingen van het rapport van de Rekenkamer. De gedeputeerde zal natuurlijk ingaan op zijn eigen Start- en Kadernota.

De heer **Markusse** (PVV). Voorzitter. De nieuwe concessie openbaar vervoer heeft een looptijd van maximaal tien jaar. Dat is enerzijds een voordeel om beleid te maken, maar vergt anderzijds een flexibele aanpak om het beleid te kunnen bijsturen. Een evaluatie rond 2020 is dus zeer wenselijk.

Wat zou er dan geëvalueerd moeten worden? In de eerste plaats het functioneren van het systeem en de afhandeling van de vraag naar openbaar vervoer en in de tweede plaats de demografische ontwikkelingen. De geboorte- en sterftcijfers zijn nu al met een grote mate van waarschijnlijkheid bekend, maar de migratiecijfers zijn dat veel minder. Nu is migratie ook wel voor een deel te sturen; te denken valt aan woningbouw, bedrijfsvestigingen en al dan niet strenge milieuvergunningen, maar kan toch meer een eigen dynamiek vertonen.

Dat in deze nota vraaggericht in tegenstelling tot aanbodgericht gedacht gaat worden, lijkt de PVV een verbetering. Ook de wijze waarop men dat wil realiseren, ziet er voorsnog goed uit. Dat de provincie gaat sturen op de output lijkt ons een goede zaak. Wat het vervoer van leerlingen op Tholen betreft, is er meer dan voldoende ruimte voor verbeteringen zolang bussen zonder aankondiging niet rijden of zonder meer de haltes voorbijrijden.

Tenslotte kiezen Gedeputeerde Staten voor ambitieniveau 2. Kan de gedeputeerde nog eens uitleggen waarom wij voor ambitieniveau 2 moeten kiezen? Voor de noodzakelijke dekking van ruim 1 miljoen moet nog ruimte gevonden worden. Waar denkt men die te kunnen vinden?

Mevrouw **Meulenberg** (CDA). Mevrouw de voorzitter. Als eerste een geruststellende mededeling: de CDA-fractie kan zich volledig vinden in de aanbevelingen van de Rekenkamer, zoals verwoord in het dictum.

Aanbesteden is een kunst, zo was de kop van een artikel in de PZC van woensdag jl. Als je het artikel leest, blijkt dat je slecht weg kunt komen met Europese aanbestedingen. Bij grotere werken

zijn ze gewoon verplicht. “Belachelijk: openbare aanbestedingen voor vervoer”, zo werd geopperd. Je hebt immers een aanlooptijd nodig. We kunnen denken aan de aanbevelingen van de NS voor de Fyra-treinen. Een drama, zo blijkt nu. De cruciale vraag is of de aanbestedingen wel goed zijn geweest. Je moet precies weten wat je zoekt. Ben je niet zorgvuldig, dan kun je opgescheept zitten met iets wat je helemaal niet wilt. Tot zo ver het artikel.

Voor ons als Staten gaat het vandaag over de Start- en Kadernotitie Openbaar Vervoer. Dat is prima wat ons betreft, een Start- en Kadernotitie in-een. In de commissievergadering van 3 december jongstleden hebben wij een aantal vragen gesteld. Hoe ging het met het experiment Wmo/OV? Hoe werkt flexnet? Kun je gemakkelijk overstappen op een andere vorm van openbaar vervoer?

Op deze vragen hebben wij van gedeputeerde Van Heukelom een antwoord gekregen, waar we tevreden mee zijn. Op hoop van zegen dan maar. Voor zover wij het verder kunnen beoordelen, ziet de notitie er goed uit. Wij kunnen als CDA-fractie leven met het ambitieniveau 2. Toch, in de beantwoording van de vragen in de commissie zegt de heer Van Heukelom te zullen opnemen dat na drie jaar wordt geëvalueerd als PS dat wensen. De CDA-fractie wenst dit in ieder geval. Ook de jaarlijkse monitoring is voor ons noodzakelijk. Je hebt ten slotte – zoals al in het artikel stond – een aanlooptijd nodig.

De CDA-fractie kan met deze opmerkingen instemmen met het Statenvoorstel en ziet het beleidsplan dat in het voorjaar komt met belangstelling en vertrouwen tegemoet.

Ik kom toch nog even terug op de PZC. Kijk bij de aanbesteding niet alleen naar het geld. Goedkoop kan ook duurkoop zijn.

De **voorzitter**. Door omstandigheden zal de heer Van Geesbergen vanaf zijn plaats spreken.

De heer **Van Geesbergen** (VVD). Voorzitter. Ik wil een paar opmerkingen maken over het rapport van de Rekenkamer. Wij hebben dat in de commissie besproken en wij komen tot de conclusie dat het een rapport van de Rekenkamer is met conclusies en aanbevelingen en een bestuurlijke reactie die neerkomt op het overnemen van de aanbevelingen tot uitdrukking gebracht in het conceptbesluit. Het is een tevreden Rekenkamer die geen behoefte meer heeft aan een nawoord. Wat kunnen wij als fractie dan nog anders dan met dit voorstel en de aanbevelingen in te stemmen? Dat doen wij dan ook.

Daarmee kom ik op de Start- en Kadernotitie Openbaar vervoer. Dit voorstel ademt realisme. Dat is ook de reden waarom wij hiermee van harte kunnen instemmen. Jarenlange ervaring met de lopende concessies en evaluatie daarvan hebben

geleid tot een nieuwe realistische focus, namelijk uitgaan van de werkelijke vervoersvraag. Meer aanbod heeft niet geleid tot een toename van het gebruik en met een krimpend financieel perspectief – we lezen over een afname van het OV-budget van 22,4 % -- en te verwachten hogere contractprijzen, moet je een nieuwe slimme weg vinden om aan de vraag naar openbaar vervoer te voldoen. De benadering van de vraag vanuit de reizigersgroepen is verstandig. Scholieren, studenten en forenzen zijn goed voor 85% van de vraag.

Het onderscheid tussen het kernnet dat ook rekening houdt met extra inzet in de spits en met het scholierenvervoer met daarnaast een flexnet om de overige reizigers maatwerk te kunnen bieden is daarom een goede keuze. Voor de exploitatie van het flexnet is de inbreng van de Zeeuwse gemeenten meer dan nodig. We hopen van harte dat de Gemeentelijke Vervoercentrale Zeeland erin zal slagen het vervoer van de andere doelgroepen adequaat te verzorgen. Voor het vervoer vanuit de kleinere kernen is daarbij een goede aansluiting op het kernnet bepalend voor het succes.

Verder is de VVD-fractie ingenomen met het sturingsmodel, dat wil zeggen de strategische sturing bij de provincie en de tactische bij de concessiehouder, met daarbij de ontwikkelingsfunctie en de opbrengstverantwoordelijkheid, met instrumenten om tussentijds bij te sturen als daartoe aanleiding is.

Ook zijn we er tevreden over dat via de concessies wordt afgedwongen dat er voor grensoverschrijdende reizigers geen tariefbelemmeringen zijn. De ellende die de leerlingen die vanuit Schouwen-Duiveland naar de scholen op Flakkee reizen de afgelopen maanden hebben ondervonden, moet afgelopen zijn.

Tenslotte wil de VVD-fractie het OPOV complimenteren voor zijn inbreng in deze nota. Gedeputeerde Staten hebben deze inbreng verwerkt, zodanig dat het OPOV heeft aangegeven met deze nota te kunnen instemmen. Het is een prettig idee dat een betrokken en kritische volger van het OV deze nota beschouwt als een acceptabel kader voor een nieuw langjarig OV-beleid en daarmee ook begrip toont voor de beperkingen waarmee wij in deze tijd hebben te maken.

Rest ons nog één zorgpunt. Het ziet er naar uit dat wij vandaag kiezen voor ambitieniveau 2. Daarvoor moet nog 1.1 miljoen worden gevonden. Het opnemen van dit bedrag in de meerjarenbegroting betekent tevens dat er dan ook dekking voor moet zijn. Die dekking moet bekend zijn als het beleidsplan wordt vastgesteld en dat is in dit jaar. Wij wensen het college veel succes toe met het vinden van dit bedrag. Om elk misverstand te voorkomen, wil ik eraan toevoegen dat ik dit welgemeend toewens en zonder enig spoor van

cynisme of sarcasme, omdat dit een grote opgave is. Het gaat om een hoog bedrag.

De **voorzitter**. Dank u wel, mijnheer Van Geesbergen. Ik wens u snel beterschap toe.

Ik geef het woord aan de heer De Kaart, die zijn maidenspeech in deze Staten zal houden. Wij zullen met extra veel aandacht luisteren.

De heer **De Kaart** (PvdA). Voorzitter. Vandaag is een belangrijke dag voor Zeeland. Vandaag geven we de contouren aan voor het openbaar vervoer in Zeeland voor de periode 2015-2025. Voor deze periode moeten we in een nieuwe concessie het openbaar vervoer aanbesteden. Dat is geen eenvoudige taak, want we moeten een inschatting maken van de openbaar-vervoersstromen voor die periode. Natuurlijk, er zijn prognoses voor de manier waarop het openbaar vervoer zich zal ontwikkelen, maar het blijft moeilijk om nu al een voorspelling te doen hoe het aan het einde van deze periode in 2025 zal zijn. Het is daarom goed dat er gekozen is voor flexibiliteit. Samen met vervoerders en overheden kunnen we dan tijdig bijsturen. Geen in beton gegoten afspraken, maar tijdig bijsturen op de vraag van de reiziger.

Het is goed dat gekozen is voor ambitieniveau 2, namelijk het openbaar vervoer optimaliseren vanuit de veronderstelde vervoersvraag. Wel moeten we ervoor waken dat niet alle financiële risico's bij de provincie worden gelegd. We zouden graag van het college willen weten hoe het dit kan borgen.

Om de ontwikkelingen goed te kunnen volgen, zouden we graag op korte termijn een evaluatie willen inbouwen; niet na een periode van vijf jaar, maar bijvoorbeeld om de twee of drie jaar. Graag zouden wij een toezegging op dit punt van het college ontvangen.

Het openbaar vervoer ligt de PvdA na aan het hart. Om die reden hebben wij al in 2011 onze toekomstvisie op het openbaar vervoer in Zeeland naar buiten gebracht. U hebt daar kennis van kunnen nemen. Een toekomstbestendig en fatsoenlijk openbaar vervoer in Zeeland, dat is de kern waar het om gaat. Wij juichen het toe dat ons idee om alle vormen van openbaar vervoer, waaronder het Wmo-vervoer, zijn overgenomen. De experimenten in Zeeuws-Vlaanderen en de servicebus in Middelburg laten zien dat er op dit terrein veel te winnen is.

De PvdA is van mening dat er één concessie moet komen voor alle vormen van openbaar vervoer in de gehele provincie Zeeland. Overheden en particuliere vervoersbedrijven moeten hier het liefst samenwerken. In zoverre steunen wij dan ook het voorstel van het college.

Vanuit deze samenwerking steunt de PvdA ook de vorming van een Zeeuws vervoersbureau. Op deze wijze kan er aansturing en integratie zijn

van alle vormen van vervoer. Uitbreiding van andere vormen van doelgroepenvervoer, zoals het AWBZ-vervoer, het leerlingenvervoer en het WV-vervoer is mogelijk. Uiteraard zal dan rekening moeten worden gehouden met de speciale aspecten van de indicatiestelling van de reiziger. Misschien zijn er ook wel mogelijkheden om het personeelsvervoer van bedrijven hierbij te laten aansluiten. Wij zullen de ontwikkelingen met bijzondere belangstelling blijven volgen.

Begin deze maand werd onze aandacht getrokken door een artikel in de PZC over bussen die niet stoppen, omdat ze vol zitten. Aanvankelijk waren we hier verbaasd over en vroegen wij ons af of dit vaak gebeurde. Dat is reden voor de PvdA om een OV-klachtenlijn op te zetten. De eerste reacties zijn inmiddels ontvangen. U hoort er later meer over. Verbijsterend vonden we de verhalen van mensen uit geheel Zeeland, die bij een bushalte staan te wachten om naar school of hun werk te gaan, terwijl deze bus voorbij rijdt omdat hij vol is. Veelal zijn dit kleine, achtpersoonsbusjes. Ter illustratie daarvan wil ik de gedeputeerde straks een email overhandigen die ik enkele dagen ontving van een moeder uit 's Gravenpolder. Haar dochter kon niet tijdig op een tentamen aanwezig zijn, omdat de bus vol was. Dat is een onacceptabele situatie. Graag zouden wij van de gedeputeerde vernemen of er in dergelijke situaties ook een protocol is. Ook zouden wij graag een toezegging van de gedeputeerde krijgen, dat hij in overleg treedt met de vervoersondernemingen om aan deze situatie een einde te maken. Hiertoe dienen wij een motie in, die mede is ondertekend door de PvZ.

In overleg met gemeenten en bedrijfsleven zou gestreefd moeten worden naar een OV-toeristenkaart. Op deze wijze kunnen toeristen op eenvoudige wijze gebruik maken van het openbaar vervoer in Zeeland. Onderzocht zou moeten worden of er bij gemeenten en bedrijfsleven draagvlak is om dit te financieren uit de toeristenbelasting. Graag horen wij daarop de visie van het college.

Zeeland is een dunbevolkte provincie. Dat betekent dat wij nooit eenzelfde soort openbaar vervoer kunnen bieden als in de grote steden. Grote delen van het platteland van Zeeland zijn in de avonduren moeilijk bereikbaar met het openbaar vervoer. Onze wens is om in navolging van West-Vlaanderen en de Bevelanden te komen tot vraagafhankelijk vervoer in de gehele provincie. Graag zouden wij hierop een toezegging van het college krijgen.

Een punt dat de bijzondere aandacht van de PvdA heeft, is het openbaar vervoer voor leerlingen van het MBO. In een provincie als Zeeland zijn de MBO'ers vaak afhankelijk van het openbaar vervoer om op hun opleiding- of stageplaats te komen. In het regeerakkoord van het kabinet-Rutte/Asscher

wordt voorgesteld om vanaf 2015 een kortingskaart voor MBO-scholieren te introduceren. Dat gaat ons niet ver genoeg; wij zouden graag zien dat er in samenwerking met de gemeenten, het bedrijfsleven en de onderwijsinstellingen een onderzoek komt naar de mogelijkheden, deze doelgroep een gratis trajectkaart aan te bieden. Een dergelijk onderzoek is ons al in november 2011 toegezegd. Helaas hebben wij tot op heden nog niets vernomen over dit onderzoek. Wij dringen erop aan om bij de behandeling van de Voorjaarsnota met het onderzoek te komen, waarin de verschillende scenario's worden voorgelegd. Op deze wijze kan er dan besluitvorming komen. Om onze wens kracht bij te zetten, dien ik daarover graag een motie in die is medeondertekend door de PvZ.

Het college constateert dat ouderen geen frequente OV-gebruikers zijn. Daaraan wordt nog toegevoegd dat men verwacht dat dit nog sterker zal gelden voor de ouderen van de toekomst. Wij proeven hier berusting in deze situatie uit. Naar de mening van de PvdA is een van de redenen dat ouderen weinig gebruik maken van het openbaar vervoer het feit dat zij onvoldoende kennis hebben van de mogelijkheden. Vooral de digitalisering van de vervoersbewijzen is voor veel ouderen een hindernis. De OV-ambassadeurs zouden hier een belangrijke rol kunnen vervullen. Samen met ouderenorganisaties, reizigersorganisaties, maatschappelijk werk en gemeenten zouden zij een rol kunnen vervullen in de voorlichting. Wij zouden het college willen meegeven om dit als een uitdaging te zien om de ouderen weer in het openbaar vervoer te krijgen.

In het collegeprogramma Stuwende krachten staat dat de provincie opcenten op de motorrijtuigenbelasting zal aanwenden voor de verbetering van de bereikbaarheid en de infrastructuur van Zeeland. Daarbij is destijds afgesproken dat hieronder ook het openbaar vervoer wordt gerekend. Kan het college ons ook meedelen welk bedrag van deze opcenten is aangewend voor het openbaar vervoer?

Minder autoverkeer betekent minder CO₂ – uitstoot. Alleen al vanuit een milieuoogpunt zouden we moeten inzetten op meer promotie van het openbaar vervoer. In een dunbevolkte provincie als Zeeland is voor veel mensen het autogebruik onontbeerlijk. De PvdA wil dan ook niet tornen aan de vrijheid van mensen om te kiezen voor vervoer met de eigen auto. Als overheid kunnen we echter wel stimuleren dat mensen iets eerder overstappen van de auto naar het openbaar vervoer. We zullen er dan ook voor moeten zorgen dat er een goede aansluiting komt voor de automobilist om op een bepaald moment de auto te parkeren en verder te gaan met het openbaar vervoer. Dit kan gestimuleerd worden door parkeerterreinen, die nu al bij de vervoersknooppunten liggen, alleen beschikbaar te stellen voor automobilisten die

overstappen op trein of bus. Juist de digitalisering biedt hiervoor optimale kansen: gewoon met je OV-kaart in- en uitchecken op het parkeerterrein. Graag zouden wij zien dat het college samen met de gemeenten en de vervoersbedrijven deze mogelijkheden gaat onderzoeken. Ook hiertoe dienen wij een motie in.

De voorzitter: Door de leden De Kaart en Robesin zijn de volgende moties ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 25 januari 2013;

overwegende dat:

- de provincie Zeeland ingaande 1 januari 2015 een nieuwe OV-concessie moet aangaan voor het openbaar vervoer voor de periode 2015-2025;
- uit perspublicaties en ontvangen klachten van burgers blijkt dat bussen regelmatig – met name in spitsuren – geen reizigers kunnen meenemen omdat de bus vol is;

spreken als mening uit dat:

- een goed OV-netwerk van essentieel belang is voor de inwoners van Zeeland;
- het onacceptabel is dat reizigers niet kunnen reizen vanwege te volle bussen;

dragen Gedeputeerde Staten op:

- om in overleg te treden met de vervoersondernemingen, teneinde te komen tot een sluitende regeling waarbij reizigers bij volle bussen op een andere adequate wijze vervoerd kunnen worden, met een zo kort mogelijke vertraging,

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 3.

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 25 januari 2013;

overwegende dat:

- de provincie Zeeland ingaande 1 januari 2015 een nieuwe OV-concessie moet aangaan voor het openbaar vervoer voor de periode 2015-2025;
- Zeeuwse (MBO)-leerlingen vaak lange afstanden moeten reizen om hun gewenste opleiding te volgen en hierdoor veelal gebruik moeten maken van het openbaar vervoer;
- Zeeuwse (MBO)-leerlingen onder de 18 jaar nog niet beschikken over een studiebeurs en een landelijke OV-jaarkaart en zij (en vaak hun ouders/verzorgers) de volledige openbaar vervoerkosten moeten dragen;
- de mogelijkheid bestaat om op de OV-chipkaart een maandelijks vrij reisrecht te vestigen voor de doelgroep jongeren tussen de 12 en 18 jaar, waarmee zij per bus kunnen reizen;

spreken als mening uit dat:

- het wenselijk is om het openbaar vervoer voor (MBO)-leerlingen tussen de 12 en 18 jaar in Zeeland goedkoper te maken, waardoor zij niet geconfronteerd worden met buitensporige vervoerkosten, omdat onderwijsinstellingen op steeds verdere afstand komen te liggen;

dragen Gedeputeerde Staten op:

- om samen met de Zeeuwse gemeenten, onderwijsinstellingen en vervoerbedrijven de mogelijkheden te onderzoeken om ingaande 1 januari 2015 te komen tot een (gedeeltelijk) vrij reisrecht op de OV-chipkaart voor (MBO)-leerlingen tussen de 12 en 18 jaar en dit mee te nemen in de concessieverlening voor het openbaar vervoer in de provincie Zeeland voor de periode 2015-2025,

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 4.

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering
bijeen op 25 januari 2013;

overwegende dat:

- de provincie Zeeland ingaande 1 januari 2015 een nieuwe OV-concessie moet aangaan voor het openbaar vervoer voor de periode 2015-2025;
- in een dunbevolkte provincie als Zeeland inwoners voor hun vervoer vaak afhankelijk zijn van autogebruik;
- vermindering van het autogebruik belangrijk is voor de verlaging van de CO₂-uitstoot;
- gestimuleerd moet worden dat automobilisten om die reden eerder overstappen op het openbaar vervoer;
- de aanwezige parkeerterreinen bij OV-knooppunten vaak bezet worden door automobilisten die geen gebruik maken van het openbaar vervoer;
- digitalisering van het openbaar vervoer nieuwe mogelijkheden en kansen biedt om te komen tot andere vervoerstromen;

spreken als mening uit dat:

- het wenselijk is om het openbaar vervoer voor automobilisten aantrekkelijker te maken;
- het wenselijk is dat de provincie Zeeland op het terrein van vervoer een actieve bijdrage levert aan vermindering van de CO₂-uitstoot;

dragen Gedeputeerde Staten op:

- om samen met de Zeeuwse gemeenten en vervoerbedrijven de mogelijkheden te onderzoeken om ingaande 1 januari 2015 te komen tot betere en meer parkeerterreinen bij OV-knooppunten,

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 5.

De **voorzitter**. Mijnheer De Kaart, van harte gefeliciteerd met uw maidenspeech! Het is waarschijnlijk de laatste keer dat u zo maar uit mag praten!

De heer **Aalfs** (D66). Voorzitter. Het Rekenkamerrapport is nogal lijvig. Deel 1 en deel 2 hebben samen 75 bladzijden. Toch is het een goed rapport. D66 stemt in, zowel met de aanbevelingen van de Rekenkamercommissie als met het ietwat bijgestelde dictum van het college.

De nota vinden wij evenwichtig. Ik wil er één punt uitpakken dat ik graag wil benadrukken. In de nota staat dat de provincie binnen het flexnet ook een rol ziet voor de buurtbus. Daar wil ik iets dieper op ingaan. We hebben witte vlekken in Zeeland: Tholen, Schouwen-Duiveland en niet in het minst Zeeuws-Vlaanderen. Daar zijn vrijwilligers die met eigen vervoer of de buurtbus de zelfredzaamheid van de niet-autogebruikers vergroten binnen buurtschappen en dorpsgemeenschappen. Om dit proces te stimuleren, is een prima rol voor elke gemeente die dat in haar directe omgeving heeft. Echter, volgens mij heeft de provincie wel wat extra centen voor Krimp – de witte vlekken zijn toch wel vergelijkbaar met Krimpzaken – terwijl de gemeenten die niet hebben. Mijn voorstel is om de provincie een aanvullende rol te geven bij de subsidiëring van goede plannen die de gemeenten aan de provincie voorleggen. Daarover krijg ik graag de mening van het college.

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter. De fractie van de ChristenUnie heeft vooruitlopend op deze notitie al vroegtijdig schriftelijke vragen gesteld over de in Zeeland rijdende aardgasbussen of bussen op groen gas. Uit die vraagstelling kon worden afgeleid dat we twijfels hadden over het rendement, de kosten en de milieu-effectiviteit op de langere termijn in een veranderend subsidieklimaat. We zijn blij met de beantwoording van die toch lastige vragen en vooral ook met de vertaling daarvan in de Start- en kadernotitie. In de nieuwe concessie – zo begrijpen we – zal geen expliciete voorkeur meer worden opgenomen voor de brandstof en ook zullen de jaarlijkse extra kosten van 1,2 miljoen niet meer ter beschikking worden gesteld door welke exploitant van gasbussen dan ook.

Inmiddels zijn door verdere technologische ontwikkelingen en aangescherpte milieueisen goede alternatieven voorhanden, productierijp en beschikbaar. Het is dus interessant om bij het uitschrijven van een nieuwe concessie ook een eigen Zeeuwse milieumambitie neer te leggen, die op een later tijdstip verdergaat dan de huidige norm.

Dat past bij een Zeeuwse ambitie als groene en schone provincie. Graag vernemen wij van het college hoe het daarmee in de uitwerking van het beleidsplan en de OV-concessie wil omgaan.

Het college wil inzetten op ambitieniveau 2, hetgeen een extra inspanning van de provincie vraagt van 1,1 miljoen. Het grootste verschil van ongeveer € 750.000 zal worden gebruikt door flexnet: meer flexibele vormen van inzet van materieel en personeel zullen bij aanvang kostbaarder zijn. Dat zou worden veroorzaakt door een experimentele fase en een leerfase, waarin de vervoerder meer gedwongen wordt om mee te denken in een flexibele manier van aanbod van vast vervoer ten opzichte van flexibel vervoer. Zou de gedeputeerde dat kort kunnen toelichten? Vooralsnog kunnen wij ons in die aanpak vinden en dan kunnen we ook instemmen met dat ambitieniveau.

Wij zijn blij dat veel aanbevelingen van het OPOV als Zeeuws adviesorgaan in de nota zijn overgenomen. Onze fractie bedankt ook alle deelnemers in het overlegplatform voor hun inzet en advies.

Ook zijn we blij dat de Rekenkamer in staat bleek haar onderzoek naar aanbesteding van de OV-concessie versneld af te ronden. Dat geeft de gelegenheid, de aanbevelingen en adviezen mee te nemen in de voorstellen. Daar kunnen we dan ook mee instemmen.

Het zal geen verrassing zijn dat we met deze Kadernotitie kunnen instemmen. We wachten met belangstelling de uitwerking in het beleidsplan af.

De heer **Van der Maas** (SGP). Voorzitter. Mobiliteit, mobiel zijn, is een basisbehoefte. Een goede inrichting van het openbaar vervoer in een dunbevolkte provincie als Zeeland is daarom van groot belang. Vandaag ligt de vraag voor hoe we dat in Zeeland kunnen realiseren. Beter gezegd: hoe kunnen we dat nog beter realiseren? Het gaat, zoals gezegd, om een groot maatschappelijk belang, maar ook om een financieel belang, want het gaat om heel wat geld.

Ook onze fractie is erg content met het rapport van de Rekenkamer, niet alleen vanwege de inhoud en de aanbevelingen, maar ook over het tijdstip. Naar onze mening heeft zij het juiste tijdstip gevonden om met deze aanbevelingen naar ons en naar GS te komen, waarvoor dank. We zouden dom zijn als wij die aanbevelingen niet zouden betrekken en mee zouden nemen in het beleidsplan dat straks wordt opgesteld.

Als een concessie eenmaal verleend is, blijkt het moeilijk te zijn om daar vervolgens op te gaan sturen, laat staan om dat concessiebeheer te veranderen. Dat begint bij de juiste aanlevering van reizigersgegevens door de vervoerder. Wat dat betreft, hebben wij een vraag. Wij kunnen ons namelijk niet aan de indruk onttrekken dat het

aanleveren van de juiste reizigersgegevens op dit moment niet lukt of niet mogelijk is. Willen wij dat straks anders doen, dan zal dat een heel belangrijk punt zijn.

De provincie zal een monitoringplan moeten hebben, zodat wij goed op de hoogte zijn van het functioneren van het openbaar vervoer in de nieuwe concessieperiode. Die dataverzameling is voor ons als PS dus heel belangrijk, zodat we niet alleen kaderstellend zijn ten opzichte van het beleidsplan, maar straks ook controlerend.

Als een vervoerder zich niet aan de afspraken houdt, lees ik in de notitie dat geen sanctie volgt, maar dat vooral wordt gepolderd. Het zit ons natuurlijk een beetje in het bloed om te polderen. Je moet je niet achter de dijken gaan verschansen door gelijk met sancties te dreigen, maar ik zou daarbij wel de volgende kanttekening willen plaatsen. De vervoerder zit in een zakelijke markt en ik ga er niet van uit dat hij dom is. Wij komen op voor de belangen van de reiziger. Zit daar dan geen spanning in? Op een gegeven moment mag je toch wijzen op wat is afgesproken en mag je toch zeggen dat je wenst dat het wordt uitgevoerd?

Natuurlijk, bijsturen moet straks beter kunnen. Daar zijn we allemaal van overtuigd. Onze fractie hecht er ook aan dat dit straks ook goed terugkomt in het beleidsplan.

Veel dingen veranderen, vooral het reizigersgedrag ten opzichte van tien tot vijftien jaar terug. Het aanbod van OV – en dat is de kracht van het beleidsplan – dient aan te sluiten bij de werkelijke vraag in de markt. Soms weet je dat op voorhand. Dat is prima, want dan zet je daar snelle en directe buslijnen in. Maar soms weet je dat niet en zal je echt een vraagafhankelijk systeem moeten opzetten, onder andere via Regiotaxi.

Wij ondersteunen de keuze die gemaakt is ten aanzien van de vijf doelgroepen.

De ontwikkelingsfunctie van het busnetwerk wordt gelegd bij het vervoerbedrijf. Dat is nogal wat. Om het te prikkelen, krijgt het opbrengstverantwoordelijkheid. Daar hebben wij wel wat vragen bij. Opbrengstverantwoordelijkheid: hoe dan? Welke kaders worden straks gegeven om die opbrengstverantwoordelijkheid te realiseren? Dat is namelijk wel heel belangrijk. De SGP-fractie is van mening dat kwaliteit en kwantiteit samen moeten opgaan bij die opbrengstverantwoordelijkheid, hoe die ook wordt geregeld. Wellicht kan de gedeputeerde daar straks op ingaan.

Het liefst ziet onze fractie 100%, maar zij begrijpt ook dat dit in de praktijk niet uitvoerbaar is. Vraaggestuurd betekent wel dat wij belang hechten aan een goede en eenvoudige communicatie. Iemand heeft vervoer nodig en hij moet op een heel gemakkelijke manier de Regiotaxi of in ieder geval de vervoerder kunnen bellen. Hoe gaan we dat

realiseren? Daarbij wil ik wel als zorgpunt de vraag formuleren: zou het kunnen zijn dat straks een aantal mensen, een doelgroep, buitengesloten wordt? De prijs zal omhoog gaan en er is geen vast aanbod. Zullen uiteindelijk sommigen niet buiten de wal en het schip vallen? Ik wijs in dit verband op de ouderen. Wij willen goed volgen wat er met deze doelgroep gebeurt. In de huidige concessie heb ik deze gedeputeerde wel eens horen zeggen dat de buschauffeurs een eenzaamheidssyndroom hebben, omdat zij alleen met een bus rijden. Laten we ervoor oppassen dat de ouderen geen eenzaamheidssyndroom hebben in de nieuwe concessie, omdat zij niet meer van hun plek komen. PR, communicatie is dan heel belangrijk, juist voor deze doelgroep.

Wat betreft de Fast Ferry komt er nog een motie om het serviceniveau te handhaven. Dat willen wij ook. Wij willen dat het serviceniveau gehandhaafd wordt, maar als er bij bepaalde afvaarten geen reizigers zijn, hoeft je die service ook niet te bieden. Dat is nogal simpel. De regio West-Zeeuws-Vlaanderen moet goed bereikbaar blijven.

Ik hoorde zojuist dat de samenwerking met de gemeenten in een concessie komt. Volgens mij is dat niet het geval en komt alles in een beleidsplan. De concessie gaat niet over alles wat in het beleidsplan staat. De gemeenten hebben ook een verantwoordelijkheid en zullen zelf inkopen. Hoe zit dat nu precies? Kan de gedeputeerde iets zeggen over de samenwerking met de gemeenten ten aanzien van een complete dekking van het openbaar vervoer in Zeeland?

Om de drie jaar evalueren? Graag! Wat betreft de jaarlijkse plannen stel ik voor dat wij dat hier niet heel grondig doen, maar om de drie jaar een grondige evaluatie plegen met de mogelijkheid tot bijsturing.

De heer **Harpe** (GL). Mevrouw de voorzitter, dames en heren. Toen ik de nota gelezen had, zei ik tegen mijzelf dat dit eindelijk weer eens zo'n ouderwetse Van Heukelom-nota is. Er is weinig op aan te merken, zij barst van de creativiteit, maar we zijn er nog niet. Het is slechts een kadernotitie en dat vraagt nog veel werk. Daarvoor lever ik wat input van GroenLinks.

De aanpak van de nota is heel goed. Er is minder geld, we zijn de grootste provincie van Nederland met het kleinste aantal inwoners en het openbaar vervoer is een lastig vraagstuk. Dat vraagt creativiteit. In deze nota is die creativiteit neergelegd. Het college kiest voor een beperkt aantal doelgroepen, maar wat opvalt is dat een aantal mensen buiten de boot valt. Dat kan ook niet anders als je een aantal doelgroepen definieert.

Wat opvalt, is dat met name de doelgroep ouderen buiten beeld valt. Daartoe heeft GroenLinks samen met de SP en de PvZ een motie

voorbereid. De motie constateert dat de echte reiziger in feite niet meer bestaat, waardoor de groeiende doelgroep senioren niet meer in beeld is voor het openbaar vervoer. Wij vragen, die doelgroep op te nemen in een nieuw op te stellen beleidsplan en te onderzoeken of we die doelgroep – waarvan het college zegt dat die toch in de auto stapt – uit de auto kunnen halen door buiten te spitsuren een gereduceerd tarief te hanteren.

Ik weet niet of ik de opmerking in de Kadernota goed vertaal, maar ik zou daaruit kunnen halen dat het college een mogelijke inperking van het fietsvoetveer voorstaat. Ik zou graag van de gedeputeerde willen horen wat ik mij daarbij moet voorstellen.

Door meerdere woordvoerders is al gezegd dat het evaluatiemoment in de commissie aan de orde kan komen. Dat moment is in de nota gesteld op vijf jaar. In de commissie heb ik begrepen dat de gedeputeerde geen bezwaar heeft tegen drie jaar. Mag ik de gedeputeerde vragen of dat voor hem een akkoord inhoudt voor één jaar?

De **voorzitter**. Door de leden Harpe, Robesin en Van Dijen is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten, in vergadering bijeen op 25 januari 2013;

constaterende dat:

- de Start- en Kadernota Openbaar Vervoer niet meer focust op (groei van) het aanbod, maar aansluiting zoekt op de werkelijke vervoersvraag, zowel in kwantitatieve als kwalitatieve zin;

- het college vanuit die benadering het OV-aanbod richt op scholieren/studenten, forenzen, vervoersarmen, verblijfstoeristen en mensen met een lichte zorgvraag en lichamelijke beperking;

- de echte reiziger dan niet meer bestaat en daardoor de groeiende groep senioren niet meer in beeld is voor het OV;

- het college terecht constateert dat "voorliggende kadernota weinig keuzemogelijkheden bevat binnen het beschreven scenario";

dragen het college op:

- in het nieuw op te stellen Beleidsplan OV de doelgroep senioren op te nemen;

- te onderzoeken of voor deze doelgroep buiten de spitsuren een gereduceerd tarief gehanteerd kan worden en zo te concurreren met de auto,

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 6.

De heer **Van Tilborg** (SP). Voorzitter. Wij gaan akkoord met het Rekenkamerrapport. Het is een heel goed rapport en dat de aanbevelingen worden overgenomen, is prima. Punt 4 van het dictum van het ontwerpbesluit hebben wij nog een keer verwoord in een amendement om het extra duidelijk te maken en om ook zeker te weten dat de voorziening er daadwerkelijk komt.

In de Start- en Kadernota wordt gesproken over het neerleggen van de opbrengstverantwoordelijkheid bij de vervoerder om hem te prikkelen om zo efficiënt mogelijk te werken. Mijn collega van de SGP sprak daar al over. De SP vindt dit soort prikkels naar de markt zeer pervers, ook om redenen die de SGP al aanhaalde. Natuurlijk zou het geweldig zijn om zo efficiënt mogelijk te kunnen werken, maar de harde werkelijkheid is dat het meestal ten koste gaat van de kwaliteit van diensten en van medewerkers. Wie garandeert ons dat er in de toekomst geen lijnen zullen verdwijnen door het zogenaamd “zo efficiënt mogelijk gaan werken”?

De SP is geen voorstander van vervoer op afroep. Er zijn al praktijkvoorbeelden van mensen die lang bij het ziekenhuis in Goes hebben moeten wachten tot hun belbus of beltaxi eindelijk eens kwam, als deze in het geheel wel kwam opdagen. Ook is de SP-fractie geen voorstander van het idee om meer op combinatievervoer – dus het Wmo-met het “normale” vervoer – in te zetten. In de nota wordt gesproken over het imago van het OV. Met alle respect, maar mensen met veel zorgbehoeften die eventueel ook met begeleiding moeten reizen, kunnen zich niet op hun gemak voelen in een bus waar bijvoorbeeld heel veel scholieren in zitten. Wie en hoe gaat bepalen dat iemand met het reguliere openbaar vervoer mee kan of met speciaal Wmo-vervoer moet reizen? Welke criteria gaan hiervoor gelden? De SP blijft dan ook een voorstander van aanbod-gestuurd OV.

In de commissievergadering van E&M van 3 december 2012 is door andere partijen zoals nu door CDA, PvdA, SGP en GL al geopperd, de evaluatietermijn niet op vijf jaar te houden, maar op drie jaar. Daar zal waarschijnlijk een toezegging van de gedeputeerde op komen.

De SP is ook van mening dat de gehele concessie niet in beton gegoten moet worden om aan de hand van de evaluatie ruimte te houden voor eventuele cruciale aanpassingen. De genoemde periode van vijf naar drie jaar en de regel op pagina 37 willen wij door middel van een amendement aanpassen, om het geheel concreter en duidelijker te maken, zodat er daadwerkelijk ruimte voor aanpassing is en blijft.

Een ander verhaal is de Fast Ferry. Dit vraagt om een andere benadering wat de concessie en dergelijke aangaat. Zoals de

gedeputeerde tijdens de commissievergadering al aangaf, zijn er minder vervoerders die hiermee kunnen omgaan. Dit moet dan ook een gescheiden concessie blijven. De in een eerder voorstel aangenomen extra kosten voor de Fast Ferry moeten dan ook niet in de komende OV-concessie meegerekend worden. Dit maakt de financiële dekking voor het tekort van ruim 1 miljoen al een heel stuk gemakkelijker. Wel moet alles op alles gezet worden om deze dekking te vinden, zodat dit geld ingezet kan worden voor eventueel een extra aanvullende korting of misschien wel het zelfs geheel gratis maken in Zeeland voor studenten van het MBO – meer- of minderjarig – het HBO of de universiteit. Hiertoe dienen wij een amendement in.

De voorzitter: Door het lid Van Tilborg zijn de volgende amendementen ingediend:

Ondergetekende stelt de volgende wijziging van het Statenvoorstel E&M-070: Start- en Kadernota Openbaar vervoer voor:

- de Fast Ferry uit het OV-budget te halen en dit met autonoom geld te blijven bekostigen;
- de extra middelen die nodig zijn voor de Fast Ferry te laten zoals het nu is, oftewel uit autonome middelen en niet ten laste van het OV-budget;
- het geld dat hierna overblijft in te zetten als extra aanvullende korting voor MBO (meer- of minderjarig), HBO- en/of universitaire studenten.

Dit amendement krijgt nr. 7.

Ondergetekende stelt de volgende wijziging van het Statenvoorstel E&M-070: Start- en Kadernota Openbaar vervoer voor:

- de zin op pagina 37 van de nota “Dit betekent dat de concessie een zekere flexibiliteit moet hebben, zodat veranderende omstandigheden kunnen worden opgevangen” te wijzigen in “Dit betekent dat de concessie flexibel moet zijn, zodat veranderende omstandigheden en vragen uit de markt kunnen worden opgevangen en zo nodig aangepast.”
- en toe te voegen “Een (uitgebreide) evaluatie vindt plaats na drie jaar om te kunnen bekijken of de concessie nog voldoet aan de geest van de tijd.”

Dit amendement krijgt nr. 8.

De **voorzitter**: Ik was vergeten te melden dat de heer **Muste** tot onze vreugde weer aanwezig is.

De heer **Muste** (NZ). Ik heb gebruik moeten maken van het openbaar vervoer, maar het valt niet mee om vanuit Hulst naar Middelburg te komen. Ik ondersteun dus wel dat er iets aan gedaan moet worden.

De heer **Roeland** (SGP). Tot onze algemene vreugde is ook de heer Hageman aanwezig.

De **voorzitter**. We beginnen aardig compleet te raken, zo tegen het einde van de middag!

De heer Van Heukelom (GS). Voorzitter. We hebben er wel enige sturing in en we vonden dat de heer Muste maar even in die bus moest zitten!

De PVV sprak over een concessie van meer dan tien jaar. Mevrouw Mansveld heeft deze week op een bijeenkomst van het Verbond voor Vervoer gezegd dat gezamenlijk wordt ingekocht en dat ook een aanbestedingskalender wordt ingevoerd. Zij kondigde aan dat het huidige systeem moet veranderen en dat zou worden bekeken of daar een wetswijziging voor nodig is. We zitten dus weer te praten over iets wat niet zeker is. Maar goed, we gaan ervan uit dat het tien jaar is. De heer Van Tilborg had goed door dat ik akkoord ga met een evaluatie om de drie jaar. Dat was voorspelbaar. Ik kom direct nog terug op de leerlingen van Tholen, maar ik moet zeggen dat bij de vernieuwing van de dienstregeling een aantal dingen verkeerd is gegaan. Er gebeurden vreemdere dingen. Er was een grote bus op een bepaalde plaats voor scholieren. Daarbij rijden ook nog twee achtpersoonsbusjes, niet voor scholieren, maar voor anderen. De kinderen gingen – logisch – in die achtpersoonsbusjes zitten en het hele systeem raakte in de war. Daar gaan we natuurlijk achteraan en de afspraak is vastgelegd dat er binnen 20 minuten een andere bus moet zijn. Dat staat in de concessie. Doen ze dat niet, dan krijgen ze een boete. Dat staat er ook in. Nochtans is het allemaal gebeurd. Dat is heel vervelend, zeker als een meisje het tentamen niet kan halen door een omissie van de busvervoerder.

Het CDA heeft gesproken over een jaarlijkse monitoring. Dat hebben wij beloofd, evenals een evaluatie over drie jaar. In dit verband werd ook de opmerking gemaakt dat goedkoop duurkoop is. Die moeten we onthouden.

Van diverse kanten zijn vragen gesteld over flexnet. Zoals wij het flexnet inrichten, is het uniek in Nederland. In een kleine vervoersvraag worden passagiers naar de knooppunten gebracht, waarna zij met grote bussen verder kunnen. De vraag is echter hoe de reiziger daarop reageert. Sommige deskundigen menen dat heel veel mensen dat niet doen en dat zij anders gaan reizen, misschien met de auto of de fiets. Daarbij heb ik dan ook met een bepaald percentage uitval gerekend, ongeveer 33%. Als het meezit, kom ik terug met een meevaller, maar ik moet wel nuchter zijn. Het systeem is nieuw, de mensen moeten het weten en kunnen gebruiken en het is op afroep. We moeten dus even kijken hoe het gaat. Het kan uiteindelijk een van de oplossingen zijn, maar het is ook wel de

zwakste oplossing in het verhaal en het moet goed gaan. Daar moet goed naar gekeken worden en er moeten extra mensen bij.

De heer Van Geesbergen heeft gesproken over grensoverschrijdend. In het IPO zijn afspraken gemaakt over de tarifiering. Mijns inziens kunnen we ervoor zorgen dat er van bus naar bus één tarief zal zijn, waar je ook komt en dat bij de afrekening via TLS wordt gekeken naar wie het geld toegaat. Van de week heb ik een gesprek gehad met de NS directie Zuid. Ik heb gezegd dat ze nog niet klaar zijn, want er is toch sprake van een opstaptarief. Trein en bus zijn nog niet één. Dat moet eruit en daarvoor is een commissie voor in het leven geroepen. Daar zijn we dus afhankelijk van het landelijke. Als het gaat over het vervoer in Zeeland, hebben wij een uitstekend contact met Zuid-Holland en Brabant. Ik heb het zelfs voor elkaar dat er overeenstemming is over De Lijn. Daar zit een OV-chipkaart op. Dat is nog niet rond, maar we zijn bezig om dat wat betreft de bussen in IPO-verband te regelen.

De 1,1 miljoen is natuurlijk een zorgpunt. Ik weet nu al dat er voor dit en volgend jaar via de belasting ook voordelen komen door de NAR-regeling. Ik mag dat eigenlijk niet zeggen, want de heer Van Beveren zit het natuurlijk allemaal op te schrijven. Er zijn dus mogelijkheden, maar dit wordt wel een probleem.

De PVV heeft gevraagd waarom het er een is en niet twee. Bij een ga je uit van de bestaande middelen en bij twee ga je eigenlijk uit van de vraag. Als je daarop koerst, heb je meer geld nodig dan de dan beschikbare middelen, gezien de bezuinigingen.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. De gedeputeerde zegt voor de vuist weg dat er een meevaller komt. Dat zegt hij niet zomaar. Mag ik het zo vertalen dat dit een structureel probleem is en dat die meevaller ook structureel is?

De **voorzitter**: Meevallers zijn geen probleem.

De heer Van Heukelom (GS). Nee. Ik weet dat dit voor twee jaar geldt. Voor de periode erna moeten we nog kijken.

De heer **Harpe** (GL). Dan is het antwoord helder. We zijn nu structureel bezig en dan is de meevaller niet van toepassing op niet-structureel geld. Ik heb dat van de heer Bierens geleerd.

De heer Van Heukelom (GS). Ik heb net gezegd dat er meer uitkomt als het flexnet meevalt en het wel goed gaat. Ik zal het allemaal inslikken: er is geen geld en er is geen dekking. Daar komen we in het voorjaar op.

De PvdA zegt dat tijdig moet worden bijgestuurd, gezien de financiële risico's. Dat is

logisch, maar dat kan je ook borgen via de concessie. De Staten kunnen het zelf ook borgen. Ik moet jaarlijks monitoren en evalueren en de Staten zitten daar zelf bij. We gaan wel anders werken, maar nu al zijn er handvatten waarmee zo'n concessie gestuurd kan worden. Dat staat er ook in.

Wij hebben gekeken of er bij ons belangstelling is voor personeelsvervoer. Ook het vervoer voor sociale werkplaatsen wordt daarbij betrokken. De gemeenten zijn daarmee bezig.

Het is nog te vroeg om de stap naar een Zeeuws vervoersbureau te zetten. De wethouders hechten eraan om eerst dit uit te voeren en er daarna over te denken. Zij willen verantwoordelijk blijven. Dat werken we later uit. Komt er een Zeeuws vervoersbureau uit, dan is dat van latere orde.

De OV-klachtenlijn is geopend, maar die was er al. Die wordt door ons en het OPOV bekeken. Het voorbeeld dat de heer De Kaart aanhaalde, is een incident dat niet netjes is, dat niet hoort voor te komen en waar ook een sanctie op volgt. Je bent echter altijd te laat om die leerling te vervoeren.

De heer **De Kaart** (PvdA). De gedeputeerde noemt het een incident. Dat hoop ik dan maar. Het is echter wel opvallend dat er vanuit de gehele provincie – op zeven verschillende buslijnen – vrij veel over geklaagd wordt. In de PZC stond in het begin van deze maand een bericht over dezelfde lijn in 's Gravenpolder, namelijk dat het busje gewoon weggaat. De gedeputeerde zei dat er binnen 20 minuten een nieuwe bus moet komen, maar dat blijkt in de praktijk niet zo te werken. Ik vraag de gedeputeerde om daarover in overleg te treden om dergelijke incidenten op te lossen.

De heer Van Heukelom (GS). In deze zaal zit iemand die dagelijks deze problemen in de nieuwe dienstregeling moet oplossen en ook antwoord op deze vragen geeft. Het heeft onze aandacht, maar soms is het gedrag van scholieren ook wel bepalend.

De heer **De Kaart** (PvdA). Het gaat niet alleen om scholieren. Het gaat ook om volwassenen die gewoon naar hun werk moeten.

De heer Van Heukelom (GS). Ik hoop dat de heer De Kaart de klachten openbaar maakt. Dan kunnen wij zien om welk aantal het gaat en waar het precies om gaat.

De OV-toeristenkaart is op Schouwen-Duiveland samen met het bedrijfsleven, de gemeenten en de provincie ontwikkeld. Gekeken wordt hoe daarmee verder kan worden gegaan. Ook in Zeeuws-Vlaanderen is daartoe een initiatief genomen. Het ziet er allemaal goed uit en misschien komt er op Schouwen-Duiveland wel een

aparte pas voor, waarmee de mensen niet alleen kunnen reizen, maar ook aankopen of andere dingen kunnen doen.

Het systeem zal gebaseerd worden op vraagafhankelijk vervoer. De heer De Kaart doelde waarschijnlijk op het vraagafhankelijk vervoer in Zeeuws-Vlaanderen. Dat is aan het eigen succes ten onder gegaan. Iedereen maakte er gebruik van, ook degenen die het gemakkelijk konden betalen. De gemeenten hebben dat ingeperkt, zodat niet iedereen er gebruik van kan maken.

Iedereen komt telkens terug op de MBO-kaart. Ik moet antwoorden dat de landelijke politiek nog geen besluit over het voorstel van de regering heeft genomen. Dat moet eerst gebeuren. Dat heeft ook te maken met de OV-jaarkaart voor studenten die waarschijnlijk wordt ingeperkt. Wij willen er naartoe dat in ieder geval MBO-studenten een kaart krijgen voor de route van huis naar school en van school naar huis en niet voor boodschappen en andere dingen. Eerst wil ik echter weten wat de landelijke overheid hiermee gaat doen. Wij kunnen wel zeggen dat we sowieso in de concessie zullen opnemen dat het gratis moet, maar dat lijkt me nog te vroeg. Wij wachten dus even af wat de landelijke overheid doet.

De heer **Van Dijen** (SP). De heer Van Heukelom heeft ongetwijfeld het regeerakkoord gelezen en hij weet net zo goed dat VVD en PvdA samen een meerderheid in de Tweede Kamer hebben. Zij hebben daar hun handtekening onder gezet. Dat zij dat regeerakkoord niet zouden uitvoeren, lijkt mij heel erg sterk. Die OV-jaarkaart wordt van de HBO-studenten afgepakt en zij krijgen daarvoor in de plaats een kortingskaart. Dan is het toch niet heel erg dom om daarop te anticiperen in de concessie als de heer Van Heukelom dat nu al weet?

De heer Van Heukelom (GS). Ik sta er ook helemaal niet negatief tegenover, maar we moeten toch eerst weten op welke wijze we dat moeten doen en wat het gaat kosten. Ik wil eerst weten wat de landelijke overheid bijlegt. Dit is een oud verhaal, teruggaand tot de motie-Slob van jaren geleden. Het is allemaal uitgerekend wat het kost. Die is toen weggepoetst en nu komt het weer terug, ten nadele van de studentenkaart. Wat gaat daarmee gebeuren? Daar moeten we ook nog naar kijken. Ik vind het dus nog te vroeg.

De heer **De Kaart** (PvdA). In november 2011 is een motie van de PvdA ingetrokken, omdat er een toezegging lag. Die toezegging bestond eruit dat de gedeputeerde voor de zomer met een voorstel zou komen. Tot op heden hebben wij dat voorstel nog niet gezien. Wij willen eigenlijk niet eens wachten totdat die concessie ingaat; wij willen voor de Voorjaarsnota een aantal scenario's op een rij hebben van wat de provincie zelf kan doen voor de

MBO'ers. Daarbij kan uiteraard geanticipeerd worden op het toekomstige overheidsbeleid. Wij willen het zo snel mogelijk laten ingaan en niet in 2015.

De heer Van Heukelom (GS). Ik wil dat wel doen, maar ik probeer u ervan te overtuigen dat de staatssecretaris ook meekijkt. Zij kijkt wat de provincies doen. Ik vind het te vroeg. De scenario's zijn helemaal niet moeilijk. Die hebben we al eens met elkaar besproken. We hebben er zelfs het bedrag aan gehangen wat het gekost zou hebben. De Staten hebben al eens over die € 856.000 gesproken.

De heer **Van Dijen** (SP). Ter correctie: € 720.000.

De heer Van Heukelom (GS). Dan heb ik een procentuele verhoging in het hoofd door het aantal kinderen! Maar als de Staten die scenario's nu willen hebben, ga ik dat natuurlijk doen.

De **voorzitter**. En voor welke zomer dan?

De heer Van Heukelom (GS). Het is in november 2011 beloofd. Het zou deze zomer kunnen zijn.

De **voorzitter**. Zijn of kunnen zijn!

De heer **Van Heukelom** (GS). Dat ligt aan de Staten.

Als je kijkt naar de vraag bij ouderen, zie je dat het om nog geen 5% van de ouderen gaat. Dan doel ik de ouderen tot 80 jaar. Van de ouderen na 80 jaar maakt nog geen 10% gebruik van het openbaar vervoer. Daar hebben we het over. Het blijkt dat deze mensen heel lang in de auto blijven rijden of op hun eigen manier hun vervoer zoeken. Zij maken in ieder geval geen gebruik van het openbaar vervoer. Ik las gisteren dat in Drenthe iemand van 95 jaar zijn rijbewijs weer voor zeven jaar weer verlengd heeft. Dat krijg je natuurlijk. Dat is de doelgroep. Ik zeg toe dat ik zal meenemen wat we voor die ouderen doen. De 65+ pas is echter ouderwets. Ik wil het dus wel doen, maar ouderen hebben een heel eigen manier van vervoer. Zij hebben de bus niet nodig, zeggen ze.

De heer **De Kaart** (PvdA). Dat laatste ben ik niet met de gedeputeerde eens. Ik merk namelijk zelf – ik behoor inmiddels tot de doelgroep 65+ -- dat veel senioren moeite hebben met het digitale systeem. In de trein speelt dat nog meer dan in de bus. Er moet voorlichting zijn, maar daarnaast moet het voor mensen ook aantrekkelijk zijn om eerder de bus te pakken. Dat laatste kan nog wel wat gestimuleerd worden.

De heer Van Heukelom (GS). De ambassadeurs gaan vaak naar de ouderen toe en zij hebben vaak

ervaren dat ouderen niet weten welke mogelijkheden de bus heeft. Dat is absoluut waar.

De heer **De Kaart** (PvdA). Kan de gedeputeerde mij zeggen hoe vaak die ambassadeurs het afgelopen jaar zijn ingezet?

De heer Van Heukelom (GS). Daar kan ik in tweede termijn op antwoorden.

Volgens mij gaat niets uit de opcenten naar het OV.

De heer **Van der Maas** (SGP). Ik heb begrepen dat ooit de mondelinge afspraak is gemaakt dat het OV tot de infrastructuur behoort, tot het wegennet.

De heer Van Heukelom (GS). Dat wel, maar de vraag is of geld uit de opcentenpot wordt besteed aan openbaar vervoer of aan wegen. Dat weet ik niet, maar ik dacht niet dat het aan het OV werd besteed. Ik hoor het dadelijk wel.

De vraag is gesteld of de parkeerterreinen bij de knooppunten alleen kunnen worden bestemd voor degenen die daarna van het openbaar vervoer gebruik maken. Ik zie veel meer in de werkwijze van Delft met de multi-use parkeerterreinen, die veel mogelijkheden hebben. Ik neem de suggestie echter mee.

D66 heeft gesproken over geld uit Krimp. Dat lijkt me een goede. Dat is echter niet mogelijk, want het geld is geormerkt. Het is te laat; dat hadden we eerder moeten weten. Het is echter wel een onderwerp dat veel met deze problematiek te maken heeft. Hoe moeten de kinderen reizen naar de centrumgemeenten, nu allerlei scholen verdwijnen en allerlei voorzieningen worden gecentreerd? Openbaar vervoer is gigantisch belangrijk, maar waaruit het gefinancierd moet worden, moeten wij met elkaar bespreken.

Als de gemeenten goede plannen voor OV hebben, gaan zij dat zelf betalen. Dat is de afspraak. Wij gaan geen OV-geld in Wmo-plannen stoppen. Wel betalen de gemeenten en de provincie als experiment een stukje mee aan de servicebus in Middelburg om te kijken of het lukt dat mensen met een beperking en zelfs met een invalidenstoel met de bus gaan. Dat is mogelijk. Sommigen zeggen dat partijen niet samengaan, omdat er studenten en mensen met een functiebeperking samen in de bus zitten. Dat gaat uitstekend. Dat is helemaal geen probleem. Er zijn experimenten hiermee gaande, maar het eindigt bij een dusdanige beperking als de mensen te lang moeten wachten om iemand in de bus te krijgen. Dan komt er wel eens wat narigheid. We moeten het er nog maar eens over hebben.

De ChristenUnie heeft over de aardgasbussen gesproken. Straks wordt de EURO VI- norm voor nieuwe bussen van kracht. De oude bussen mogen blijven rijden. Op de concessie staat

geen sanctie, want daarin staat nog steeds dat een nieuwe vervoerder met het oude materiaal kan rijden. Als hij nieuwe bussen aanschaft, moeten deze echter voldoen aan de EURO VI-norm. Die zijn zelfs nog veel schoner dan de aardgasbussen. Er gaat inderdaad geen extra geld meer naartoe.

Gevraagd is of wij ook een eigen milieuambitie hebben. Ik vind het te goedkoop om dat nu zo maar te zeggen. Ik wil erover nadenken om daarover iets in het beleidsplan op te nemen. Ik weet niet of wij met OV meer ambitie hebben dan nu met schone en aardgasbussen. Misschien zit er nog wel meer in, maar dat wil ik graag meenemen. Dat staat er nog niet in.

De SGP heeft over het aantal reizigers gesproken. De OV-chipkaart is nu een jaar in gebruik en dadelijk kunnen wij exact zien hoeveel reizigers waar vandaan komen. Dat geeft een aardig beeld van het gedrag van reizigers en het aantal reizigers.

De SGP is een beetje benauwd voor de opbrengstverantwoordelijkheid van de vervoerder. Dat kan ik mij voorstellen. In het noorden en in Brabant is daar ook al sprake van, maar ik bedoelde ermee dat zij bij een prikkel ook wel wat moeten kunnen verdienen, maar dat dit niet ten koste mag gaan van de kwaliteit. Er moet juist verbetering van de kwaliteit zijn en verbetering van de "vraagbeantwoording". Zo zou het moeten zijn en dat staat in de concessie. Je kunt niet zomaar lijnen dichtgooien. Zo gaat dat natuurlijk niet. Dat moet goed en juridisch juist in de concessie worden afgedekt.

West-Zeeuws-Vlaanderen moet goed bereikbaar blijven. Dat is inderdaad het geval. Een aantal wethouders zit bovenop het openbaar vervoer en het Wmo-vervoer, want dat doen ze daar verschrikkelijk goed.

Wij zijn er nog niet uit of er één concessie moet komen, maar het gevoelen is nu dat de dikke lijnen in de concessie zitten. Het vervoer dat de reizigers naar de dikke lijnen toe brengt – het flexnet – willen wij van het Vervoersbureau Zeeland kopen. Wij zijn erover in gesprek of dat mogelijk is. Dan leg je de vraag daar neer en zij geven het antwoord met een prijskaartje. Daar zijn we nog niet uit.

De heer **Beekman** (CU). Bepaalt de betreffende gemeente uiteindelijk wat er precies moet gebeuren en de wijze waarop, of is dat ook de provincie? Of gebeurt dat in overleg? Dat is mij niet helder.

De heer Van Heukelom (GS). De afspraak is gemaakt dat dit allemaal in overleg gebeurt. Het gaat zelfs zo ver dat in de nieuwe concessie in de Oosterschelderegio rekening wordt gehouden met de nieuwe plannen van de provincie en de gemeenten. Zo ver gaat dat. Daar wordt open

overleg over gevoerd om dat goed met elkaar te doen.

GroenLinks heeft gesproken over het fietsvoetveer. Ook de PvZ heeft hierover gesproken en gevraagd hoe dat nu eigenlijk zit. Ik bereid een notitie voor over de vraag hoe wij nu en in de toekomst met die boten omgaan. Het zijn unieke boten: bij windkracht 9 kotsvrij. Het onderhoud is gigantisch duur, want elk schroefje moet apart aangevraagd worden. Er zijn er maar zes van gebouwd. Ik heb de concessie met Veolia verlengd met twee jaar. Daar heb ik wettelijk recht op. Daar zijn ze niet blij mee, maar het was wel een heel goedkoop arrangement. We hebben echter wel even de tijd genomen om iets op papier te zetten over de manier waarop we met die boten omgaan. Er gaan nog steeds boten op bepaalde uren met meer personeel dan reizigers. Is daar niets aan te doen? Dat geldt voor bussen, maar dat geldt dan ook voor boten. Wij hebben een aanvraag gehad van mensen die aan deze kant werken en dus iets eerder moesten vertrekken. Dat hebben we gedaan. We moeten dus ook op maat gaan kijken. Dat moet natuurlijk in overleg gebeuren. Wat gebeurt er overigens als de N69 klaar is? We moeten dus even goed nadenken over het aanbod, de vraag en de boten zelf. Ze zijn dadelijk afgeschreven. Moeten ze niet eerder geprivatiseerd worden? Doekze heeft veel belangstelling en heeft grote kennis van de markt. Al dit soort zaken wil ik in de notitie opnemen om met de Staten te bespreken en te bekijken hoe wij daarmee verder gaan. Er mag echter geen twijfel over bestaan dat de Fast Ferry moet blijven bestaan. Ik probeer alleen maar te verbeteren en te kijken wat we voor de toekomst moeten borgen.

Ik begrijp de opmerkingen van de SP, maar zij zitten net aan de andere kant. Zij wil aanbodgestuurd vervoer en vindt het niets om dat samen te laten gaan met het Wmo-vervoer. Wij denken er verschillend over, maar laten we over anderhalf of twee jaar daar verder naar kijken. We kunnen ook naar het noorden kijken of naar andere gebieden in Europa, waar het al gebeurt. Ik hoop dat zij mij geen wantrouwen geeft – daar heeft zij enige ervaring in – maar vertrouwen.

Voorzitter. Er zijn diverse moties ingediend. Met de motie nr. 3 van de PvdA over OV en het uitvallen van busdiensten ga ik akkoord. Dat is zelfs onze plicht om dat op te heffen. De heer De Kaart wijst een zwakke plek aan en we nemen de motie dus gewoon over.

Over de motie van de PvdA en de PvZ op stuk nr. 4 over de OV-kaart minderjarige MBO-ers heb ik voldoende gezegd. Ik wil afwachten wat het kabinet zegt, maar wel zal ik de gevraagde scenario's en de mogelijkheden sturen. Ik kan voorspellen dat het heel lastig is om bij de Zeeuwse gemeenten de pot geld open te krijgen voor het openbaar vervoer voor MBO-studenten. Hetzelfde

geldt voor de vervoerbedrijven. Gaat het om de motie zelf, dan stel ik voor om nog even te wachten.

In de motie op stuk nr. 5 van de PvdA over OV en parkeerfaciliteiten wordt gevraagd om samen met de Zeeuwse gemeenten en vervoerbedrijven de mogelijkheden te onderzoeken voor betere en meer parkeerterreinen bij OV-knooppunten. Dat zal ik doen, want de NS is bezig om dat bij Goes te realiseren. Daar komt dus nog een antwoord op.

De heer **Beekman** (CU). Maar wat gaat u nu precies doen?

De heer Van Heukelom (GS). Ik ga overleggen. Samen met de Zeeuwse gemeenten ga ik de mogelijkheden onderzoeken. Ik neem de motie dus over.

De **voorzitter**: De motie wordt door de gedeputeerde overgenomen en wellicht door de Staten aangenomen.

De heer Van Heukelom (GS). De SP vraagt in de motie op stuk nr. 6 de doelgroep senioren in het beleidsplan op te nemen.

De heer **Dijen** (SP). Ere wie ere toekomt, maar het is een motie van GroenLinks. Wij hebben de motie mede ingediend.

De heer Van Heukelom (GS). Wij zullen de onderwerpen ouderen en het gereduceerd tarief meenemen in het beleidsplan.

Het indringende amendement op stuk nr. 7 van de SP vraagt om de Fast Ferry uit het OV-budget te halen en met autonoom geld te blijven bekostigen. Zo ver zijn we niet, want ik heb nog geld nodig om de 1,3 af te dekken. Eerst moet ik dat geld hebben. Ik denk niet dat ik toestemming van het college krijg om de Fast Ferry uit de algemene middelen te betalen.

De heer **Dijen** (SP). Als ik het goed heb begrepen, wilde de gedeputeerde in de concessie de Fast Ferry uit het OV-geld betalen. Als de Fast Ferry uit autonoom geld wordt betaald, betekent dit dat we van een tekort van 1,1 miljoen uit de huidige Start- en Kadernota naar een overschot gaan van 9 ton: 1,1 miljoen tekort, 2 ton wordt uit autonoom geld, dus heb je extra geld over van 9 ton.

De heer Van Heukelom (GS). Het is niet allebei. Door het college is gezegd dat er geen geld meer uit de autonome middelen in de Fast Ferry worden gestoken, maar dat het uit het OV-budget betaald moet worden. Dat staat er. Het OV-budget voor de toekomst vraagt daarnaast bij scenario 2 nog eens meer dan 1 miljoen voor de concessie.

De heer **Van Dijen** (SP). Wat mijn partij met dit amendement voorstelt, is juist om dat eerste niet te doen, dat wil zeggen om de Fast Ferry gewoon uit de autonome middelen te blijven betalen. Dat betekent dat het budget dat nodig is voor de kadernotitie met 2 miljoen naar beneden gaat en dat je dus 9 ton overhoudt. Die 9 ton willen wij oormerken om de MBO- en HBO-studenten een extra korting te geven als zij een kortingskaart krijgen. Wij reserveren dat budget om de kids een extra korting te geven voor de school-huisafstanden.

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter. Dat betekent dat de SP sowieso een gat slaat. De SP vindt wel dat de Fast Ferry betaald moet worden. Als dat niet uit het ene potje gebeurt, moet het wel uit het andere potje. De heer Van Dijen kan het nu wel in die zin presenteren dat wij fijn nog 9 ton over hebben die we aan de MBO-studenten kunnen teruggeven, maar amme hoela als je ergens anders een gat van 2 miljoen slaat. Dat moet ook betaald worden.

De heer **Van Dijen** (SP). De Fast Ferry wordt nu uit autonome middelen betaald. Dat blijven wij doen. Dat is het enige verschil. Het college wil de Fast Ferry graag opnemen in de OV-gelden, maar wij willen graag dat die betaald blijft worden uit de autonome middelen. Dan heb je opeens 9 ton over in plaats van 1,1 miljoen tekort. Dan is het probleem opgelost.

De heer Van Heukelom (GS). Ik zie één oplossing voor het college en dat is om dit amendement niet te steunen.

De SP heeft een amendement op stuk nr. 8 ingediend, om een zin op bladzijde 37 van de nota te wijzigen. Wij hebben neergezet dat de concessie een zekere flexibiliteit moet hebben, zodat veranderende omstandigheden kunnen worden opgevangen. De SP wil daarvoor in de plaats zetten dat de concessie flexibel moet zijn, zodat veranderende omstandigheden en vragen uit de markt kunnen worden opgevangen en zo nodig aangepast. Ik heb er persoonlijk geen bezwaar tegen om veranderende omstandigheden en vragen uit de markt te kunnen opvangen.

De heer **Van der Maas** (SGP). We moeten toch eerst de beleidsnotitie afwachten. Dit is een Start- en kadernotitie. Daar nemen we toch geen amendementen op aan?

De heer Van Heukelom (GS). Ik geef alleen maar antwoord op een vraag van de Staten. Als u daar anders over wilt oordelen, moet u dat maar zeggen.

De heer **Van der Maas** (SGP). Wij denken daar echt anders over. Wij hebben onze wensen en bedenkingen over de Start- en kadernotitie kunnen geven, maar straks bespreken wij de beleidsnotitie. Dan pas zijn amendementen aan de orde.

De **voorzitter**: Ik ben het met de gedeputeerde eens dat het niet aan hem is om dat te zeggen.

De heer Van Heukelom (GS). Ik zag dit amendement en ik zeg alleen maar dat het mij niets uitmaakt. De tekst is bijna hetzelfde.

Mevrouw **Meulenberg** (CDA). Voorzitter. Ook wij kunnen ons vinden in de bewoording door de heer Van der Maas.

De **voorzitter**: Wij gaan kijken of er behoefte is aan een tweede termijn. Ik stel voor om, gezien het aantal interrupties, een heel korte tweede termijn te houden en liever zelfs geen.

De heer **De Kaart** (PvdA). Voorzitter. Ten aanzien van het uitvallen van de busdiensten, heeft de gedeputeerde weliswaar gezegd voortdurend in overleg te zijn, maar dat is me te vaag. Ik zou graag zien dat de gedeputeerde ook toezegt dat hij de gesprekken aan de hand van de klachten zal voeren en aangeeft hoe hij denkt dat dit allemaal geregeld wordt. Er staan mensen op een bus te wachten die niet rijdt. Daar wil ik een oplossing voor hebben en ik hoop dat de gedeputeerde daarop in de commissie kan terugkomen.

De heer **Van Dijen** (SP). Voorzitter. Ik wil graag reageren op de motie van de PvdA over de minderjarige MBO-studenten. De SP is hartstikke blij dat de PvdA na bijna twee jaar tot inkeer is gekomen. Of het aan de vele acties ligt die wij gevoerd hebben of de 1.300 handtekeningen die wij inmiddels samen met onze jongerenbeweging Rood hebben verzameld, weet ik niet. Ik weet wel dat waar wij al twee jaar voor strijden het telkens niet haalde doordat één partij niet instemde. Dat was nota bene de PvdA, elke keer opnieuw. Nu dient zij een nieuwe motie in, die bijna identiek is aan de motie van de SP van een paar jaar geleden. Echter, de motie is enigszins achterhaald door het nieuwe regeerakkoord. Door dat regeerakkoord wordt studenten van 18 jaar en ouder de OV-jaarkaart afgepakt. In ruil daarvoor krijgen ze net als minderjarige MBO-ers een kortingskaart. Wij voeren al jarenlang actie voor gelijkheid tussen minderjarige en meerderjarige MBO-ers. Die gelijkheid komt er nu, maar wel ten koste van elkaar.

Wat mij betreft, probeert de PvdA vandaag mooi weer te spelen voor de Zeeuwse studenten vanaf 2015, terwijl we juist nu moeten zoeken naar oplossingen voor de problemen van nu. Ook laat zij

haar ware gezicht zien door jarenlang moties van de SP te blokkeren en nu snel met een vrijwel identieke motie te komen. Dat kan ik begrijpen, want zo werkt de politiek nu eenmaal. Maar dat zij met een motie komt zonder dekking, terwijl we onvoldoende budget hebben om het gewenste kwaliteitsniveau te behalen, vind ik teleurstellend. En als zij dan toch eindelijk wat wil betekenen voor de vele Zeeuwse jongeren die dagelijks enorme kosten moeten maken, zal zij toch echt met een beter voorstel moeten komen.

Om die redenen kunnen wij de motie van de PvdA niet steunen, maar zoals gebruikelijk kan ik onze motie hierover wel bij hen van harte aanbevelen.

De heer **De Kaart** (PvdA). Voorzitter. Wij vragen – en dat heeft de gedeputeerde al toegezegd – om de scenario's bij de Voorjaarsnota op tafel te hebben. De motie hoeft eigenlijk dus niet meer in stemming te komen. Als de gedeputeerde dat toezegt, zien wij dat in juni.

De heer **Bierens** (VVD). De heer De Kaart spreekt over de Voorjaarsnota. Daarmee heeft hij het over geld, want daar gaat het om. Dan hebben we echter nog niet het beleid vastgesteld. De heer De Kaart vraagt nu toch gewoon om geld in de Voorjaarsnota?

De heer **De Kaart** (PvdA). Ik wil de scenario's op een rij hebben en ik wil weten waar we uit kunnen kiezen.

De heer **Bierens** (VVD). Dat doe je toch bij het vaststellen van de beleidsnota, waar alle financiële consequenties in zicht zijn?

De heer **De Kaart** (PvdA). Ja, maar als je het inderdaad op de korte termijn wilt regelen – we praten nu over de periode van voor de concessieverlening – kan het natuurlijk ook tussendoor worden behandeld. Wij zouden die afweging graag bij de Voorjaarsnota willen maken. Op dat moment bepalen we onze keuze voor wat we doen tot 2015.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Maar de beleidsnota komt in de eerste helft van 2013, zo heb ik begrepen.

De heer **De Kaart** (PvdA). Dan kan die inderdaad gelijk meegenomen worden. De heer Van Dijen zegt wel dat het de motie van de SP is die in het verleden geblokkeerd is, maar de PvdA heeft in november 2011 een motie ingediend, die ingetrokken is vanwege een toezegging van de gedeputeerde die tot op dit moment niet is nagekomen. We willen het nu aan een termijn binden van juni 2013.

De heer Van Heukelom (GS). Ik ga er niet over, maar het komt in de beleidsnota. Als de heer De Kaart het eerder wil dan 2015, is het een ander verhaal. Dan moet er namelijk gewoon geld bij. Ik wil graag kijken wat de landelijke overheid doet en wat wij in 2015 kunnen doen. Maar goed, ik zal er in ieder geval voor zorgen dat de Staten daar schriftelijk over worden geïnformeerd. Ik hoor van een commissiemedewerker dat nu al tien lijnen zijn aangepast.

Ik heb ook bericht gekregen over de ambassadeurs, namelijk dat wij in 2010 2100 en in 2012 2000 unieke 55+-ers hadden. De heer De Kaart is iets te negatief over het OV. Ik wil hem roepen om met mij de schouders eronder te zetten. De concessie Zeeland is moeilijk, maar we doen ons uiterste best en we mogen nooit tevreden zijn.

De heer **Van Geesbergen** (VVD). Voorzitter. Wij zijn dit verhaal ingegaan met de Start- en kadernotitie als uitgangspunt. We kennen het karakter van een dergelijke notitie. De gedeputeerde is volop bezig om daar samen met zijn mensen beleid van te maken, maar ook om dat beleid zodanig te onderbouwen dat het ook betaald kan worden. Wij zien nu echter allerlei moties en amendementen die financiële gevolgen hebben op een moment dat we nog bezig zijn om het ambitieniveau betaalbaar te maken. Principieel geven wij steun aan dat soort moties en amendementen. Ik moet er eerlijk bij zeggen dat de gedeputeerde ons echter ook een beetje in verwarring brengt door zijn toezeggingen. Ik noem in dit verband zijn toezegging om de motie op stuk nr. 6 mee te nemen. Bedoelt hij daarmee dat hij een hoofdstuk over senioren zal schrijven of een definitie van de doelgroep? Waar begint dat en waar houdt dat op? Wanneer ben je een senior met een lichte zorgvraag of een lichamelijke beperking? Dit is voor ons allemaal een beetje te algemeen en de gedeputeerde neemt dat verhaal wel mee naar de beleidsnota.

Om principiële redenen zullen wij deze motie dan ook niet steunen. Wij wachten gewoon af wat het beleidsplan inhoudt en de wijze waarop de diverse onderdelen zijn uitgewerkt. In de commissie hebben we de doelgroepen benoemd en er komt nu weer een doelgroep bij. Wij doen even niet mee. Dat is de reden en niet omdat wij niets met senioren hebben. Door de consistentie van eerst de bespreking van de Kader- en startnotie en straks volop de bespreking van het beleid, willen wij de discussie niet nu, maar op dat moment voeren.

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter. Ik ondersteun de lijn die zojuist door de heer Van Geesbergen is neergezet. Nu is er duidelijk input gegeven. De gedeputeerde heeft over een aantal onderdelen gezegd die te zullen meenemen. Die zien we dus in

de beleidsnota terugkomen. Dan vinden de uiteindelijke afweging en besluitvorming plaats. Het lijkt me erg onverstandig om nu al keuzes te maken en later te moeten constateren dat we het anders hadden moeten doen. Om die redenen gaan wij ook niet mee met deze moties en amendementen.

De heer **Van der Maas** (SGP). Voorzitter. Ik sluit mij aan bij de heer Van Geesbergen en de heer Beekman. Anderzijds moeten we ook beseffen dat we nu de kaders vaststellen. Ik begrijp dan ook wel dat sommige partijen van mening zijn dat als zij een punt willen maken, zij dat nu moeten doen. Dat is terecht. Gezien de beantwoording van de gedeputeerde dat hij bepaalde zaken meeneemt voor verder onderzoek, gaan wij niet mee met sommige moties en amendementen. Wij wachten het beleidsplan af, omdat wij er vertrouwen in hebben dat alles wat vanmiddag is besproken goed op het netvlies staat. Wij zijn er benieuwd naar wat we uiteindelijk met de beschikbare middelen kunnen doen.

Ik heb nog een vraag aan de PvdA ten aanzien van de motie op stuk nr. 4. Wat gaat de PvdA nu precies met die motie doen? Wordt zij straks toch nog in stemming gebracht?

De heer **De Kaart** (PvdA). Voorzitter. Op alle drie moties zijn door de gedeputeerde toezeggingen gedaan. Dan lijkt het helder om deze moties in te trekken en er eventueel op te kunnen terugkomen. Op dit moment zijn er echter toezeggingen gedaan door de gedeputeerde.

Mevrouw **Meulenberg** (CDA). Voorzitter. Ik kan hier veel woorden aan spenderen, maar dat doe ik dus niet. Wij sluiten ons aan bij de vorige sprekers, te weten de heren Van der Maas, Beekman en Van Geesbergen. Wij komen erop terug bij de behandeling van de beleidsnotitie.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. De discussie neemt een merkwaardige wending. Als een aantal fracties meent dat je je mening niet meer door middel van een motie mag worden ingebracht ... Ik spreek niet over amendementen.

De **voorzitter**. Het gaat ook over amendementen!

De heer **Harpe** (GL). Nee, het woord "motie" werd ook genoemd. De vertegenwoordiger van de SGP-fractie noemde het woord "motie". Dat is de mening van de fractie, maar als in de toekomst over startnotities of kadernotities geen moties meer kunnen of mogen worden ingediend, is dat wel heel merkwaardig.

De **voorzitter**. Mijnheer Harpe, u gaat toch over uw eigen moties?

De heer **Harpe** (GL). Jawel, maar ik wil het standpunt van deze fracties niet onderschrijven. Ik vind dat heel merkwaardig. Een amendering van het voorstel is iets anders, maar je mag je mening middels moties uitspreken. Het moet niet zo zijn dat wij een kadernotitie niet meer kunnen bijstellen middels moties. Dat is echt van de gekke.

De **voorzitter**. Alle fracties gaan over hun eigen opvattingen. Ik stel voor dat wij gewoon doorgaan.

De heer **Van der Maas** (SGP). De heer Harpe heeft een punt gemaakt. Ik heb vooral amendementen bedoeld. Op het punt van moties ben ik iets te ver gegaan.

De heer **Harpe** (GL). De heer Van der Maas is een heer.

De heer **Van Geesbergen** (VVD). Ik heb behoefte aan duidelijkheid over motie 4. De heer De Kaart heeft gezegd dat hij die motie intrekt omdat de gedeputeerde toezeggingen heeft gedaan. Kan hij die toezeggingen herhalen?

De heer Van Heukelom (GS). Er is discussie over het MBO. Er wordt mij gevraagd een aantal scenario's te onderzoeken voor een kortingskaart of gratis kaart voor deze MBO-studenten. Ik heb dat overigens al eens eerder gedaan en ik kom daarmee terug. Ik zal kijken wat de gemeenten daarvan vinden. Ik zal overleggen met de gemeenten en de vervoersbedrijven. Die hebben ook allemaal een mening over de MBO-kaart. Met die scenario's kom ik terug. De MBO-kaart staat landelijk, provinciaal en regionaal onder druk. Als de overheid zegt dat de OV-chipkaarthouders geen recht op kinderbijslag hebben en de MBO'ers wel, dan heb ik een ander verhaal te vertellen. Ik zal de scenario's opzetten voor zover ik die ken.

In stemming komt het Statenvoorstel aanbevelingen rapport Rekenkamer Zeeland over aanbesteding OV-concessies (SGR-38).

Het Statenvoorstel wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat het voorstel met algemene stemmen is aangenomen.

De **voorzitter**. Wij komen nu bij het Statenvoorstel Start- en Kadernota Openbaar Vervoer (E&M-070).

In stemming komt amendement 7 van de SP.

Het amendement wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de SP, GL en Natuurlijk Zeeland voor het amendement hebben gestemd.

In stemming komt amendement 8 van de SP.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de stemmen staken. Het amendement komt in de volgende vergadering opnieuw in stemming.

In stemming komt het Statenvoorstel Start- en Kadernota Openbaar Vervoer (E&M-070).

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Hiermee wordt het amendement aangehouden, omdat de stemmen staken. Nu gaan wij wel het voorstel in stemming brengen. Gelet op de vorige discussie over DELTA, vraag ik mij af of dit juist is.

De **voorzitter**: Dat is een terechte vraag. Dan moeten wij over het voorstel ook in een volgende vergadering stemmen. Tot 15 maart 2013 duurt te erg lang. Daarom zullen wij in de vergadering van 8 februari over het amendement op stuk nr. 8 stemmen.

De heer **Bierens** (VVD). Het gaat om een tekstuele wijziging in een concessie. De gedeputeerde kan toch gewoon verder gaan met zijn voorbereidende werkzaamheden? Wij gaan het toch niet anderhalve maand ophouden als wij snel aan het OV willen werken? Dat is zonde.

Mevrouw **Van Unen** (SP). De heer Bierens kan ons redden en voor het amendement stemmen.

De heer **Bierens** (VVD). Ik heb u al de hele ochtend gered.

De **voorzitter**. Ik denk dat wij het erover eens zijn dat de gedeputeerde moet beginnen met zijn gewaardeerde werkzaamheden. Dan kunnen wij op 8 februari 2013 hierover stemmen.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Kan het dictum niet worden gesplitst, zodat wij stemmen over hetgeen waarover wij het eens zijn?

De **voorzitter**. Ik vind dat ingewikkeld.

De heer **Bierens** (VVD). Het kan de volgende keer ook via een initiatiefvoorstel. Dan maak je hiervan een initiatiefvoorstel en dan komt dat bij de nota die wij nu vaststellen.

De **voorzitter**: Ik vraag de gedeputeerde in hoeverre dit amendement de werkzaamheden wijzigt. Dan kan hij gewoon aan de slag en hoeft hij niet te wachten tot 15 maart 2013.

De heer Van Heukelom (GS). Ik ben wel bang, want ik moet zonder goedkeuring aan de slag. Als dit de nieuwe werkwijze wordt, akkoord.

De **voorzitter**: In het amendement dat de staking van stemmen heeft teweeggebracht, wordt gevraagd om toe te voegen dat een uitgebreide evaluatie plaatsvindt na drie jaar.

De heer **Bierens** (VVD). Om de vijf jaar

De **voorzitter**: Om de vijf jaar? Dat is een lange tijd.

De heer **De Kaart** (PvdA). Volgens mij is er een toezegging van de gedeputeerde. Die evaluatie is al toegezegd.

Mevrouw **Meulenberg** (CDA). Ja, dat heeft hij toegezegd.

De heer Van Heukelom (GS). Ja, dat heb ik toegezegd, want dat is door alle partijen gevraagd.

De heer **Bierens** (VVD). Een besluit kan niet worden gewijzigd via een toezegging. Wij moeten het zuiver houden.

De heer **Van Geesbergen** (VVD). Als de SP dit amendement intrekt, komt er een volledige tweede kans wanneer wij het beleidsplan vaststellen en bepalen of het er wel of niet in staat. Dan kan het amendement ook worden ingediend en dan kunnen wij dit vandaag vaststellen. Wij zijn hier om te besturen, want dit komt ook op televisie, zo beseft nu.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Mag ik een tegenvoorstel doen? De gedeputeerde heeft er geen bezwaar tegen. Waarom hebben de coalitiepartijen dat wel?

De **voorzitter**: Het is het verstandigst dat het amendement opnieuw wordt ingediend bij de beleidsnota. Daar kun je echt iets veranderen en dan is een amendement een prima instrument. Het amendement van de SGP is zojuist uitgezonderd op voorstel van GroenLinks, dus die is er ook sterk voor dat er niet gestemd wordt. Bij de beleidsnota kan het amendement dan nogmaals worden ingediend.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Misschien staat het er dan al in. Wij trekken het amendement in op voorwaarde dat dit wordt meegenomen.

De **voorzitter**. Het amendement op stuk nr. 8 is ingetrokken.

In stemming komt het Statenvoorstel Start- en Kadernota Openbaar Vervoer (E&M-070).

Het voorstel wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer, dat de fractie van de SP tegen dit voorstel heeft gestemd.

In stemming komt motie nr. 6 van de SP.

De **voorzitter**. Ik stel in verband met belangenverstrengeling voor dat alle senioren de zaal verlaten.

De motie wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PVV, Natuurlijk Zeeland, de PvZ, het CDA, de PvdA, GroenLinks-fractie en de SP voor de motie hebben gestemd.

24. Kadernota Leefbaarheid 2013-2016 (SBO-071A)

De heer **Haaze** (PVV). In de Agenda Leefbaarheid en Bevolkingsontwikkeling wordt een beperkt aantal opgaven geselecteerd waarop de provincie extra inzet kan en wil leveren. Het college richt zich op economische ontwikkeling met behoud en versterking van de ruimtelijke kwaliteiten en de leefbaarheid. Het provinciebestuur als regisseur van een regionaal ruimtelijk economisch beleid, inclusief cultuur. Een taakinvulling gericht op een provinciale kerntaak. Gemeenten zijn immers verantwoordelijk voor het sociaal beleid.

Het college is de mening toegedaan dat Zeeland door haar schaal, lage bevolkingsdichtheid en eilandenstructuur anders is dan de meeste andere provincies. De dertien gemeenten zouden onderling zeer verschillend zijn, aldus het college. Door genoemde kenmerken is er wat het college betreft binnen het kader van het ruimtelijk economisch beleid op bovenlokale maatschappelijke thema's ook een rol voor het provinciebestuur weggelegd. Maar, zo zeggen GS, zorg en welzijn behoren niet tot de kerntaken. Die mening deelt de PVV volledig. Zorg en welzijn zijn geen kerntaken van de provincie. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor het sociaal beleid.

Het college is van mening dat de provinciale rol moet worden ingevuld door denkkraft, netwerk en expertise in te zetten. De PVV vindt dat zulks vanuit de rol van regisseur moet. Is de gedeputeerde met ons van mening dat de inzet van de provincie zich dient toe te spitsen op de taak van regisseur en niet op de inhoud, dus echt op de uitvoering van de regierol?

Zoals ik al opmerkte, is het nog maar de vraag of de Zeeuwse gemeenten onderling zeer verschillend zijn. De PVV is van mening dat er veel overeenkomsten zijn tussen de Zeeuwse

gemeenten. Is de gedeputeerde van mening dat gemeenten zitten te wachten op bemoeienis van de provincie met taken die typisch gemeentelijke taken zijn, zoals het sociaal beleid? Als gemeenten verantwoordelijk zijn voor het sociaal beleid, zorgen zij ervoor dat zij voldoende kennis in huis hebben. Als dat niet het geval is, organiseren zij die kennis. De laatste tijd zien wij, ook in Zeeland, dat er meer en meer samenwerking wordt gezocht tussen de Zeeuwse gemeenten. Vragen die daarbij spelen, zijn: hoe organiseren wij denkkracht, hoe maken wij gebruik van het netwerk en hoe gaan wij om met de benodigde expertise.

De PVV is van mening dat, als denkkracht, netwerk en expertise over de inhoudelijke kant van het sociaal beleid gaan, dit bij de gemeenten ligt. De provincie dient juist de regierol op een goede manier in te vullen, de regie op het proces.

De kosten zouden volgens de startnotitie in de kadernota in beeld worden gebracht. In het begeleidend schrijven staat echter dat de financiële consequenties nader worden uitgewerkt in de beleidsnota. Ik vraag de gedeputeerde of dat nog niet bekend was toen de startnotitie werd gemaakt.

De heer **Babijn** (CDA). De CDA-fractie was al niet al te enthousiast over de startnotitie. Naar onze mening werd er te weinig ingezoomd op specifiek Zeeuwse onderwerpen voor wat de leefbaarheid betreft. Dat hebben wij proberen te onderbouwen aan de hand van een aantal beleidsdocumenten, zoals Op Pad, het Convenant Bevolkingsontwikkeling en thema's van het Zeeuwse lobbydossier. De kadernota, die wij op een wat vreemd moment hebben ontvangen, heeft dat gevoel bevestigd.

Ik begin met de positieve punten. Wij vonden het positief dat er naar onze fractie is geluisterd en dat nu in het dictum een link wordt gelegd met de uitvoering van Op Pad en het Convenant Bevolkingsontwikkeling. Wat de inhoud van de kadernota betreft, kunnen wij ons vinden in de argumentatie in de eerste vier hoofdstukken, vooral in hoofdstuk 4, waarin de integraliteit met andere nota's uitvoerig uit de doeken wordt gedaan, alsmede de verschillende rollen die de provincie heeft. Ook het deel over de verbeelding en de drie overlappende aandachtsgebieden wonen, werken en leven onderschrijven wij.

Vanaf hoofdstuk 5 wordt het echter een zo algemeen, weinig concreet en weinig specifiek Zeeuws verhaal dat de CDA-fractie er moeilijk mee uit de voeten kan. In de commissie bleek dat dit niet alleen bij de CDA-fractie het geval was. Het werd er allemaal niet duidelijk op. Luister de bandopname maar eens na. Ik heb dat tweemaal gedaan en ik vond het verwarrend. Een hoop omhaal van woorden. Na de toelichting van de gedeputeerde bleef toch een vraag hangen. Mijn collega van de SGP vroeg "en dus?"

Om nu tot een afgewogen kaderstelling te komen, zijn vooral de zes geformuleerde doelstellingen van belang en de vraag of de kaders dat goed hebben vormgegeven. Ik heb het Statenvoorstel met de thema's en doelstellingen maar eens naast de tien uitgangspunten van Op Pad gelegd en hetzelfde gedaan met de thema's en de problematieken van het convenant en de thema's van leefbaarheid van het Zeeuwse lobbydossier. Dan valt op dat de in het Statenvoorstel geformuleerde doelstellingen erg eng en algemeen zijn geïnterpreteerd, samengevat of gewoon niet zijn opgenomen.

Een voor ons cruciale vraag aan de gedeputeerde blijft dan ook waarom de uitgangspunten, de argumentatie en de onderbouwing van de hoofdlijnennotitie Op Pad, het convenant en de thema's uit het Zeeuwse lobbydossier niet in deze nota zijn gebruikt, toegespitst op de Zeeuwse situatie. Dat was een consistente lijn geweest. Voor de Staten zou een dergelijke formulering van de kaders veel duidelijker zijn geweest. Dan hadden wij tevens kunnen aangeven wat de rol van de provincie is en welke onderwerpen passen bij het Zeeuws bestuurlijk profiel die tot de kerntaken van de provincie behoren als het bovenlokaal sociaal maatschappelijke thema's betreft. Nu lijkt die verbinding in een aantal situaties te ontbreken.

Alvorens deze kadernota als een tot de verbeelding sprekende en inspirerende Agenda Leefbaarheid kan worden omschreven, zijn er voor onze fractie nog een aantal stappen te gaan. Onze fractie is niet al te enthousiast over de kadernota. Afhankelijk van de beantwoording zullen wij al dan niet instemmen met de kadernota.

De heer **Werkman** (VVD). Leefbaarheid, een gespreksonderwerp in onze samenleving waarover ieder zijn of haar gedachten heeft. Bij het voorbereiden van mijn bijdrage kwam ik een treffend citaat tegen: "Leefbaarheid is alles en daarmee is het niets." Leefbaarheid is zo breed dat je er niets mee kan. Het is als het woord "gelukkig": iedereen streeft ernaar, maar het betekent voor iedereen iets anders. Zonder specificering is het inhoudsloos. In onze bijdrage aan de Startnotitie Leefbaarheid hebben wij eerder aangegeven dat de probleemstelling en relevante ontwikkelingen goed belicht zijn voor de verdere uitwerking. Hier ligt een kadernota met kaders ter uitwerking in de komende beleidsnota.

De VVD-fractie constateert dat het een kadernota met specificering, maar zonder al te veel focus is. Om in de lijn van het CDA te blijven: de hoofdstukken 1 tot en met 4 geven wat ons betreft een goede samenvatting, maar in de hoofdstukken 5 en 6 zien wij te weinig focus terugkomen. Het is naar onze mening erg algemeen. Nu is het wel een kadernota, maar toch. Is de gedeputeerde het eens

met de VVD-fractie dat de focus enigszins ontbreekt? En, zo ja, wat gaat de gedeputeerde hieraan doen en dan met het oog op de beleidsnota? Zo nee, hoe ziet de gedeputeerde het dan?

Ik kom nog even terug op de focus en geef een tweetal voorbeelden uit de Kadernota. Er wordt gesproken over wonen en zorg, doelstelling 2 op bladzijde 13. Wellicht kan de gedeputeerde een tipje van de sluier lichten waar dan die focus ligt. Naar onze mening worden wonen en zorg algemeen omschreven. Wat valt er onder zorg, om maar eens wat te noemen? Neemt de provincie de rol van aanjager op zich? Wij horen het graag.

Een ander voorbeeld is het tijdenbeleid, de combinatie van werk en privé. In de commissie heb ik daar ook al wat over gezegd. Wij vragen ons hardop af of dit wel thuishoort in de Kadernota Leefbaarheid.

Bij de Startnotitie hadden wij reeds aangegeven dat wij ook bij de Beleidsnota graag duidelijkheid krijgen over wie waarover gaat en wat gaat doen. We staan positief kritisch tegenover deze kadernota en realiseren ons ook in welk tijdsplan deze kadernota tot stand is gekomen.

De heer **Hageman** (PvdA). Voorzitter. De beleidscyclus met betrekking tot de totstandkoming van deze nota verliep rommelig. Voordat de Startnotitie kon worden besproken, lag er al een kadernota en daarnaast werd dit proces ook nog doorkruist met het aannemen van het Statenvoorstel Dualisme beleidscyclus met criteria voor verschillende nota's die deel uitmaken van die cyclus. Wanneer we die startnotitie en de Kadernotitie Leefbaarheid langs die meetlat van nieuwe afgesproken criteria zouden leggen, ontbreekt nog een en ander, zoals verschillende oplossingsrichtingen, concrete doelstellingen en een begroting. Maar laten we die nieuwe meetlat nog niet hierop betrekken en tussentijds de spelregels veranderen. We willen ons wel focussen op wat er volgens de PvdA-fractie in de beleidsnota Leefbaarheid, die voor de zomer zal verschijnen, zou moeten staan. Dat wil ik doen aan de hand van het doorlopen van de zes doelstellingen die in de kadernota worden genoemd.

Het domein wonen wordt in de kadernota vooral benaderd vanuit het aanbod van woningen en vergroening van de woonomgeving, onder verwijzing naar het omgevingsplan. Maar er staat veel meer in het omgevingsplan. Onder het kopje "Eerst de omgeving en dan het gebouw", dat na het amendement van de PvdA in het omgevingsplan is opgenomen, gaat het niet alleen om groen maar ook om stenen en de manier waarop je het land inricht. Doelstelling 1 in de kadernota gaat alleen over functioneel groen en wordt veel te iel omschreven. De focus dient niet te liggen op meer groen en blauw in de wijk, maar juist op een

analyse en visie op de omgeving, zodat je vervolgens identiteit en samenhang gaat creëren met wat je opnieuw gaat bouwen of herstructureren. Daar kunnen groen en blauw bij passen, maar dat zal dan ook moeten blijken uit de analyse van de omgeving en niet andersom. We zouden deze doelstelling dan ook meer analoog aan het omgevingsplan uitgewerkt willen zien. Wij zijn benieuwd naar de reactie van de gedeputeerde daarop.

Bij doelstelling 2 – wonen en zorg – zouden wij graag een nadere uitwerking zien van de ICT-toepassing op dit gebied. Dan gaat het om domotica, beeldverbindingen en/of slimme sensoren in huizen, en dergelijke, die langer zelfstandig wonen van zorgbehoevenden kunnen bevorderen, maar ook het gebruik van digitale cliëntdossiers, waarmee zorgaanbieders hun zorg beter en op elkaar kunnen afstemmen. Die behoren hier ook toe. Juist vanwege de genoemde kanteling in de zorg bieden ICT-toepassingen ook mogelijkheden voor meer zelfstandigheid en samenwerking.

Doelstellingen 3 en 4 onderschrijven wij in principe, maar we hebben er wel wat vraagtekens bij. De doelstellingen benaderen de economie vanuit de mens, maar zou dat niet altijd het geval moeten zijn bij integraal beleid? De mens wordt immers beïnvloed door de ruimte, economie en door andere mensen en staat daarmee in feite midden in de duurzaamheidsdriehoek. Is het daarom niet logischer om deze doelstellingen vanuit de economische agenda te benaderen dan vanuit leefbaarheid? Graag krijg ik de visie van de gedeputeerde hierop.

Hetzelfde geldt overigens voor doelstelling 6, het beleid voor OV.

Ik kom op het voorzieningenniveau, doelstelling 5. De fractie van de PvdA vindt de analyse hier wat mager. Wij hebben inderdaad basisvoorzieningen, lokale voorzieningen en regionale voorzieningen, maar waar willen we wat nu behouden of ontwikkelen? Er wordt wel eens gezegd dat elk dorp op weg is naar een woondorp – wat eveneens betekent dat niet elk dorp noodzakelijkerwijze alle basisvoorzieningen moet hebben – maar wat dan wel, en hoe? Daar wordt in de Kadernota niet wezenlijk op ingegaan. Als dit zou betekenen dat meer voorzieningen in de steden geconcentreerd zouden moeten worden, hoe zorgen we er dan voor dat die steden en voorzieningen bereikbaar worden dan wel blijven? Ten slotte zien we regionale voorzieningen en overheid een trek naar buiten Zeeland maken. Wat gaan we daaraan doen? Wat betekent dat in het licht van de discussie over de nieuwe landsdelen en grotere provincies? Daar wordt in de Kadernota niets of nauwelijks iets over gezegd, terwijl dit toch ook de kern van leefbaarheid in Zeeland raakt. Ziet de gedeputeerde kans om dit nog nader uit te

werken in de beleidsnota? Met alleen regionale masterplannen voor het voorzieningenniveau red je het niet.

Dan is er nog een punt dat we gemist hebben bij de doelstellingen en dat is dat we in een ontwikkeling zitten van de verzorgingsstaat naar participatiemaatschappij. Dat is een belangrijke ontwikkeling, waar we middenin zitten. Die ontwikkeling doe je niet met een druk op de knop. Wat gaat het college hieraan doen? Kunnen we dat ook terugzien in de doelstellingen van de beleidsnota? Krijgt dat nog een plek, dat wil zeggen om mensen te kunnen laten participeren?

Kortom, leefbaarheid is een breed begrip. Het omvat alles wat te maken heeft met de mens en zijn omgeving, in wezen haast alles waar het provinciale beleid zich op richt. In de Leefbaarheidsnota zien we vooral een focus op het sociaal-maatschappelijke domein. Raakvlakken met het ruimtelijk en economisch beleid worden wel genoemd, op een enkel deel uitgewerkt, maar op andere delen weer volstrekt niet. Enige logica hierin hebben wij nog niet kunnen ontdekken, maar misschien kan de gedeputeerde ons hier meer inzicht in verschaffen. Dat geldt eveneens voor het voornemen om de Leefbaarheidsnota te bekijken door de bril van Land in Zee. De exercitie had eigenlijk al bij de Startnotitie moeten plaatsvinden, maar dit gaat nu in een later stadium van de beleidsontwikkeling gebeuren. We zijn er benieuwd naar wat de gedeputeerde daarvan verwacht. Misschien kan hij een tipje van de sluier lichten. Kunnen we nog verrast worden als hij die analyse pleegt?

We zijn positief over de integrale invalshoek die het college kiest, alleen dient deze volgens ons concreter te worden uitgewerkt. Waar gaan we bijvoorbeeld de genoemde 7 ton voor inzetten en hoe kunnen leefbaarheidsdoelen ook bevorderd worden vanuit andere beleidsnota's? Dat zal toch beter tot uitdrukking moeten komen in de Beleidsnota.

De heer **Aalfs** (D66). Voorzitter. Leefbaarheid is een belangrijk onderwerp, maar dat betekent niet dat belangrijke onderwerpen met een grote lading papier afgedekt en gerealiseerd kunnen worden. Het stuk zelf is nogal wazig en abstract. Inhoudelijk kan ik ervan zeggen dat ik het met de PVV eens ben dat het gros van de deelgebieden die onder "leefbaarheid" vallen tot de gemeentelijke taken behoren en niet tot de provinciale. Sterker nog, leefbaarheid is bijna geen kerntaak voor onze provincie.

Betekent dit dat je er helemaal niets aan moet doen? Nee, zo is het ook weer niet. Maar het betekent wel dat er dus elementen in gehaald worden die er wat ons betreft helemaal niet in thuishoren. Dan ben ik het met het CDA eens: alles

van 5 en 6 kan eruit. Er kan nog wel wat meer uit, maar dat mag het college verder uitzoeken.

D66 houdt niet van veel proza. Dit stuk is al zestien bladen tekst en straks staat ons nog veel meer te wachten. Ik vraag mij af of wij niet in plaats van naar een beleidsnota Leefbaarheid naar een beleidsnotitie Leefbaarheid moeten, die misschien twee bladzijden tekst A4 heeft om met name de financiering voor Scoop, Sport Zeeland en het afbouwende Klaverblad te organiseren. Houd het simpel! Zoals het er nu voorligt, met beleidsvoornemens met een dergelijke volume, hoeft niet voor ons.

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter. Ik probeer aan te sluiten bij wat al gezegd is. Wat betreft de concretisering ben ik heel benieuwd naar de beleidsnota, want het is lastig om een helder beeld te krijgen van wat we daadwerkelijk gaan doen.

Ik wil er twee punten even uitlichten. Ik dacht even dat de heer Hageman er wat dieper op zou ingaan, maar hij had het over de vertaling van Land in Zee. Ik las "van introvert naar extravert" en ik vroeg me af of alle Zeeuwen niet op cursus moeten. Ik ben benieuwd. Wat heeft dat voor impact op deze nota?

Op pagina 16 wordt een aantal kenmerken voor uitvoeringsprojecten gegeven. Ik wil daar uitdrukkelijk de aandacht voor vragen in de aanloop naar de beleidsnota. Ik kan er prima mee leven, maar naar mijn mening moet er een vijfde punt bij en dat is naar aanleiding van wat we de afgelopen jaren hebben gezien. Projecten worden gezamenlijk opgezet en er is ook draagvlak voor. Maar als het een succes wordt en het project ten einde loopt, is het de vraag wie er verder mee gaat. Dan ontstaat een discussie, want de gemeente zegt dat de provincie niet wil meebetalen en de provincie zegt dat de fase van een proef voorbij is en dat de gemeente het moet overnemen. Om die reden wil ik het vijfde punt toevoegen, namelijk dat vooraf al helder gemaakt wordt wanneer een project een succes is en wordt voortgezet en wie het op dat moment betaalt. Als je dat aan de voorkant helder maakt, voorkom je dat je iedere keer projecten opzet waar veel tijd en energie in wordt gestoken, maar dat zij vervolgens doodbloeden omdat men voor de financiering naar elkaar zit te kijken. Ik krijg daar graag de aandacht voor. Ik zou het een exit-strategie willen noemen.

De heer **Van Burg** (SGP). Voorzitter. Ik wil graag verder gaan waar collega Babijn was gebleven. In de commissie heb ik een heel korte bijdrage geleverd: "En dus?" Het was voor mij niet helder waar deze Kadernota over ging.

Daarna is er een antwoord gekomen van de gedeputeerde. Ik heb erbij gezegd, dat dit in de Kadernota moest worden opgenomen. Dat gaat natuurlijk niet meer, maar het was wel helder voor

mij. Of mijn vraag ook helder was, moeten wij nog horen want de gedeputeerde heeft bij de Startnotitie gezegd mijn vraag niet te begrijpen. Bij de bespreking van de Kadernota begreep hij mij ook nog niet, maar in de uitleg kwam er in ieder geval voor mij een hoop helderheid.

De heer **Babijn** (CDA). Ik begrijp dat de heer Van Burg van dezelfde doelgroep is en het wel begrijpt. Ik kon het echt niet begrijpen. Luister de band eens na en hoor hoe warrig dat verhaal was.

De heer **Van Burg** (SGP). Ik zal proberen het uit te leggen. Ons probleem met deze Kadernota is dat er veel dingen in staan. De heer Hageman heeft zelfs gesproken over een visionair verhaal. Hij was lovend. Daar moet iets in zitten. Ik heb geprobeerd te kijken waar het over gaat. Deze notitie gaat over verbindingen die de provincie probeert te leggen op allerlei beleidsterreinen om de mens, de burger nog in beeld te houden. Dat is mijn interpretatie van wat er in deze 16 pagina's proza staat.

Ik heb gevraagd om dat concreet te maken en wat er op diverse beleidsterreinen wordt gedaan. Er is immers geen groot budget voor leefbaarheid. Op diverse beleidsnota's zal deze gedeputeerde hard zijn best moeten doen om iets bij zijn collega's voor elkaar te krijgen. Mijn vraag is simpel: hoe doet hij dat en wat gaat hij daarmee bereiken? Met welke partners, gemeenten en andere overheden gaat hij dat doen? Er is nauwelijks geld, dus moet je concreet maken wat je wilt bereiken en hoe je dat gaat doen.

In de toelichting heeft de gedeputeerde volgens mij gezegd dat hij dat in de beleidsnota gaat verwerken. Misschien zijn daarvoor geen 16 pagina's nodig en is anderhalf A4'tje ook prima. Bij weinig geld hoort immers niet zoveel tekst. In de tweede termijn verwacht ik ook niet veel tekst nodig te hebben, maar dat hangt af van het antwoord van de gedeputeerde.

Mevrouw **Van Unen** (SP). De SP-fractie heeft in de commissie al heel veel gezegd over deze nota. Ik ga dat niet herhalen en zal mijn betoog op enkele hoofdlijnen toespitsen. In deze Kadernota Leefbaarheid zetten wij de lijnen uit voor het beleid van de komende jaren. Het is duidelijk dat dit college kiest voor economie als belangrijkste trekpleister van Zeeland.

Ook de SP-fractie begrijpt dat banen een belangrijke factor zijn om mensen hier te houden en hierheen te trekken. Wij missen echter een oplossing voor de ontgroening. Waarom focussen wij niet op het hier houden van jongeren en het aantrekken van jongeren van elders? Dat zou heel wat problemen voor nu en voor de toekomst kunnen oplossen.

In de nota is een rol weggelegd voor Sport Zeeland. Komt de gedeputeerde vandaag met een

voorstel om Sport Zeeland tot die tijd in leven te houden of gaan wij tegen die tijd weer iets nieuws optuigen?

Deze Kadernota ademt de terugtrekkende overheid met alle ruimte voor de mobiele Zeeuwen. Wij missen een visie voor de mensen die niet zo mobiel zijn en voor wie het wel een probleem is dat alle voorzieningen in hun omgeving aan het verdwijnen zijn.

De heer **Werkman** (VVD). Mevrouw Van Unen zegt dat wij hierover uitvoerig hebben gesproken, maar in de commissie is de SP-fractie helemaal niet aan het woord geweest.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Ik was er niet, maar ik werd vervangen. Ik heb de bijdrage van mijn vervanger op papier.

De heer **Werkman** (VVD). In het verslag is er niets van terug te vinden. Daarom vraag ik ernaar.

De heer **Van Dijen** (SP). Misschien kan ik hulp bieden. Het gaat om de behandeling van de Startnotitie Leefbaarheid hier in de Staten op 25 november 2012.

De heer **Werkman** (VVD). Dank u. Dat is inderdaad een ander verslag.

De heer Van Heukelom (GS). In de commissievergadering hebben de bewoordingen van de CDA-fractie mij zeer geraakt. De fractie heeft op een niet mis te verstane wijze een oordeel gegeven over mijn warrigheid, over mijn vaagheid. Ik heb mij dat zeer aangetrokken. Ik ben naar mijn sparringpartner in dit dossier gegaan, Pieter Winsemius, die vanuit de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid daarover heeft gepubliceerd. Ik heb hem de nota gezonden en gevraagd of het een warrig en stom verhaal was. Hij antwoordde ontkennend. Hij kent Zeeland, hij kent de materie. Zo warrig is het dus niet.

Wel moeten wij nog nodig een activeringsklap op deze nota geven. Die mogelijkheid staat in het dictum en komt in de beleidsnota. Het gaat er bij mij niet in dat dit een warrig verhaal is. Het is hoogstens een dom verhaal. Er worden duidelijk keuzes gemaakt. Wij zeggen waarop het vorige beleid is gewijzigd. Wij nemen onze rol als regisseur en verbinder op. Het staat erin, maar ik ben het ermee eens dat het moet worden uitgewerkt.

De PvdA-fractie vraagt of een aantal zaken in de beleidsnota komt. Jazeker. Ik weet niet of dat op het aangegeven niveau zal zijn. Ik snap dat er een aantal ICT-toepassingen in moet. Er komt concretisering in met Zeeuwse voorbeelden. Dat hebben wij bewezen -- en daarom ben ik wel een

beetje pissig -- met de demonstratieprojecten die wij hebben gedaan. Die zijn allemaal voortgezet.

De heer Beekman zegt dat je het aan de voorkant moet regelen. Dat staat in onze subsidieregeling. Als men niet kan aantonen waar het geld naartoe gaat en wie verantwoordelijk is, krijgt men geen subsidie. Het project in Axel gaat gewoon door en dat wordt betaald door allerlei mensen.

De Europese Commissie zegt dat er in Europa een aantal gebieden is, onder andere Zeeuws-Vlaanderen en de "anticipeerregio" Schouwen-Duiveland, waar de problemen zo intens en diep zijn dat ze veel erger zijn dan een crisis. Wat hier staat, geef ik natuurlijk toe. Ik heb gedacht of wij geen activeringsklappen moeten geven. Zou je dan Wonen en Leven niet "inrichten" moeten noemen? Dat is immers actief. Werken en Leven zou dan "activeren" moeten zijn. Leefbaarheid, kwalitatief goed, betaalbaar en goede voorzieningen zijn dan "faciliteren". Dat zijn duidelijke termen die de burger aanspreken.

De opmerking van het SGP-Statelid dat het voor de burger moeilijk is om te lezen, is terecht. Wij zijn eigenlijk de verbinding. Je zou moeten overwegen om het algemene thema "Verbinding" te noemen. De situatie dreigt immers dat de burger niet wordt gezien, dat de instellingen, de gevaren en de mogelijkheden niet worden gezien. De aandacht moet zodanig zijn dat de mensen met ons via participatie aan de slag gaan in die gebieden. Wij hebben het Masterplan Voorzieningen en het convenant, een afsprakenstel die veel breder is dan wij hier neerzetten. Daar hebben wij laten zien dat wij met het Rijk en de gemeenten ijverig bezig zijn om in het kader van de leefbaarheid een aantal doelstellingen te verwezenlijken. Het maakt niet uit hoe die heten, maar ik ben het ermee eens dat het duidelijker en concreter moet. Een en ander komt in de beleidsnotitie te staan.

Het moet misschien ook Zeeuwer. Dat is de Land in Zee-methodiek. Dat is een methodiek om op een bepaalde manier niet de klagende houding aan te nemen, maar de activerende houding. Daarmee kan in een gezamenlijke prestatie van de Krimp een kans worden gemaakt, een kans voor kwaliteitsbehoud of kwaliteitsverbetering.

Den Haag heeft regelingen in het kader van onderwijs en zorg die totaal niet passen op dit gebied. Wij moeten de verbinder zijn, een soort VVV-kantoor van de overheid, om te laten zien hoe de band tot stand komt met Europa of met Den Haag. Dat is wat ik bedoel.

De heer Haaze zegt dat zorg en welzijn geen kerntaken zijn. Ik heb geschreven over het vestigingsklimaat. Dat is eigenlijk de grote opgave. Je kunt er niet onderuit dat onderwijs en ziekenhuiszorg, omgeving en cultuur belangrijk zijn. Dat wil niet zeggen dat wij alles gaan betalen. Wij moeten er wel iets van vinden en moeten soms ook

de regisseur zijn. Dat zijn wij afgelopen jaar ook geweest. Nu zijn wij in het Masterplan Voorzieningen ook de regisseur geweest.

Er is gevraagd of de gemeenten op mij zitten te wachten. Ja. De gemeenten willen een gezamenlijke aanpak en vragen of er een gebiedsregisseur is die alles overziet. De provincie kan daarin een heel goede rol spelen. Soms is dat op sociaal beleid, maar wij betalen niet. Soms heb je er een taak. De kennis bij de gemeenten groeit per dag. Door de grote decentralisatie zullen gemeenten moeten samenwerken.

Over de CDA-fractie heb ik misschien al genoeg gezegd. Het kwam uit mijn hart.

De heer **Babijn** (CDA). Ik vind dat wij objectief en zakelijk moeten spreken. Het woord "pissig" is geen term die hier in de Staten thuishoort. Ik heb de documenten genoemd en had verwacht dat de gedeputeerde op een rijtje zou zetten wat de doelstellingen zijn. Het betoog dat hij in de commissie hield, was wazig. Luister het maar na.

De heer Van Heukelom (GS). Dan neem ik dat woord terug.

De heer **Babijn** (CDA). De gedeputeerde zegt dat hij alles in de beleidsnota gaat opnemen. Ik had nog meer kunnen zeggen, maar dat heb ik niet gedaan. De CDA-fractie geeft een signaal af en vindt dit onder de maat. De gedeputeerde houdt een emotioneel betoog en dat is zijn goed recht, maar hij moet het wel netjes houden.

De heer Van Heukelom (GS). Daarover gaat de voorzitter en die heeft niet ingegrepen. Het komt wel uit het hart.

De heer **Babijn** (CDA). Ik spreek namens mijn achterban en mijn partij ook uit mijn hart. Ook een volksvertegenwoordiger spreekt uit het hart.

De heer Van Heukelom (GS). De heer Babijn moet afleren om voor mij te denken. Ik zeg hoe ik erin zit.

De **voorzitter**: Heren, kunt u overgaan tot de inhoud? De rest doet u maar in de wandelgangen.

De heer Van Heukelom (GS). De VVD-fractie zegt dat er meer focus moet worden aangebracht. Dat is terecht. Wij moeten meer praktische focus aanbrengen en meer Zeeuwse focus, zoals de CDA-fractie vraagt.

Er is een opmerking gemaakt over het tijdenbeleid. Bij de jeugdzorg zien wij dat de ontwikkelingen zo zijn dat je niet meer om 17.00 uur weg kan zijn. Er zijn maatschappelijke ontwikkelingen. Kijk maar naar Zweden, waar men in de jeugdzorg bij elkaar gaat zitten om afspraken te maken die dezelfde avond worden uitgevoerd.

De maatschappij vraagt soms andere tijden dan wij vroeger hebben verzonnen. Die flexibiliteit zou de oplossing kunnen zijn.

Ik moest de opmerkingen van de heer Hageman even op mij laten inwerken. In zijn algemeenheid kan ik zeggen dat ik die meeneem. Hij spreekt over functioneel groen en dat gaat veel dieper. Aan de andere kant hebben wij keuzes moeten maken. Het is de vraag of het analoog aan het omgevingsplan moet worden geschreven. Daar wordt gezegd: eerst de omgeving en dan het groen. Ik zal erover nadenken of ik dat in de beleidsnota kan meenemen.

De heer **Hageman** (PvdA). Wij zien juist kansen om verbindingen te maken tussen nota's. Als je alleen over functioneel groen spreekt, gaat het alleen om het voortzetten van een demonstratieproject. De inzichten zijn intussen al weer veranderd. Het gaat niet alleen om groen maar ook om de ruimtelijke structuur. Die heeft ook effect op de gezondheid van mensen.

De heer Van Heukelom (GS). Ik probeer aan te geven dat de heer Hageman nogal wat zegt. Ik wil dat verwerken in de nota maar kan nu nog niet zeggen hoe dat eruitziet. Ik vind het interessante gedachten en zal die meenemen.

De discussie over landsdelen en leefbaarheid is absoluut opportuun. Ik wil echter niet over landsdelen spreken.

De heer **Hageman** (PvdA). Ik heb gesproken naar aanleiding van wat is geschreven over het voorzieningenniveau. In dat kader moet men het bekijken.

De heer Van Heukelom (GS). Als de landsdelen er zouden komen, wordt het een belangrijk onderwerp. Wij zijn een van de weinigen, omdat wij hier in Zeeland leven, die de burgers en de gemeenten zien. Van sommige commissarissen in grote provincies weet men na tien jaar nog niet hoe die man heet. Dat zal ons niet overkomen. Onze kracht moet zijn om op deze schaal te verbinden, opdat de burger gezien wordt en merkt dat hij gezien wordt. Als hij niet wordt gezien, moeten wij ervoor zorgen dat hij wordt gezien en moeten wij hem de weg wijzen. Wij moeten initiatieven nemen.

De nota is te technocratisch en moet geactiveerd worden. Dan krijg je de verbindingen die moeten worden gelegd. Dat gaan wij doen, maar ik ben daar nog niet helemaal uit. Ik moet dat in de beleidsnotitie opschrijven. Daarbij hoort dan misschien wel de discussie over de landsdelen. De nota komt eraan. De eerste discussie daarover zal snel gevoerd worden. Het is een politiek moeilijk verhaal.

Er is gevraagd naar Land in Zee. Ik vind dat een methodiek om het te verbeelden op een manier

die niet klagerig, maar vol durf is, innovatief en reëel.

De D66-fractie gooit een aantal hoofdstukken uit de nota. Ik geloof dat de heer Aalfs niet van proza houdt. Misschien is hij een eenling in zijn partij en kan hij op een ledenvergadering eens vragen of zijn partij het met hem eens is. Ik neem de opmerking tot mij.

De heer **Aalfs** (D66). Ik heb geprobeerd te doorgronden wat de methodiek betekent. Kan de gedeputeerde concreet vertellen wat dit betekent. Wat maakt dit nu anders? Het 100% omdenken betekent "van introvert naar extravert". Ik kan mij niet voorstellen wat dat concreet voor deze nota betekent. Misschien kan de gedeputeerde een doorkijkje geven.

De heer Van Heukelom (GS). Ik neem als voorbeeld Waterdunen. Dat plan lag er na een lange strijd. Dan is het de vraag wat dat plan in de omgeving betekent als het gaat om natuur, recreatie en kustversterking. Hoe wordt het plan, waar heel Europa naar kijkt, uitgebeeld en verbeeld? Hoe wordt het bekendgemaakt? De experts van Land in Zee zijn er nu mee bezig. Degenen die het plan gemaakt hebben, de techneuten, hadden niet voor ogen hoe je dat verbeeldt. Hoe zet je dat neer als een landmark, waarvan iedereen zegt: hier gebeurt wat. Wij moeten proberen om de goede dingen die in Zeeland gebeuren, uit te venten. Er moet over gesproken worden aan diverse bestuursstafels. Dat doe je extravert. Dat is de methodiek van Land in Zee: het hele probleem anders benaderen en in de toekomst zetten. Ik hoop daarvan in de beleidsnotitie concrete voorbeelden te geven.

Wij hebben gezegd dat de jeugdparticipatie is gebleven. De hele nota wordt vanuit Jong Zeeland met jongeren geschreven. Zij doen in alle onderwerpen mee. Het heeft te maken met de kwaliteit van het onderwijs, met verbindingen, met studenten. Het is een breed verhaal. Wij zetten erop in. In de Economische Agenda moet dat onderwerp beschreven worden. De heer Hageman zei al dat wij moeten proberen die velden in de beleidsnotitie concreet te verbinden en te benoemen. Voor die opdracht sta ik.

De **voorzitter**. Dan gaan wij nu over tot de tweede termijn.

De heer **Babijn** (CDA). Ik vind het al heel wat dat wij hebben ingestemd met de Kadernota hoofdstuk 1 t/m 4. Ik heb geprobeerd het zakelijk te benaderen. Wij zullen instemmen met de Kadernota en wachten de beleidsnota af. De documenten Op Pad, het convenant, het Zeeuws lobbydossier hebben wij grotendeels gemist en wij hopen dat die terugkomen. Ik ga daarvan uit.

Vooral belangrijk is de rol van de provincie. In veel gevallen is dat de rol van belangenbehartiger en ik hoop dat de gedeputeerde daarmee doorgaat.

De heer **Werkman** (VVD). Het is goed om te horen dat er een praktisch focus en Zeeuws beleid in de beleidsnotitie zal komen. Wij wachten dat af. Voor de VVD-fractie is leefbaarheid meer dan alleen een goed vestigingsklimaat. Aspecten als woon- en leefklimaat, bereikbaarheid en goede voorzieningen, zorg, onderwijs, cultuur, sport, welzijn, veiligheid en oog hebben voor de mens in onze samenleving moeten zeker in de beleidsnota ruim aan bod komen. De VVD-fractie kan instemmen met deze startnotitie en ziet uit naar de beleidsnotitie met meer focus.

De heer **Hageman** (PvdA). In mijn bijdrage heb ik de zes kaders doorgenomen. Voor de kaders 1, 2 en 5 hebben wij concrete voorstellen gedaan. De kaders 3, 4 en 6 vinden wij meer iets voor een andere nota. Ik heb de gedeputeerde daar niet over gehoord.

De heer **Aalfs** (D66). De verbindende rol van de provincie bij leefbaarheid zal de D66-fractie zeker niet ontkennen.

De heer **Beekman** (CU). De gedeputeerde heeft al gezegd dat de exitstrategie wordt meegenomen. Ik ben blij om dat te horen, maar stel voor dat expliciet op te nemen.

De heer **Van Burg** (SGP). Ik heb de gedeputeerde begrepen. Hij gaat verbindingen aangeven tussen diverse beleidsnota's, ook van collega's, en daarin aangeven welke zaken met leefbaarheid te maken hebben, ook budgettair. Hij moet het dan wel concreet maken, zodat wij kunnen volgen waar het zweeft binnen de provincie. Er moet gezegd worden welk budget is bedoeld voor leefbaarheid, wat ermee wordt gedaan en wat de bijdrage van de gemeenten is. Dan krijg je een cement van de samenleving. Anders doet iedereen zijn ding, maar past het niet in het betonrecept.

De heer Van Heukelom (GS). De PvdA-fractie vraagt expliciet iets te zeggen over de doelstellingen 3, 4 en 6. Ik heb uitgelegd dat het tijdenbeleid een ontwikkeling is die alles te maken heeft met de ontwikkeling van de zorg en het maatschappelijk werk. Ik zal dat in de beleidsnota uitwerken met voorbeelden.

In stemming komt het Statenvoorstel Kadernota Leefbaarheid 2013-2016.

Het voorstel wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de PVV, Natuurlijk Zeeland, de CU, de SGP, de PvZ, de VVD, de PvdA, GroenLinks en CDA voor het voorstel hebben gestemd.

25. Statenvoorstel Land in Zee (E&M-076)

De heer **Haaze** (PVV). Voorzitter. De aanleiding voor Land in Zee is het realiseren van de in het collegeprogramma beschreven ambities. In de commissie Bestuur, Financiën en Welzijn heb ik de gedeputeerde gevraagd wat nut en noodzaak zijn en hoe het zit met de kosten van het toepassen of het hanteren van Land in Zee. Daarop heeft de gedeputeerde geantwoord. De PVV-fractie acht het college vrij om bij de uitvoering van het collegeprogramma de focus te laten bepalen door iets als Land in Zee. Het college heeft daarvoor geen instemming nodig van de Staten.

De PVV-fractie voelt er niets voor om, zoals GS in het voorliggende stuk vragen, daar waar mogelijk en relevant en zelfs bij iedere beleidsnota aan te geven of en zo ja op welke manier Land in Zee wordt gebruikt. Dat is volgens ons aan het college.

De heer **Van Gent** (VVD). Voorzitter. Rondom dit dossier is het wat mistig geweest. Het leek lange tijd onduidelijk wat wij met Land in Zee aan moesten, maar nu lijkt er toch land in zicht. Deze gedegen notitie maakt voor de VVD-fractie duidelijk wat GS precies voor hebben met Land in Zee. Het gaat in ieder geval veel verder dan alleen een promotiecampagne. De discussie wordt wat vertroebeld door degenen die Land in Zee zo strikt interpreteren. Er is als het ware onnodig veel ruis op de lijn.

De vraag die GS in het verleden hebben opgeworpen of Land in Zee aan PS moet worden voorgelegd, beantwoordt de VVD-fractie op basis van deze notitie met een stellig "ja". Dit concept, zo lezen wij, moet een mentaliteit of cultuur, een methode of uniforme werkwijze in het provinciewerk tot stand brengen. Dat is een interne aangelegenheid, die behoort tot de verantwoordelijkheid van GS.

Daarnaast wil Land in Zee ook een hulpmiddel zijn bij de vertaling van het collegeprogramma in het provinciaal beleid. Zodra het over beleid gaat, zijn volgens ons PS aan zet. De VVD-fractie is zich ervan bewust dat de uitgangspunten van Stuwende Krachten niet door alle partijen in de Staten worden onderschreven en dat daardoor niet alle collega's zich willen committeren aan Land in Zee. Voor onze fractie geldt dit bezwaar niet.

Bovenal ondersteunen wij de visie dat Land in Zee focus en samenhang in het provinciale beleid moet aanbrengen. De VVD-fractie is een

groot voorstander van focus, samenhang en integraal beleid. Onze fractie stemt dan ook in met beide voorstellen in de notitie.

In de notitie wordt het aanbod gedaan om Land in Zee te gebruiken voor de ontwikkeling van de Visie Zeeland 2040. Ik heb vernomen dat alle in het verleden opgestelde toekomstperspectieven hierin worden meegenomen, dus ook deze. Ik wil echter benadrukken dat Land in Zee een beperktere focus heeft dan Zeeland 2040, zowel in tijd als in perspectief, omdat het vooral wordt toegepast op de uitvoering van het collegeprogramma 2011-2015.

De heer **Aalfs** (D66). Voorzitter. Het collegeprogramma Stuwende Krachten is duidelijk en helder, of je het ermee eens bent of niet. Land in Zee daarentegen heeft in onze optiek een hoog abstractieniveau, gemeten ten opzichte van Stuwende Krachten. Toch heeft het college Land in Zee omhelst als de uitvoering of een deel van de uitvoering van Stuwende Krachten. De D66-fractie acht dat onjuist. Er is teveel discrepantie tussen beide documenten om een koppeling te rechtvaardigen. Ik noem een aantal punten.

In Stuwende Krachten lijkt het college zich erbij neer te leggen dat wij een eilandenstructuur hebben en dat wij als provincie daarnaar moeten handelen. Land in Zee spreekt ineens over "omdenken". Men moet het zien als een kans, een kracht voor Zeeland als geheel. Het rapport-Calon is daar niet vreemd aan. Stuwende Krachten gaat uit van efficiënt besturen en werken in de provincie. Land in Zee is een document met mooie plaatjes en prachtig fotowerk. Het initieert Identity Matching. Een methode toe te passen op thema en sector, MINT, ID Board en SWOT. Niet verwonderlijk dat 30 provinciale medewerkers moesten worden opgeleid voor deze methode.

Toegegeven: Land in Zee is geschikt voor marketing en om onze provincie vooral te promoten buiten Zeeland om daarmee toeristen en investeerders te lokken. Wij moeten echter niet onze eigen inwoners vergeten en toekomstige inwoners.

Stuwende krachten is een programma voor vier jaar, waarvan er al twee voorbij zijn. Land in Zee herbergt Zeeuws DNA en is geschikt om voor vele jaren de kwaliteiten van onze provincie over het voetlicht te brengen. Stuwende krachten is controleerbaar voor Provinciale Staten; Land in Zee is dat niet vanwege het abstractiegehalte, maar is ook nog een ander product.

De omhelzing van Land in Zee door het college is voor D66 niet duidelijk. Is Land in Zee een reclameartikel voor het college en moet het daarom tientallen keren worden aangehaald in diverse beleidsdocumenten? Ja, wij weten dat herhaling de kracht is van reclame, maar dat zegt nog niets van het product.

D66 vindt Land in Zee best geschikt voor een permanente campagne om Zeeland op de kaart te zetten, vooral buiten de provincie. Land in Zee voor het promotiekarretje van het collegeprogramma te spannen, vinden wij ongepast en onjuist. Stuwende Krachten en Land in Zee zijn verschillende grootheden. Stuwende Krachten is een politiek programma, terwijl Land in Zee een focus is. Wil het college de steun voor Land in Zee van D66 krijgen, dan zal het college beide grootheden moeten ontkoppelen.

De heer **Van Gent** (VVD). Ik heb een vraag aan de heer Aalfs. Hij zegt dat Land in Zee niet controleerbaar is vanwege het abstractiegehalte. Wat bedoelt hij daarmee? Bedoelt hij dat wij het abstractieniveau missen om dat goed te kunnen controleren?

De heer **Aalfs** (D66). Er staan geen criteria in en in Stuwende krachten wel.

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter. Land in Zee is een nadere uitwerking van Stuwende Krachten. Daarover heeft de ChristenUnie-fractie destijds gezegd dat er interessante aspecten in zitten, maar dat er ook accenten gelegd worden waar wij niet achter kunnen staan. Die mening herzien we nu niet.

De ChristenUnie-fractie ziet Land in Zee vooral als een bedrijfsmatig instrument om de neuzen dezelfde kant op te krijgen. Daar willen wij het dus ook vandaag maar op houden. In de praktijk betekent dit dat we sommige onderdelen van Land in Zee in de uitwerking kunnen steunen, maar dat dit met veel gebieden zeker niet het geval zal zijn.

Natuurlijk heeft het college het volste recht, en feitelijk zelfs de verplichting, om met nadere focus en richtlijnen voor de uitwerking van hun beleid te komen. De ChristenUnie-fractie ondersteunt een efficiënt en daadkrachtig bestuur, ook al hebben we soms een andere mening over de uitwerking.

Bij het opstellen van deze visie, zo meldt het college, heeft het "stakeholders" betrokken en dat is goed. Juist daarom vinden we het uitgesproken onhandig dat de Staten als stakeholder wat laat zijn geïnformeerd en weinig zijn betrokken bij de uitwerking. Reeds in diverse nota's en stukken zijn we de uitwerkingen en verwijzingen tegengekomen, terwijl wij er zelf hier nog niet over gesproken hebben. De heer Van Gent heeft al gezegd dat het goed is dat wij er nu over spreken, maar dat hadden wij eigenlijk eerder moeten doen.

Omdat de koppeling tussen het collegeprogramma Stuwende Krachten en Land in Zee heel nauw is, zullen wij iedere keer de beleidsnota's waarin Land in Zee terugkomt, op hun merites beoordelen. Als wij ermee kunnen

instemmen, gaan wij daarin mee, maar als dat niet het geval is, doen wij dat niet. Wij kunnen niet op voorhand zeggen dat wij ermee akkoord gaan, want dan komen wij met onszelf in conflict.

Het is bovendien van groot belang om bij de uitwerkingen en toepassingen van Land in Zee de doelen SMART te formuleren en de kosten en verantwoording traceerbaar en controleerbaar te maken. Anders wordt besluitvorming wel erg lastig.

Op de promotiecomponent zal ik bij het volgende agendapunt ingaan.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. Ik heb de nodige kritiek geuit op het proces voorafgaand aan het stuk dat voorligt. Ik heb die verwoord in de commissievergadering. Over het product zelf heb ik daar namens mijn fractie de loftrumpet gestoken. Ik zal dat niet herhalen.

Land in Zee verbeeldt het collegeprogramma en toont de methode om het onderscheidend vermogen van Zeeland, de kracht van Zeeland en het eigene van Zeeland duidelijk te maken en uit te venten. Wij zijn positief over het product. Ik kan mij aansluiten bij de bijdrage van de VVD-fractie.

Dit is voor ons geen promotiebeleid. Bij een volgend agendapunt zullen wij naar aanleiding van het Rekenkamerrapport ons standpunt over promotie en een eventuele notitie daarover inbrengen.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Na de eerste presentatie kon je je hoofd niet boven de schutting uitstekten of je werd om de oren gegooid met Land in Zee. Dan zat je weer met Land in Zee. Wij wisten niet wat het betekende. Daartoe doet het college nu een poging. De makke van dit soort termen is dat er van alles onder wordt geschoven en dat zo'n slogan te pas en te onpas wordt gebruikt. In menige beleidsnota telden wij 50 tot 60 keer "Land in Zee". Het gaat dan niet alleen vervelen, maar je gaat je afvragen waarover wij eigenlijk spreken.

De bedenkers van de kreet, de zenders, hebben bij Land in Zee misschien wel een associatie met Zeeland, maar hebben de ontvangers dat ook? Ik heb willekeurig een aantal mensen gevraagd waaraan zij denken als ik "Land in Zee" zeg. Ik heb geen antwoord gekregen, maar misschien heb ik de verkeerde mensen gesproken. Ik hoor graag van de gedeputeerde hoe zijn succesnummer luidt. Begrijpt iedereen meteen de woordspeling Zeeland is Land in Zee? Je moet oppassen dat zo'n term zich niet tegen je keert als je die tot vervelens toe gebruikt. Dat is gebeurd. Er worden grappen mee uitgehaald, zoals: stranden in zee, klanten in zee, landen in zee. Je kunt van alles bedenken. Men vindt een leuke kreet en vervolgens wordt er van alles bij bedacht als typisch Zeeuws.

De heer **Roeland** (SGP). GroenLinks in zee, bijvoorbeeld!

De heer **Harpe** (GL). Dat zou kunnen in het kader van het collegeprogramma. Ik keur dat direct goed, maar het stelt niets voor. De kreet wordt onderbouwd met een zwaarlijvig rapport. De indruk ontstaat echter dat het andersom is gebeurd. Een leuke vlag, nu de lading nog: zo zal het ongeveer gegaan zijn.

Associeert de ontvanger van de informatie de kreet "Land in Zee" direct met Zeeland? Het is gevaarlijk een kreet te gebruiken zonder het woord "Zeeland" of "Zeeuws" erin. "Er gaat niets boven Groningen" is helder en dat werkt.

Het is een managementtool voor GS. Neem mijn opmerkingen ter harte en doe er het beste mee. Ik kan er als Statenlid niets mee.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. Over Land in Zee kan de SP-fractie kort zijn. Het is een marketingconcept, dat is al vaker gezegd. Het is ons nog steeds niet duidelijk wat het uiteindelijk gaat kosten. Het is wel duidelijk dat het college ervoor kiest om Land in Zee te binden aan het programma Stuwende Krachten. Daarmee is het niet ons concept. Wij zullen dan ook tegenstemmen.

De heer **De Reu** (GS). Voorzitter. Gelet op de commissievergadering kan ik vandaag kort en bondig antwoorden. Het is niet nodig om te herhalen wat wij hebben gewisseld in de commissie. Ik dank degenen die hebben gezegd dat het qua procedure aan GS is. De heer Haaze zegt dat GS vrij zijn om dit te doen en dat de Staten het in beleidsnota's terugzien. Dat was altijd de bedoeling. De Statengriffie heeft dat goed in de geleidebrief verwoord. Eigenlijk is dit iets van GS. Wij komen er toch mee omdat wij voortdurend discussie hebben gehad over wat het precies is, wat wij ermee gaan doen en wat het kost.

Men kan het GS kwalijk nemen dat zij dat proces te laat of niet op een goede manier hebben ingezet. Het is begonnen met een presentatie van GS door de heer Heijning. Die ging vooral over de inhoud. Wij hebben verschillende keren erover gesproken in beleidsnota als het Omgevingsplan en de Economische Agenda. Het klopt dat het aan GS is om dit te gaan gebruiken. De Staten kunnen hun kritiek leveren als het in een beleidsnota aan de orde is. Procedureel gezien, klopt het zoals het in het voorstel van de griffie staat.

In de commissie is gevraagd waarom GS het stuk dan toch sturen. Wij hebben er toch behoefte aan om er iets over te zeggen in de Staten. Wij dachten een soort commitment van de Staten te kunnen krijgen, waarbij de Staten als het ware ons toestaan om dit te gaan gebruiken. Dit soort subtiele dingen zijn in gewone beleidsvoorstellen niet gebruikelijk, maar soms doe je wel eens iets anders dan gebruikelijk.

De heer Harpe zegt dat hij er als Statenlid niets mee kan. Hij noemde de slogan "Er gaat niets boven Groningen". Wij hebben uitgezocht hoe die slogan is ontstaan en hoe die zich heeft ontwikkeld. Het zou mooi zijn als Land in Zee over 30 jaar net zo bekend is, omdat het voorbereiden van het proces in Groningen 30 jaar heeft geduurd. Het is uiteindelijk iets geworden omdat het niet iets was van de stad of van de provincie, maar omdat het een soort onderlegger was voor allerlei stakeholders in Groningen die dat hebben gebruikt, waaronder een promotiecampagne. Daarover komen wij straks te spreken.

Wij hopen dat, als wij die toon hebben gezet, colleges en Staten na ons maar zeker betrokkenen in en buiten Zeeland, dit daadwerkelijk als een inspiratiebron of onderlegger gebruiken. Het mooiste voorbeeld vind ik de nieuwjaarskaart van Promotie Zeeland Delta. Die gebruikt Land in Zee als inspiratiebron voor de nieuwjaarskaart. Er staat op: als u meer wilt weten, kijk bij ons op de website promotiezeelanddelta.nl. Als je daar kijkt, wordt verwezen naar een andere website waarin de gereedschappen voor Land in Zee beschikbaar zijn voor iedereen. Je ziet dat zulks gaat gebeuren.

De promotiefilm op de STER-reclame komt indirect voort uit Land in Zee, omdat Promotie Zeeland Delta dat heeft gebruikt, waarna de veelbekeken en hooggewaardeerde reclamespot is gemaakt. Als de heer Harpe de stakeholders had gevraagd wat zij ervan vonden, hadden zij kunnen vertellen wat het voor hen betekent. Hij kan dat ook vragen aan de grote groep stakeholders die bezig is met het vestigingsklimaat als vervolg op Sail Zeeland en anderen waar presentaties zijn geweest. Het is dus meer dan een marketingconcept. Ik ga niet herhalen wat allemaal in de boekjes staat en wat wij al een aantal malen hebben gepresenteerd.

Het is prettig om te merken dat breed in de Staten wordt gezegd dat GS hun gang mogen gaan, of men het ermee eens is of niet. Nog mooier is te ervaren dat een aantal fracties er enthousiast over is. Daarmee kunnen wij uit de voeten.

De **voorzitter**. Ik constateer dat er geen behoefte is aan een tweede termijn.

In stemming komt het Statenvoorstel Land in Zee E&M-076.

Het voorstel wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van Natuurlijk Zeeland, de SGP, de PvZ, de VVD, de PvdA en het CDA hebben voorgestemd.

26. Rekenkamerrapport promotie in de provincie Zeeland (SGR-37)

De heer **Haaze** (PVV). Voorzitter. Het onderzoek richt zich op de promotieaanpak van de provincie in beleidsmatige zin. Het geeft aanbevelingen over versterking van de rol van PS op dit terrein. Het college stelt PS voor de aanbevelingen over te nemen en te besluiten overeenkomstig bijgevoegd ontwerpbesluit. Dat zijn een drietal punten.

In de eerste plaats wordt de promotieaanpak in de praktijk geëvalueerd met de interne en externe gebruikers van het Zeeuwse DNA. In de tweede plaats wordt op basis van de uitkomsten van deze evaluatie een nieuwe meerjarige uitvoeringsnota opgesteld met daarin concrete doelen. Ten slotte dient jaarlijks inhoudelijk en financieel gerapporteerd te worden over de voortgang en resultaten van de promotieaanpak in jaarstukken of een aparte voortgangsnota.

Nu heb ik aandachtig het Rekenkamerrapport Promotie in de provincie Zeeland 2000-2012 doorgelezen. Daarin worden aanbevelingen gedaan door de Rekenkamer. Feitelijk zijn dat zo'n beetje de punten die GS voorstellen om te besluiten.

Kan de gedeputeerde zeggen waarom het college in het voorliggend besluit voorstelt aan de Staten om een nieuwe meerjarige nota op te stellen, terwijl het college in hun reactie op het Rekenkamerrapport aangeeft af te zien van het opstellen van een nieuwe promotienota? Het college zegt dat het dat niet gaat doen, maar legt de Staten wel een besluit met die strekking voor.

De heer **De Reu** (GS). Mag ik dat bij interruptie gelijk rechtzetten, want dit levert wellicht bij meer fracties verwarring op? Wij stellen dit niet aan de Staten voor. Onze reactie op het Rekenkamerrapport staat erin. De Statengriffie legt dit voorstel voor aan de Staten. Het is geen voorstel van GS. Eigenlijk zou hier misschien iemand anders moeten zitten.

De heer **Haaze** (PVV). Ik kijk even snel met een vluchtige blik door de rest van mijn betoog.

Ik heb een tweetal vragen aan de gedeputeerde. Hoe denkt de gedeputeerde de doelen van een dergelijk promotiebeleid expliciet en toetsbaar te maken en hoe denkt hij de kosten en baten van het beleid inzichtelijk te maken?

De **voorzitter**: Voor alle duidelijkheid: het is een Rekenkamerrapport. De gedeputeerde heeft er een mening over, maar de Staten zijn in discussie met de Rekenkamer.

De heer **Oudeman** (CDA). Voorzitter. De Rekenkamer komt met drie aanbevelingen die zijn opgenomen in het voorliggende Statenvoorstel. Die

aanbevelingen moeten ertoe leiden dat de doelen van het promotiebeleid expliciet en daarmee toetsbaar worden gemaakt. Ad hoc-uitvoering van het beleid wordt voorkomen. De kosten en de baten van het beleid worden inzichtelijk gemaakt en de communicatie tussen GS en PS over het promotiebeleid wordt gestructureerd.

Omdat uit de bestuurlijke reactie van GS en het nawoord van de Rekenkamer duidelijk wordt dat GS aanbeveling 1 en 2 de facto niet overnemen, vraag ik de gedeputeerde of hij hierop specifiek wil ingaan. Wat is hiervoor de onderbouwing? Denken GS de zojuist genoemde doelstellingen te kunnen realiseren zonder aanbeveling 1 en 2 van de Rekenkamer over te nemen?

De heer **Van Gent** (VVD). Voorzitter. Aan mij de zware taak mijn geachte fractiegenoot te vervangen. Gelukkig heeft hij mij zijn tekst gegeven. Collega Van Geesbergen spreekt tot u via mijn mond.

Mijn collega Tobias van Gent sprak over ruis in de communicatie over Land in Zee in relatie tot het promotiebeleid. Aan die ruis hebben GS zelf bijgedragen door in de bestuurlijke reactie op het Rekenkamerrapport op te merken dat Land in Zee een strategie biedt voor promotie. Tegelijkertijd wordt meegedeeld dat GS afzien van de nieuwe promotienota. Dan is het niet zo gek dat menigeen in de war raakt over de status van Land en Zee in het promotiebeleid.

In 2008 hebben PS een kadernota Promotie vastgesteld. Op basis van deze nota is de promotie tot uitvoering gebracht met het Zeeuwse DNA als belangrijke focus. Nu het besluit over Land en Zee is genomen en is vastgesteld dat het promotiebeleid niet geruisloos overgaat in Land en Zee, moet naar de mening van de VVD-fractie ook het promotiebeleid voor 2013 en verdere jaren in een fatsoenlijk kader worden gevat. Dat hoeft wat ons betreft niet via een totale beleidscyclus, maar wel in een vorm waarover PS een besluit kunnen nemen. Kan het college op dit punt een toezegging doen die aan deze wens tegemoetkomt?

Het rapport van de Rekenkamer en de reactie van het college daarop kunnen een bijdrage vormen aan goed bestuur. De verantwoording naar de Staten is volgens de Rekenkamer tekortgeschoten en de Staten hebben dat laten gebeuren. Laten wij dat beschouwen als een leermoment en de aanbeveling ter harte nemen. Wat dat betreft, kan de VVD-fractie met het aangeboden conceptbesluit uit de voeten.

De heer **Hamelink** (PvdA). Voorzitter. Ik begin aan het einde van mijn relaas omdat ik maar weinig spreektijd heb. De eerste reactie op het Rekenkamerrapport in de pers was op 29 september 2012: promotie van Zeeland mislukt. Zo

staan er nog een paar termen in dit stukje. Dat had ik eigenlijk aan het eind van mijn betoog willen zeggen, maar ik begin er nu even mee.

In de marge heb ik namelijk een opmerking over deze perspublicaties. Een vette voorpaginakop in de PZC waarin staat dat de promotie van Zeeland is mislukt. "De Rekenkamer veegt de vloer aan met het beleid", zo staat er in deze perspublicatie. "De promotie van Zeeland is doelloos en heeft weinig effect". In het commentaar in diezelfde PZC staat: "De Rekenkamer geeft een buitengewoon hard oordeel over het promotiebeleid van de provincie. Mijn fractie heeft na zorgvuldige lezing en herlezing van dit rapport niets kunnen vinden over de strekking van deze perspublicaties. Sterker nog, voor de vele promotionele activiteiten die de voorzitter persoonlijk als Commissaris van de Koningin in de afgelopen periode voor Zeeland heeft ontplooid, zeggen wij haar dank.

Promotie is een dynamisch gebeuren. Die moet sprankelend zijn, vernieuwend en verrassend. Terecht geeft de Rekenkamer aan dat de nadruk ligt op de uitvoering en dat dit een bevoegdheid is van GS, uiteraard binnen de gegeven kaders en budgetten. Dat is ook gebeurd. Activiteiten zijn verantwoord in jaarstukken, gepresenteerd in commissies en daar ook besproken en via promotiekranten kenbaar gemaakt aan geïnteresseerde betrokkenen.

Over het proces dat er nu een voorstel ligt van de griffie hebben collega's al gesproken. De PvdA-fractie is het echter geheel eens met de gedachte dat wij niet aan een meerjarige uitvoeringspromotienota moeten beginnen. De uitvoering loopt immers nog steeds voldoende door. Of gaan wij nu borden plaatsen dat mensen of bedrijven niet meer welkom zijn in Zeeland? Gaan wij de inwoners van Zeeland verbieden ambassadeurs van onze mooie provincie te zijn? Gaan wij de prima kwaliteit van de DNA-uitingen, die zelfs tot in de haarvaten van de lokale politiek, betrokkenen en bedrijven wordt doorgetrokken, stopzetten? Nee, de PvdA-fractie is verheugd dat door het zojuist aangenomen Land in Zee-concept weer sprankelend vernieuwend en verrassend verder gewerkt kan worden aan een duurzame promotie van Zeeland. De PvdA-fractie heeft er een goed gevoel bij dat dit concept veel verder leidt dan de promotie.

De heer **Dorst** (SGP). Voorzitter. De aanbiedingsbrief van 5 oktober zet ons op het verkeerde been. Er staat boven "promotie in Zeeland" van de Rekenkamer Zeeland. Wij dachten: wat zou er bij de Rekenkamer gebeurd zijn dat zij promotie heeft gemaakt? In de commissie hoorde ik gedeputeerde Van Heukelom opmerken dat hij nog nooit zo'n goed Rekenkamerrapport had gezien. Aan promotie zitten altijd twee kanten.

Belangrijk is dat wij ambitie moeten hebben. Wij hebben altijd ambitie nodig als vertrekpunt. Die ambitie is er. Vervolgens moeten wij die ambitie verbeelden, daarover zijn wij het eens. Als je gaat fantaseren, denk je bijvoorbeeld aan de slogan van Appelsientje: er is niets beters onder de zon. Dat zou je ook van Zeeland kunnen denken. Je ziet dat ambitie en verbeelding dan bij elkaar komen. De C1000 heeft bijvoorbeeld ook een mooie slogan: geen fratsen, dat scheelt. Ook dat kun je van Zeeland zeggen. Of bijvoorbeeld de slogan van Calvé pindakaas: hoe groot wil je worden? Ik las nog een mooie bij de Tros: de grootste familie van Nederland. Als Zeeland dat zou ambiëren zou dat helemaal geweldig zijn. Ambitie en verbeelding hebben wij nodig.

Wij zijn dan ook blij dat de Rekenkamer ons wat handvatten heeft gegeven. Als eerste krijgen wij in dit rapport een vriendelijke, maar ook een niet mis te verstane vermaning. In het verleden hebben wij niet of nauwelijks achter de broek van GS aangezetten voor het controleren en evalueren van gevoerd beleid. Wij vinden dat wij dat punt flink ter harte moeten nemen. Wij moeten dat in de toekomst dubbel goed gaan maken.

In het dictum staat dat het besluit moet worden geëvalueerd, maar zonder concrete termijn. Kunnen GS aangeven aan welk tijdspad wij moeten denken? Het rapport is prima en functioneel, helder en bereikbaar. Alle dank daarvoor!

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter. Ik was vorige keer zo geschrokken van de cijfers dat ik nu tijd over heb, als de heer Babijn mij tenminste niet te veel interrumpeert.

De aanbevelingen van de Rekenkamer zijn duidelijk. Onze fractie neemt die graag over. Bij een aantal andere opmerkingen kan ik aansluiten. Ik ben echter wel een beetje teleurgesteld in de manier waarop GS ermee omgaan. GS willen, gezien Land in Zee, geen uitvoeringsnota maken. Wij nemen de aanbevelingen serieus en vragen GS ermee aan de slag te gaan. Wij willen wel degelijk een uitvoeringsnota hebben. Misschien zegt de gedeputeerde straks dat hij er een nachtje over heeft geslapen en het een goede zaak vindt. Misschien zegt hij dat straks toe. Dan is onze motie geheel overbodig. Anders wil ik op dit punt een motie indienen en omwille van de tijd doe ik dat nu.

De **voorzitter**: Door het lid Beekman is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 25 januari 2013;

overwegende dat:

- een belangrijke component van Land in Zee bestaat uit externe communicatie en promotie;

- Land in Zee een visie van het college van GS is en niet in samenspraak met PS tot stand is gekomen;
- promotiebeleid en externe communicatie vanuit ervaringen uit het verleden moeten kunnen rekenen op een breed draagvlak binnen Provinciale Staten en de Zeeuwse samenleving;
- het advies van de Rekenkamer expliciet aangeeft dat een nadere uitwerking van een promotieaanpak noodzakelijk is, teneinde Provinciale Staten haar kaderstellende en controlerende rol goed uit te kunnen laten voeren;

gelet op:

- het grote belang van een breed gedragen promotiebeleid;

zijn van mening:

- dat op grond van een evaluatie van de stand van zaken met betrekking tot het Zeeuwse DNA en de communicatie, voortvloeiend uit Land in Zee een meerjarige uitvoeringsnota zal worden opgesteld, waarin de Zeeuwse externe communicatie wordt opgenomen;

dragen het college op:

- op zo kort mogelijke termijn een dergelijke uitvoeringsnota op te stellen overeenkomstig de aanbevelingen van de Rekenkamer in haar rapport van juli 2012,

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 9.

De heer **De Reu** (GS). Voorzitter. De reactie van GS zou normaal gesproken door mijn collega mevrouw Schönknecht worden gegeven. Zij heeft echter op dit moment haar afscheidsfeestje. Daarom heb ik haar tekst gekregen en spreek ik namens haar. Ik lees voor: "Mijn collega-gedeputeerde De Reu heeft bij het vorige agendapunt ..." Om maar even in stijl te blijven, mijnheer Van Gent. Wij hebben natuurlijk een reactie op het debat.

Ik pak het werkboekje van Land en Zee erbij. Vanaf pagina 68 staat daar namelijk iets over het promotiebeleid. Dat is onder andere gebaseerd op de tussentijdse voortgangsrapportage van 21 november 2011, waarin wij hebben aangegeven wat de volgende fase zou moeten zijn van de aanpak van DNA. Die volgende fase zou zijn dat wij niet zozeer meer de verschillen in beeld zouden brengen van alle gemeenten en regio's middels het DNA, maar dat wij meer het verbindende van Zeeland naar voren zouden moeten brengen en dat wij ons niet alleen zouden moeten focussen op wat ons bindt, maar ook op wat Zeeland onderscheidt van andere regio's. Dat zou de basis kunnen leveren voor breed promotiebeleid. Ga nu weer niet

die nieuwjaarskaart van Promotie Zeeland Delta tevoorschijn halen, want zij hebben dat op die manier opgepakt.

Wat er vanaf pagina 68 in de Land en Zee-aanpak over promotiebeleid staat, is het volgende. Het is een vooruitblik op 2012-2015. Vanuit de focus op economische ontwikkeling, groei en innovatie, inderdaad stuwende krachten, worden drie speerpunten genoemd. Promotie van Zeeland als vestigingsregio, promotie van Zeeland als toeristische trekpleister en Zeeland bestuurlijk op de kaart in Den Haag en in Brussel.

In reactie op de motie van de heer Beekman hebben wij een alternatief voorstel. Bij het uitvoeringsplan van de Economische Agenda, dat in maart wordt voorgelegd als onderdeel van het uitvoeringsplan, moet ook een plan van aanpak op het gebied van promotie van deze drie speerpunten komen met SMART-formuleringen en een budget erbij. Dat heeft als voordeel – en nu spreek ik weer letterlijk als collega Schönknecht -- dat ik als nieuwe gedeputeerde niet eerst in een beleidscyclus met een startnota, een kadernota en een uitvoeringsnota hoeft te komen. Anders zou ik als nieuwe gedeputeerde pas in november/december daarmee aan de slag kunnen en ik zou eigenlijk wel eerder willen beginnen. Met dat voorstel heb ik de motie van de heer Beekman ontkracht, althans er een alternatief voor geboden.

De heer **Beekman** (CU). Dan trek ik de motie direct weer in.

De **voorzitter**. Aangezien de motie op stuk nr. 9 is ingetrokken, maakt zij geen deel van de beraadslaging meer uit.

In stemming komt het Statenvoorstel Rekenkamerrapport promotie in de provincie Zeeland SGR-37.

De **voorzitter**. Wenst iemand een stemverklaring af te leggen?

De heer **Oudeman** (CDA). De CDA-fractie gaat akkoord met het voorstel van GS. De logische gevolgtrekking is dat wij tegen dit voorstel stemmen.

De heer **De Reu** (GS). Wat de heer Oudeman zegt, klopt. De aanbeveling van de Rekenkamer is om de hele beleidscyclus te doen. GS hebben gezegd daaraan geen behoefte te hebben omdat er een alternatief is dat ik zojuist heb voorgelegd. In de Economische Agenda komen wij met een plan van aanpak. Als men voor de aanbeveling van het Rekenkamerrapport stemt, gaan wij de hele beleidscyclus doen. Dan moet ik mijn collega Schönknecht berichten dat het helaas wat langer gaat duren voordat zij ermee aan de slag kan.

De heer **Beekman** (CU). Ik vind ten principale dat de door de Rekenkamer voorgestelde aanpak een goede is. Gezien de uitzonderlijke omstandigheden waarin ik meevoel, wil ik echter voor deze keer met de hand over het hart strijken. Dat doet niets af aan het feit dat ik vind dat de aanbevelingen van de Rekenkamer wel moeten gelden voor de toekomst.

De **voorzitter**: Dit zijn geen algemene conclusies van de Rekenkamer. De conclusies gaan over dit promotiebeleid en over Land en Zee.

De heer **Beekman** (CU). Als ik het dictum lees, zie ik geen tegenstrijdigheden. Er wordt gesproken over een uitvoeringsnota. Vanuit GS wordt geconcretiseerd dat er een plan van aanpak bij zit. Ik zie geen strijdigheid. Ik lees niet dat er een hele cyclus inzake promotiebeleid moet komen.

De heer **De Reu** (GS). De tweede aanbeveling luidt "op basis van de uitkomsten van deze evaluatie een nieuwe meerjarige uitvoeringsnota op te stellen met daarin concrete doelen". Als men vindt dat daaraan geen startnota en kadernota vooraf hoeft te gaan en dat ik direct met de uitvoeringsnota moet komen, nemen wij die mee in de Economische Agenda. Die komt in maart naar PS. Daarmee kunnen wij leven.

De heer **Bierens** (VVD). Er is zojuist gezegd dat er concrete doelen in het plan van aanpak zitten.

De **voorzitter**: Is iedereen het eens met de uitleg van de heer Bierens?

De heer **Harpe** (GL). Het dictum is duidelijk en dat heeft tot nog toe niet ter discussie gestaan. Ik vind het merkwaardig dat het college daar nu een draai aan geeft. Waarom volgen wij niet gewoon het dictum?

De **voorzitter**: De heer Bierens geeft een uitleg aan het dictum en ik vraag of iedereen het eens is met de manier waarop hij het uitlegt, zodat straks de nieuwe gedeputeerde niet wordt geconfronteerd met de Staten die zeggen dat het heel anders moet.

De heer **Roeland** (SGP). Het is goed dat die uitleg is gegeven. Voor onze fractie was dat niet nodig. Wij hebben in het dictum niet gelezen dat er iets aan vooraf moest gaan. Er wordt heel nadrukkelijk alleen over een uitvoeringsnota gesproken. Het is voor alle duidelijkheid goed dat het nu expliciet zo is uitgelegd door de gedeputeerde.

De **voorzitter**. Wij gaan stemmen.

De heer **Hamelink** (PvdA). Ik wil graag een stemverklaring geven. Onder het eerste punt staat dat de promotieaanpak wordt geëvalueerd met interne en externe gebruikers van het Zeeuwse DNA. Dat vinden wij op dit moment niet nodig, want dat loopt nog door. Het dictum klopt dus niet. Aan punt 2 wordt nu een andere uitleg gegeven. Wij zijn het eens met punt 3.

De **voorzitter**: Ik constateer dat het voorstel wordt aangenomen met dezelfde stemverhouding als het vorige. De PvdA-fractie wordt aantekening verleend, dat zij geacht wenst te worden tegen punt 1 te hebben gestemd.

De heer **Harpe** (GL). Ik heb eveneens niet voorgestemd. Ik vind dit bestuurlijk niet netjes. Nu wordt een voorstel qua besluitvorming in drieën geknipt. Een voorstel is een voorstel. Je bent voor of tegen. Dan ga ik straks per bladzijde voor of tegen de begroting stemmen. Dat kan toch niet.

De **voorzitter**: Het voorstel wordt aangenomen met de aantekening dat de fracties van PvdA en GroenLinks tegen zijn.

Mevrouw **Meulenberg** (CDA). Dan denk ik aan het voorstel over DELTA van vanmorgen.

De **voorzitter**: Achteraf is vastgesteld dat het voor de CDA-fractie mogelijk was geweest om voor het voorstel te stemmen met de aantekening dat zij tegen het eerste punt was. Nu hebben twee partijen tegengestemd. Zij krijgen de aantekening dat zij hebben tegengestemd vanwege punt 1.

De heer **Harpe** (GL). Dan mis ik misschien iets. Ik meende dat u per punt uit het dictum ging stemmen.

De heer **Roeland** (SGP). Ik zou zelf een onderscheid maken tussen Statenvoorstellen en aanbevelingen van de Rekenkamer. Dit zijn aanbevelingen van de Rekenkamer en het moet mogelijk zijn om per aanbeveling een standpunt in te nemen. Het zou goed zijn als de griffie nog eens nakijkt hoe wij moeten omgaan met aanbevelingen en op welke wijze wij die binnen de Staten in procedure brengen.

De **voorzitter**: Dat is een opmerking in zijn algemeenheid. Dat zou heel goed kunnen helpen. Ik stel voor dat beide fracties de aantekening krijgen dat zij punt 1 liever anders hadden gezien.

27. Statenvoorstel oorspronkelijk meerjarige budget Waterdunen beschikbaar stellen door onttrekken aan algemene reserve (RMW-079)

De heer **Robesin** (PvZ). Voorzitter. Zojuist zei een collega in de wandelgangen tegen mij: ga jij nu met Waterdunen de levensvreugde van gedeputeerde Van Heukelom op deze dag nog verder guilloteren? Dat was in relatie tot de botsing tussen gedeputeerde Van Heukelom en Babijn. Dat ben ik natuurlijk niet van plan. Wij hebben als PvZ al zo vaak gezegd wat wij van het plan Waterdunen vinden. Daar gaat het nu echter niet om. Het gaat om het financiële plaatje. Wij hebben enkele serieuze vragen aan de gedeputeerde.

In de commissie heeft de PvZ zich nogal kritisch opgesteld, omdat zij van mening is dat de inschatting op financieel gebied erg positief is. Ik wil niet meteen zeggen dat de inschatting waterdun is, maar wel heel positief. Het is niet mijn bedoeling om de gedeputeerde op de tenen te trappen, maar ik wil hem toch de volgende vraag stellen. Kan hij nog eens uitleggen hoe het precies zit met de 1,3 miljoen euro van de gemeente Sluis? Kan hij uitleggen hoe het zit met de bijdrage van het waterschap? Onze fractie en het algemeen bestuur van het waterschap hebben schriftelijke vragen gesteld. Er is helemaal niets bekend over een bedrag van 2.06 miljoen.

Dan kom ik bij de ruilgrond. Eerst was het zeven komma zoveel en nu is het 9.208.870. Dat ligt heel moeilijk in Sluis. Er wordt een hele discussie gevoerd over de vraag wat klopt.

Er is discussie over de bijdrage vanuit het Natuurpakket Westerschelde voor een project als Waterdunen. Wij spreken over 27,7 miljoen. Ik vraag de gedeputeerde, gelet op de discussie in de Tweede Kamer in de afgelopen dagen, hoe het daarmee staat. Moeten wij ons daarover zorgen maken of niet? Wij maken ons er zorgen over dat wij voor financiële risico's staan, die niet parallel lopen met de financiële positie van onze provincie nu en in de toekomst.

De heer Van Heukelom (GS). Ik heb er nooit over nagedacht om mijn leven onder de guillotine te eindigen, maar ik acht het niet onmogelijk. Ik heb geen ruzie met de heer Babijn. Wij hebben een flink meningsverschil en dat mag. Ik heb de opdracht gehad om dat te verbeteren in de beleidsnota en die neem ik serieus. Zo zie ik het.

De heer Robesin stelt vragen die hij in de commissie moet stellen. Het zijn technische vragen. Ik ga proberen die te beantwoorden.

De heer **Robesin** (PvZ). De gedeputeerde heeft in de commissie over het bedrag van Sluis gezegd dat

hij begin 2013 concreet zou vertellen hoe het zit. Daarop zijn mijn vragen gericht.

De heer Van Heukelom (GS). Ik heb gesproken over zaken die wij nog niet op papier hebben en nog niet zeker weten, zoals de munitieproblematiek, de parkeerterreinen van Sluis, de afkoopsom van de getijdenduiker en het onderhoud en de verdeling van de kosten. Wij vinden dat ruilgronden die wij over hebben, moeten worden verkocht. Bij de eerste twee zaken zijn de onderhandelingen nog niet afgerond. Ik heb gezegd dat ik hopelijk dit voorjaar rond ben.

Wij zijn al heel ver met de gemeente Sluis. Er ligt nog een meningsverschil, maar dat is volgens mij overbrugbaar. Het overleg over de getijdenduiker is in de eindfase. Er moet goed worden opgeschreven wie verantwoordelijk is voor het onderhoud en hoe lang.

Over de ruilgronden heb ik gezegd dat ik dat in ieder geval in de nieuwe grondexploitatie onderbreng. Die komt zodra ik klaar ben. Ik heb als termijn het voorjaar genoemd en ik denk dat wij dat halen. In zijn algemeenheid vind ik dat wij het kunnen halen als iedereen aan zijn verplichtingen voldoet, ook de landelijke en Europese overheden. Ik denk dat wij de grondexploitatie sluitend houden.

De heer **Robesin** (PvZ). Ik heb gezegd dat wij bang zijn voor onverantwoorde risico's. In Sluis is er een enorme discussie over de vraag of het bedrag van 1,3 miljoen wel klopt. Ik heb een vraag over de gronden van de gemeente Sluis, een deel van de bijdrage. Is dat grond binnen het plangebied of liggen hectares daarvan buiten het plangebied?

De heer Van Heukelom (GS). Dat kan ik niet zeggen. Ik weet dat niet uit mijn hoofd. De gemeenteraad van Sluis heeft een uitspraak gedaan over wat men aan parkeerterrein kwijt wil zijn en wat men aan riolering wil. Met die onderhandelingen zijn wij bezig. Dat is het bedrag van 1,3 miljoen euro. Ik hoor zojuist dat de grond deels binnen deels buiten het plangebied ligt. Erbuiten ligt 4 hectare.

Ik kan niet zeggen dat het allemaal precies zo gaat als wij denken. Wij houden het heel goed in de gaten. Ik heb steeds gesprekken met de eigenaren.

De heer **Robesin** (PvZ). Hoe zit het dan met het waterschap?

De heer Van Heukelom (GS). Over de verdeling van de kosten is in het waterschap nog geen overeenstemming bereikt. Meer hoeft ik niet te zeggen. Dat zal in februari zijn beslag moeten krijgen.

De heer **Robesin** (PvZ). Wij kunnen dus op korte termijn een nieuwe grondexploitatie verwachten. Dank u wel.

De heer **Van Dijen** (SP). Ik wil graag een korte stemverklaring geven. De SP-fractie is niet tegen het project Waterdunen, dat wil zeggen de kustversterking. Wij kunnen echter niet instemmen met de uitbreiding van het molenwater en de ontpoldering en zullen daarom tegen het voorstel stemmen.

De **voorzitter**. Dan gaan wij over tot stemming over het voorstel.

In stemming komt het Statenvoorstel oorspronkelijk meerjarige budget Waterdunen beschikbaar stellen door onttrekken aan algemene reserve (RMW-079)

Het voorstel wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de SGP, de VVD, de PvdA, GroenLinks, D66 en het CDA voor het voorstel hebben gestemd.

28. Hamerstukken

29. Statenvoorstel Voortgang Provinciaal Verkeer- en Vervoersplan (PVVP E&M-072)

Statenvoorstel Voortgang Provinciaal Verkeer- en Vervoersplan PVVP (met gewijzigd dictum) BLD-085

Deze voorstellen worden zonder stemming aangenomen.

30. Statenvoorstel benoeming lid werkgeverscommissie SGR-40

Dit voorstel wordt zonder stemming aangenomen.

31. Vragensessie

32. Vragen van het lid Haaze inzake spanningen vissers Franse kust

De heer **Haaze** (PVV). Voorzitter. Franse en Nederlandse vissers zijn in het Nauw van Calais opnieuw met elkaar in aanvaring gekomen. Dat hebben wij uit de media vernomen. Al jarenlang zijn er spanningen in dat gebied. Nu is er door de betrokken vissers een gedragscode opgesteld en ik moet zeggen dat gedeputeerde Van Beveren in dat

proces een goede bijdrage heeft geleverd. Dat mag best gezegd worden.

Net als toen vraagt de PVV ook nu aandacht en inzet van de gedeputeerde om alles binnen zijn mogelijkheden in het werk te stellen om ervoor te zorgen dat de spanningen niet opnieuw leiden tot onwerkbaar situaties voor onze vissers. De PVV hoort graag van de gedeputeerde welke informatie hij over de huidige spanningen heeft en op welke manier hij zich met behulp van de rijksoverheid kan en gaat inzetten om het voor onze vissers werkbaar te houden.

De heer **Van Beveren** (GS). Er zijn al lange tijd conflicten in het Kanaal tussen Nederlandse en Franse vissers. De internationale visserij is niet direct een provinciale aangelegenheid, maar ik heb in overleg met enkele Zeeuwse vissers destijds het initiatief genomen om een bijeenkomst te beleggen met alle betrokkenen. Wij zijn toen in Oostende bij elkaar gekomen. Ik heb de Nederlandse Vissersbond en Visnet gevraagd daarbij aan te schuiven.

De kern van het probleem is dat er verschillen zijn tussen de gaande en staande visserij. Regelmatig worden netten van Franse staandwantvissers overvaren door Nederlandse kotters. Ik benadruk overigens dat die Nederlandse vissers daar legaal vissen.

Wij zijn tweemaal bijeengekomen in Oostende en hebben na een aarzelend begin goede afspraken gemaakt. Er is zelfs een convenant ondertekend. Ik heb dat onder de aandacht van de pers gebracht, maar goed nieuws is geen nieuws. Je hoort er dus helaas helemaal niets over.

Nu heeft zich toch weer een incident voorgedaan. Een Nederlandse kotter is over het vistuig van een Belgische staandwantvisser gevaren. Dat heeft geleid tot een grote schadepost. Dat incident is in onderling overleg goed opgelost. De schade die is veroorzaakt, is vergoed door de Nederlandse kottereigenaar. Daar was dus eigenlijk niets aan de hand.

Gisteren heeft zich echter weer een nieuw incident voorgedaan. Door een van onze vissers ben ik daarvan op de hoogte gesteld. Het is een conflict tussen Franse en Nederlandse vissers en dat heeft geleid tot een blokkade van de haven van Boulogne. Er zijn 31 autobanden van auto's van Nederlandse vissers lek gestoken. Wat er over en weer gebeurt is niet prettig. Het is een tegenvaller in het proces dat ik in gang had gezet.

Gisteren heeft een spoedoverleg plaatsgevonden, maar dat heeft helaas niets opgelost. De Nederlandse Vissersbond was daarbij aanwezig. De staatssecretaris, mevrouw Dijkema, heeft aangegeven dat zij in gesprek gaat met haar Franse collega. Als ik het goed heb, is die ook burgemeester van Boulogne. Ik hoop dat men tot

een oplossing kan komen. Ik wacht dat af, want het is in eerste instantie meer een staatsaangelegenheid dan een provinciale aangelegenheid.

Ik zal binnenkort een afspraak maken met onze eigen vissers. Binnen een paar weken kan dat gesprek plaatsvinden. Wij zullen dan nogmaals goed doorspreken wat er aan de hand is. Ik ga ervan uit dat onze staatssecretaris de kwestie gaat oplossen.

33. Moties niet behorend bij een agendapunt

34. Motie van het lid Harpe inzake de Beneluxtrein

De heer **Harpe** (GL). Het is bekend dat er problemen zijn met de Fyra. Dat heeft in de gemeente Den Haag bij monde van wethouder Smit geleid tot het initiatief om te proberen weer een treinintercity Den Haag-Rosendaal-Antwerpen-Brussel te laten rijden. Op basis daarvan heb ik de motie opgesteld met de bedoeling om aan te schuiven bij het overleg dat de wethouder heeft georganiseerd, zo mogelijk samen met Vlaanderen.

De heer Meerstad, topman van de NS, zegt dat er op dit moment tussen Rosendaal en Antwerpen een boemeltje rijdt. Hij zegt dat de reistijd korter moet. Er moet een rechtstreekse verbinding komen. Hij zegt: "wij hebben daarvoor de rijtuigen". Hij doelt daarbij op de voormalige Beneluxtreinen die voor 9 december 2012 heen en weer reden. Op dit moment worden die gereedgemaakt voor gebruik.

De bedoeling van de motie is om bij de wethouder aan tafel te gaan zitten. Hij nodigt ons daartoe uit. Ik heb hem een mail gestuurd en heb die ook ter beschikking van de heer Van Heukelom gesteld. Hij moet daarbij aan tafel gaan zitten en kijken hoe wij ons voordeel kunnen halen. Dat is de intentie van de motie.

De **voorzitter**: Door het lid Harpe en de aanwezige leden van de fracties van Natuurlijk Zeeland, SP, PvZ, D66 en PvdA is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 25 januari 2013;

gelet op het voornemen van de gemeente Den Haag om de mogelijkheden van een intercityverbinding Den Haag-Brussel te onderzoeken;

constaterende dat:

- deze intercity onder meer Rosendaal en Antwerpen zal aandoen;

- een snelle aansluiting op de intercity's vanuit Zeeland van groot belang is voor de Zeeuwse economie;
 - de reistijd naar Antwerpen c.a. er aanmerkelijk door verkort wordt en daardoor het reizigersgemak toeneemt;

dragen het college op:

- te overleggen met de gemeente Den Haag met als doel te participeren in het onderzoek, zo mogelijk tezamen met de Vlaamse overheid, om de kans van slagen groter te maken voor herintrede van de Beneluxtrein en daarmee tevens de Zeeuwse zaak te dienen;
 - de Staten over de uitkomsten ervan zo spoedig mogelijk te informeren,

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr.10.

De heer Van Heukelom (GS). Volgens de Belgische spoorwegen, de NMBS, komt er vanaf maandag een zevendaagse non-stop treinverbinding tussen Antwerpen en Roosendaal in de dienstregeling. Dan zijn wij als Zeeuwen optimaal bediend. We hebben twee intercity's naar de Randstad, aansluitingen in Roosendaal richting Brabant en eind deze week Antwerpen.

Nu is er gevraagd of het mogelijk is om vanuit de Randstad een directe trein naar Brussel te laten rijden. De NS beweert dat het niet mogelijk is om dat te doen, gezien de drukte bij de Moerdijk met treinverkeer. De enige manier om de Beneluxtrein opnieuw in te voeren, is het schrappen van onze trein of anders gezegd: het schrappen van rechtsaf in Roosendaal en doorrijden naar Antwerpen. Daar zijn wij niet voor. Slechts 1% van onze reizigers gaat naar Antwerpen, 50% gaat naar de Randstad en de rest gaat richting Brabant. Wij zijn wel voor een snelle verbinding Roosendaal-Antwerpen, maar niet ten koste van onze lijn, de verbinding Zeeland-Randstad. Dus wil ik met deze actie niets te maken hebben.

De **voorzitter**. De Fyra rijdt toch niet meer? Hoe kan het nu drukker worden van één trein terwijl de Fyra niet meer rijdt?

De heer Van Heukelom (GS). Ik zeg wat de NS en de NMBS zeggen. Dat is zojuist binnengekomen. Het is deze week nog herhaald op mijn kamer.

De heer **Harpe** (GL). Ik citeerde de NRC van gisteren. Wat is dan de waarheid? Daar zit een wereld tussen als ik de opmerkingen van de gedeputeerde hoor. Ik denk dat het verstandig is als wij volgende week vrijdag bij dat overleg aanwezig zijn. Daar zit iedereen aan tafel. Het is onzeker of de FYRA binnenkort gaat rijden. In die

zin wil ik de motie graag handhaven. Als wij dat niet doen, weten wij niet waarover het gaat.

De heer Van Heukelom (GS). Laten wij afspreken dat ik probeer daar ambtelijk vertegenwoordigd te zijn. Ik wil niet gedwongen worden om daar een bestuurlijk besluit te nemen.

Mevrouw **Meulenberg** (CDA). De CDA-fractie geeft het voordeel van de twijfel aan de gedeputeerde. Wij willen zeker niet dat het ten koste gaat van de lijn die er nu is. Het is prima als hij daar aanwezig is.

De heer **Harpe** (GL). Ik moet mijn medeondertekenaars aankijken. De gedeputeerde gaat praten of laat zich vertegenwoordigen. De neuzen staan voorlopig dezelfde kant op. Ik trek de motie in. Wij krijgen bericht van de gedeputeerde.

De **voorzitter**. Ik had de indruk dat sommige neuzen richting Antwerpen stonden en andere richting Den Haag.

Aangezien de motie op stuk nr. 10 is ingetrokken, maakt zij geen onderdeel van de beraadslaging meer uit.

35. Motie van de leden Babijn en Robesin inzake een einde aan het ontpoldergeweld in Zeeland

De heer **Robesin** (PvZ). Ik kom met een motie "Einde aan ontpoldergeweld in Zeeland". Die zinsnede heb ik niet bedacht, maar die komt uit de SGP-hoek. Ik heb dat in een e-mail naar alle collega's laten weten. De heer Dijkgraaf was in de debatten van de afgelopen dagen de enige die er iets verstandigs over zei. De rest zwijgt in alle talen. Daaruit kun je afleiden dat ze het nu echt helemaal goed zat zijn, zowel voor- als tegenstanders van ontpolderen.

Het spijt mij dat ik weer over ontpolderen moet beginnen. Gisteren is de landbouwbegroting aan de orde geweest. Gelukkig hoeft er volgende week pas over gestemd worden. De stemming is echter weer gezet. Ik heb niet de pretentie dat ik alles heb gevolgd, maar ik volg wel heel veel en ik let op alles wat er wordt gezegd. Volgens mij proberen D66 en de PvdA heel bewust de maatregelen die de provincie Zeeland in overleg met het Rijk uitvoert, te ontwrichten. Vandaar de vraag zojuist over Waterdunen. Een post van 27 miljoen, de bijdrage vanuit het Natuurpakket Westerschelde. Waar zijn wij aan toe? Wij moeten er toch niet aan denken dat die discussie opnieuw wordt gevoerd.

Ik spreek vandaag absoluut niet over de Hedwigepolder. Ik heb in de overwegingen gezet

dat bij de behandeling van de Landbouwbegroting in de Tweede Kamer de afgelopen dagen de discussie over ontpoldering juist vanuit deze situatie weer is opgelaaid. Zijn de maatregelen voor het middengebied wel voldoende? Brussel zegt: nee, die zijn niet voldoende. Er zijn partijen in de Tweede Kamer die dat overnemen en dat gaat een eigen leven leiden. Ik vrees dat de ontpolderdiscussie weer gaat oplaaien. Het gaat om de beoogde natuurmaatregelen voor het Schelde-estuarium. Ik ben begonnen met de constatering dat wij nu toch echt aan onze plichten voldoen op grond van de Ontwikkelingsschets 2010. De maatregelen voor het Schelde-estuarium zijn niet alleen ingezet, maar worden ook uitgevoerd. Dan moeten wij dit vooral niet hebben.

Ik heb de discussies beluisterd en zie dat het toch weer die kant opgaat. Brussel wordt gevoed om vooral vol te houden dat de maatregelen voor het middengebied volstrekt onvoldoende zijn. Voor zover ik weet, is er op de bewuste brief van wijlen de heer Heijning nog steeds geen antwoord. Het college heeft gezegd geen nieuwe ontpoldering te willen, maar laten wij als Staten voor eens en altijd uitspreken dat er voortaan geen polders meer worden opgeofferd of dat wij toestaan dat ze worden opgeofferd ten behoeve van natuurontwikkeling dan wel natuurcompensatie, zoals een vierde verdieping in en om de Westerschelde. Ik ben blij dat de heer Dijkgraaf van de SGP dit heel goed heeft begrepen.

De voorzitter: Door de leden Robesin en François Babijn is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 25 januari 2013;

overtuigd van het belang van de veiligheid, de toegankelijkheid en de natuurlijkheid van het Schelde-estuarium;

constaterende dat:

- inmiddels op grond van de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium voor een aanzienlijk deel uitvoering wordt gegeven aan een evenwichtige en duurzame ontwikkeling van het Schelde-estuarium;

overwegende dat:

- door de Europese Commissie de maatregelen, zoals die worden genomen voor het zogeheten middengebied van de Westerschelde, als volstrekt ontoereikend worden gekwalificeerd, in de overtuiging dat Nederland onvoldoende doet, respectievelijk gedaan heeft om de gezondheidsstatus van het Schelde-estuarium te verbeteren;

- bij de behandeling van de landbouwbegroting in de Tweede Kamer de afgelopen dagen de

discussie over ontpoldering juist vanuit deze situatie weer is opgelaaid;
- het risico van meer ontpolderingen juist vanuit deze situatie weer is opgelaaid;
Het risico van meer ontpolderingen in Zeeland niet mag worden onderschat;

wetende dat:

- ontpolderen in Zeeland een zeer beladen begrip is geworden;
- dit diep heeft ingegrepen in de Zeeuwse samenleving;

spreken uit:

- voortaan geen polders meer op te offeren, respectievelijk te laten opofferen ten behoeve van natuurontwikkeling/-compensatie in en om de Westerschelde of elders in Zeeland;

dragen het college op:

- deze motie ter kennis te brengen aan het kabinet en de Tweede Kamer,

en gaan over tot de orde van de dag.

De motie krijgt nr. 11.

De heer **De Kort** (PvdA). Ik heb een vraag aan de heer Robesin. Vindt hij dat de zaken die zich afspelen in Perkpolder en Waterdunen ook vallen onder ontpoldering?

De heer **Robesin** (PvZ). Ik spreek over de maatregelen voor het middengebied. Waterdunen en Perkpolder vallen in het middengebied. Ik constateer dat er inspanningen worden gepleegd in het middengebied die overeengekomen zijn met het Rijk. In relatie tot deze motie heb ik daarover absoluut geen opmerkingen. Het gaat om de maatregelen in het middengebied. Die worden op scherp gezet door de discussie die door de PvdA en D66 in de Tweede Kamer in gang is gezet. Ik ga niet uitspreken dat ik tegen Perkpolder of Waterdunen ben. Ik spreek over de maatregelen voor het middengebied. Die zijn in uitvoering en voor een deel in voorbereiding. Dat pakket wordt gefrustreerd en wij lopen daar risico's in.

De **voorzitter**: Mag ik het zo vertalen dat, als de maatregelen voor het middengebied niet goedgekeurd zouden worden, u niet weer een nieuwe ontpoldering wilt?

De heer **Robesin** (PvZ). Juist, daar gaat het om. Dat risico is wel degelijk duidelijk aanwezig op dit moment.

De heer **Pauwels** (CDA). Ik neem aan dat natuurherstel ten behoeve van economische

ontwikkelingen, bijvoorbeeld aanleg van wegen of havens hier niet bij hoort.

De heer **Robesin** (PvZ). De heer Pauwels slaat de spijker op de kop. Dat staat hier ook niet. Er staat "ten behoeve van natuurherstel en natuurcompensatie".

De Westerschelde containerterminal is niet aan de orde, want de natuurcompensatie voor de eventuele aanleg daarvan is al gerealiseerd. In het oude plan van staatssecretaris Bleker speelde dat wel een rol, maar nu niet meer.

De heer **Pauwels** (CDA). In de Kanaalzone wordt er bijvoorbeeld een haven aangelegd. Dan zal er opnieuw natuurcompensatie moeten plaatsvinden. Ik denk dat wij daar nooit tegen kunnen zijn. Als er echt economische ontwikkelingen aan ten grondslag liggen moet natuurcompensatie in alle redelijkheid kunnen.

De heer **Robesin** (PvZ). Dat is een andere zaak. Ik spreek over natuurherstel in het kader van de langetermijnvisie. In een vorige Statenvergadering heb ik gewezen op het rapport NOPSE. Daarin ligt een grote dreiging besloten. Dan komen wij toch weer uit op ontpoldering. Dat is nu net de bedoeling van die fracties in de Tweede Kamer.

De heer **Bierens** (VVD). Op zich voelen wij ervoor om deze hartenkreet te ondersteunen. De heer Robesin brengt ons echter in verwarring. Zojuist verengde hij het tot het middengebied, de 300 hectare middengebied die onderdeel uitmaakt van de 600 hectare natuurherstel. Als die verenging erin zit, kunnen wij de motie steunen. Dan spreken wij niet over natuurcompensatie voor de WCT. Nu noemt hij echter de langetermijnvisie. Kan hij duidelijk maken waarover wij nu spreken?

De heer **Van Haperen** (PvdA). Ik ben benieuwd naar het antwoord van de gedeputeerde. Ik hoor graag een reactie van de gedeputeerde op het voorstel van de heer Robesin. Dan wil ik er misschien nog iets over opmerken. Er zit een verschil tussen wat in de motie staat en tussen wat de heer Robesin als intentie van de motie uitspreekt.

De heer **Robesin** (PvZ). De intentie van de motie is duidelijk. Wij spreken uit dat wij absoluut geen natuurcompensatie of natuurherstel willen als daar polders voor moeten worden opgeofferd. Ik ben het eens met de heer Bierens. Laat ik het beperken tot de 300 hectare van het middengebied. Wij moeten niet accepteren dat het ontpolderspook via deze achterdeur weer opdoemt.

De heer **Van Beveren** (GS). Ik val in voor deze portefeuille, maar bij mijn weten is er

overeenstemming tussen provincie en Rijk over de invulling van de maatregelen voor het middengebied, de 300 hectare. Die zijn op enig moment vanuit Europa ter discussie gesteld, maar daarop is een weerwoord gegeven, zowel door ons als door het Rijk. Daarop is vanuit Europa nog geen reactie ontvangen, maar de staatssecretaris heeft in het laatste debat gezegd dat het zo'n vaart niet zal lopen. Zij gaat ervan uit dat het goed komt, dus dat de 300 hectare maatregelen die wij hebben afgesproken, acceptabel zijn. Als dat zo is, is het niet aan de orde. De motie is bedoeld voor het geval dat niet zo is. De Staten moeten zelf afwegen om dat nogmaals uit te spreken en dat signaal aan Den Haag af te geven. Als het echt over de 300 hectare middengebied gaat, kan dat.

De heer **Van Haperen** (PvdA). Als dat de intentie van de motie is, moet dat nadrukkelijk gekoppeld worden aan het maatregelenpakket dat door de provincie is ontwikkeld voor het middengebied en waarover met het Rijk overeenstemming bestaat. Die passage zou eraan toegevoegd moeten worden.

De heer **Robesin** (PvZ). Het is duidelijk zo bedoeld. De brief heb ik ook gezien.

De **voorzitter**: Dat zullen we in de brief zetten, waarmee we de motie naar Den Haag sturen.

De heer **Roeland** (SGP). Ik wil graag een stemverklaring afleggen. In eerste instantie hadden wij het idee dat wij niet iedere Statenvergadering zo'n motie moeten hebben. Het moet wel zinvol zijn. Gezien de discussie die in de Tweede Kamer heeft plaatsgevonden, waarbij toch weer geluiden naar boven kwamen om voor het middengebied toch ook maar te ontpolderen, is het zinvol om een Zeeuws geluid te laten horen. Wij steunen de motie.

In stemming komt motie nr. 11.

De motie wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de fracties van de PVV, PvZ, Natuurlijk Zeeland, de SGP, de VVD, het CDA, de PvdA en de SP voor de motie hebben gestemd.

36. Motie van het lid Van Unen inzake de salarissen van de Veiligheidsregio

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. Op 8 januari 2013 publiceerde het dagblad De Telegraaf een lijst van beloningen van ambtenaren en bestuurders in Nederland. Op nummer 7 van deze lijst stond de directeur van de Veiligheidsregio. Het ging over het

jaar 2011. In dat jaar had hij een ontslagvergoeding bij zijn salaris gekregen. Diverse partijen vonden daar iets van en vroegen de gedeputeerde om een brief te sturen. De gedeputeerde zei dat hij daarover niet ging. De SP-fractie heeft aangeboden dit te verwoorden. Dan kunnen de Staten zich uitspreken over de vraag of zij het normaal vinden dat in één jaar tijd een bedrag van bijna 0,5 miljoen aan belastinggeld wordt betaald aan een Zeeuwse bestuurder.

De voorzitter: Door de leden Van Unen en Robesin is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 25 januari 2013;

Overwegende dat:

- *wij als Provinciale Staten van Zeeland voor onze gesubsidieerde instellingen de ministersnorm hanteren voor de beloningen van de bestuurders;*
- *de beloning van de directeur van de veiligheidsregio Zeeland van € 488.966 deze norm enorm overschrijdt;*
- *wij als Provinciale Staten van Zeeland geen directe zeggenschap hebben over de Veiligheidsregio;*
- *niets doen een slecht signaal is voor alle bestuurders in Zeeland;*

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *in een brief aan de Veiligheidsregio Zeeland en de dertien Zeeuwse gemeentes het ongenoegen van Provinciale Staten van Zeeland over de beloning van de directeur van de Veiligheidsregio Zeeland te verwoorden,*

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr.12.

De heer **Van Beveren** (GS). Hierover is in de commissie al gesproken. Ik heb toen duidelijk gemaakt dat de provincie geen aandeel heeft in de Veiligheidsregio. Wij zijn er geen lid van en maken er geen deel van uit. Dat doen de gemeenten samen met het Rijk. Het bedrag van € 488.000 bestaat voor € 115.000 uit salaris en de rest is een ontslagvergoeding. Het was een bijzondere situatie. Wij kunnen overal iets van vinden. De Staten mogen zich overal over uitspreken. Ik laat het aan de Staten over, maar wij gaan er niet over.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Wij hebben een stemverklaring. De stelling die hier wordt gedeponereerd, is feitelijk onjuist. Het gaat mede om een vertrekregeling. Hier wordt een andere indruk gewekt en dat is reden om de motie niet te steunen.

De heer **Roeland** (SGP). Daarbij sluiten wij ons aan

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Dezelfde reden geldt voor de PvdA-fractie.

Mevrouw **Meulenberg** (CDA). Dat geldt ook voor de CDA-fractie.

In stemming komt de motie nr. 12.

De motie wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter** constateert dat de fracties van de PVV, Natuurlijk Zeeland, de PvZ, GroenLinks en SP voor de motie hebben gestemd.

37. Vaststellen notulen PS van 3 december 2012

De openbare vergadering gaat over in een besloten vergadering.

De openbare vergadering wordt heropend.

38. Resumptie van de besluiten. Statengriffier gemachtigd

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten de resumptie van de besluiten aan de griffier over te laten.

39. Sluiting

De vergadering wordt om 18.15 uur gesloten.

Vastgesteld door Provinciale Staten van Zeeland, in hun vergadering van 15 maart 2013, onder nummer:

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

. griffier